

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 24 (1583) 1980 BIRZELIS - JUNE 12

LIETUVIŲ SĄVAITRASTIS — LITHUANIAN WEEKLY

2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

Tel. (416) 275-4672

30 ct.

Nejudrūs rinkimai

Pirmą kartą lietuvių išeivijos istorijoje demokratiniai rinkimai buvo panaudoti plačiu mastu įsteigus Pasaulio Lietuvių Bendruomenę. Su jos atėjimu į gyvenimą liko iškeltas balsavimo principas visuotiniu mastu: kiekvienas lietuvis, sulaukęs atitinkamo amžiaus, turi teisę dalyvauti Bendruomenės rinkimuose. Tiesa, visose išeivijos organizacijose daromi rinkimai, bet tai siauro masto, vietinio pobūdžio balsavimai, kurie nepaliečia plačiosios visuomenės. Tuo tarpu Bendruomenės rinkimai apima visus. Tai istorinis posūkis, kuris turėtų tolydžio stiprėti. Visuomenė turėtų ilgai žvelgti, kad tai tikras demokratinis procesas, jungiantis visus vienam ir tam pačiam rūpesčiui, būtent, tinkamiausiai lietuviškos veiklos vadovybei išrinkti. Deja, ir po kelių metų dar negalima tvirtinti, kad tie rinkimai būtų išjudinę lietuvių mases. Ir JAV, ir Kanadoje, ir kituose kraštuose balsuotojų skaičius nebūna didelis. Pvz. kad ir paskutiniai Kanados Lietuvių Bendruomenės rinkimai į krašto tarybą š.m. gegužės 25 d. Toronte, kur yra apie 8000 lietuvių, balsavo 603 (1970 m. — 723, 1974 — 508). Hamiltone, kur yra apie 2000 lietuvių, balsavo apie 300. Negeriau yra ir kitose vietovėse. Daugumoje vietovių, galima sakyti, visai nebuvo rinkimų, nes pasirūpinta, kad jų nebūtų — pasitenkinta vadinamąja aklamacija.

TAI ŽENKLAS, kad mūsų išeivija permažai domisi visuotiniais rinkimais ir apamai lietuviška veikla. Tautietis, kuris mano, kad tai jo neličia, rodo savo atsigimimą nuo lietuviškos veiklos, tartum sakytas: "Dėl manęs rinkimų gali ir nebūti". Kitaip tariant, dėl jo ir Bendruomenės gali nebūti, ir apamai lietuviškos veiklos. Bet tai bankroto galvosenos. Jeigu visi taip manytų, iš tikro nebūtų nei rinkimų, nei veiklos, liktų tikti plikas egoistinis polinkis rūpintis vien siaurais asmeniniais reikalais. Tokių žmonių tauta negalėtų egzistuoti — greitai išsisklaidytų ir taptų traška kitom tautom. Tai ypač pasakytina apie išeiviją, kur bendruomeninis nusiteikimas yra gyvybinės reikšmės. Kol yra žmonių, kuriems rūpi ne tik savo namai, bet ir tauta bei tautinė bendruomenė, išeivija gali būti labai atsparus vienetas. Laimei, tokių žmonių lietuviškoje bendruomenėje yra, bet jie gali būti labai apvilti masių pasyvumo. Jei veiklės, kuris savo laiką bei jėgas aukoja tautinei bendruomenei ir nesulaukia iš jos įvertinimo bei dėmesio, pareikšto bent balsavimo kortele, gali pasijusti atstumtas, ignoruojamas. Jeigu jis kandidatuoja rinkimuose, nori žinoti kokio laipsnio pasitikėjimą turi visuomenėje. Nedalyvavimas balsavimuose žymios visuomenės dalies reiškią, jeigu ir ne pasitikėjimo stoką, tai bent pūstelėjimą abejingo nesidomėjimo.

MŪSŲ RINKIMŲ nejudrumą didina permenkas jų paruošimas. Šalia oficialių rinkiminių komisijų visose apylinkėse turėtų būti sudarytos nominacijos komisijos, kurios pasirūpintų tinkamų kandidatų suradimu. Niekas dabar į tarybas bei valdybas (išskyrus finansines organizacijas) nesiveržia ir patys nesisiūlo. Reikia kad kas juos pakalbintų bei paskatintų. Pvz. Toronte šiemis rinkimams buvo labai daug kandidatų, nes atsirado žmonių, kurie tuo pasirūpino. Daugelyje kitų apylinkių vietinės valdybos ar komisijos pasirūpino surasti tikrai tiek kandidatų į krašto tarybą, kiek tai apylinkei skirta atstovų. Tuo būdu faktiškai krašto taryboms buvo paskirti, bet neįrinkti visuomenės. Jie nežino ar turi visuomenės pasitikėjimą. Žinoma, imant formaliai, viskas tvarkoje — kandidatai išrinkti aklamacijos būdu, tačiau giliau pažvelgus matyti, kad visuomenei nebuvo sudarytos sąlygos pasisakyti. Ir taip šį sykį atsitiko daugumoje KLB apylinkių: iš kelių dešimtųjų veikiančių apylinkių rinkimai įvyko tik keturiose! Prie tokių nuotakių, galimas dalykas, prisidėjo stoka informacijos, rinkimines propagandas, nebuvimas kontroversinių kandidatų, varžybinio elemento, viršūnių pasyvumas. Visa tai naujoji krašto taryba turėtų apsvaistinti, geriau paruošti būsimus rinkimus, suprastinti rinkimų taisykles, iš anksto skatinti visuomenę dalyvauti balsavimuose, kad vietioje visuotinių rinkimų neišsilaikytų kelių asmenų valdoma skyrimo sistema.

KANADOS ĮVYKIAI

Padidės pajamų mokesčiai

Naujajame Kanados biudžete, kuris greičiausiai bus paruoštas ir paskelbtas rudenį, kanadiečių laukia nemažas pajamų mokesčio padidėjimas. Tai patvirtino min. pirm. P. E. Trudeau savo pranešimu, kad priešingu atveju jo vyriausybė negalės sumažinti \$14 milijonų deficito, kuris iš tikrųjų sudaro net ketvirtadalį viso biudžeto. Pajamų mokesčiui padidinti yra dvi galimybės: jo nuošimčių pakėlimas arba atšaukimas indekso, kuris nuo mokesčio leidžiamą atskaityti sumą kasmet padidina pagal infliacijos nuošimtį. Šį indeksą pirmiausia pasiūlė konservatorių vadas R. Stanfieldas, o jį 1974 m. įvedė liberalų finansų min. J. Turneris. Kiekvienų metų pabaigoje finansų ministerija prie neapmokėtinamos uždario sumos pridėdavo atitinkamą dolerių skaičių išlyginti infliacijos atneštam

dolerio vertės kritimui. Tokiu būdu nuo 1974 m. kanadiečiai sutaupe \$8 milijonus. Šis indeksas yra vadinamas apsauga nuo infliacijos. Jis, žinoma, sumažina valdžios pajamas, bet užtikrina, kad jos nesumažės mokesčių mokėtojams. Indeksas panaikinus Kanados išdui kasmet duotų apie \$1,5 milijono papildomų lėšų. Kritikai su tokia reforma nenori sutikti, nes tokiu atveju kanadiečiams kasmet didėdavo pajamų mokesčio, o valdžiai infliacija pasidarytų netgi naudinga: juo didesnis jos nuošimtis, juo daugiau pajamų išeidė. Labiausiai nukentėtų mažiau uždirbančių kanadiečių, kurių atlyginimų padidėjimas kartais netgi neišlygina infliacijos atneštos žalos. Kurį kelią pajamų mokesčiui padidinti pasirinko finansų min. A. MacEachenas, paaiškės rudenį. Su pajamų mokesčio indeksu atneštam

Baltiečių vakare Kanados parlamento rūmuose buvo surengta ir dailės parodėlė su keliomis dail. Dagio skulptūromis. Iš kairės: Latvijos konsulo žmona p. Upenieks, D. Danienė, buvęs Kanados ministras pirmininkas dabar opozicijos vadas J. Clark, jo žmona ir Latvijos konsulas dr. E. Upenieks. Nuotr. J. V. Danio

Tik ledo kalno viršūnė...

Neseniai atvykusio esto pranešimas Kanados parlamentarams

Kartas nuo karto iš Sovietų Sąjungos į laisvąjį pasaulį praveržia žmonės, kurie atneša naujų žinių apie Sovietijos pavertę tautų gyvenimą. Vienas tokių yra estas Jūry Lina, kuris prieš metus atvyko į laisvąjį pasaulį ir padarė pranešimą Kanados parlamentarams.

J. Lina yra jaunas žmogus, gimęs 1949 m. spalio 13 d. Tartu mieste. Baigęs gimnaziją, dirbo Talino radijo stotyje, o vėliau — Tartu teatre. Iš abiejų darbų buvo pašalintas už tautinį susipratimą. Vėliau dirbo "Amfo" filmų klube. Taline jis sutiko Estijos demokratinio sąjūdžio narį S. Soldatovą, kuris dabar yra kacetis. Kontaktai su estais patriotais pavelkė ir jį. Kadangi Lina dirbo su jaunimu, Saugumas pradėjo jį sekti. Iš KGB jis gavo keletą perspėjimų, kad "negadintų" jaunimo. Pagaliau jis buvo atleistas iš darbo. Po ilgesnio laiko gavo naktinio sargo vietą. 1978 m. rugpjūčio 8 d. Tartu mieste jis vedė suome mergaitę ir pradėjo kovą, kad gautų vizą išvažiuoti. Tai pavyko, ir jis 1979 m. balandžio 1 d. atvyko į Suomijos sostinę Helsinkį.

Čia pateikiama J. Lino pranešimo santrauka.

Žmogaus teisių pažeidimai

Nors bolševikai pasirašo įvairias sutartis, bet tų sutarčių nesilaiko. Ir 1975 m. Helsinkyje pasirašyta saugumo bei bendradarbiavimo sutartis, kurioje pabrėžiamos žmogaus teisės, bolševikams neturi jokios reikšmės. Bolševikai pavertę žmonėms nepripažįsta žmogaus teisių, kaimynams neduoda ramybės (Afganistanas) ir žmoniškai nebendradarbiauja su kultūringu pasauliu. Jie baudžia žmones, kurie seka žmogaus teisių pažeidimus.

Tiesa, po Helsinkio sutarties pasirašymo bolševikai lyg ir sušvelnino savo elgesį: pradėjo pavienius žmones išleisti į užsienį aplankyti savo gimines, vedusiems laisvojo pasaulio moteris ar išteklėjusioms už laisvojo pasaulio vyrų leido išvykti į laisvąjį kraštą. Buvo galima nusipirkti meno knygu, išleisti laisvajame pasaulyje. Turistų viešbučiuose buvo užsieniui laikraščiai. Bet žmogaus teisių piliečiai nesusilaukė. Sunku turėti privatų telefoną. Telefoniniai pasikabėjimai yra sekami, ypač su užsieniu. Kai estų mokslininkas J. Kukks telefonu pasikabėjo su amerikiečių korespondentu D. K. Willis, buvo suimtas, o jo telefonas išjungtas. Tik vėliau, kai Kukks žmona pasirašė pasiažadėjimą, kad nekalbės su užsieniu, telefonas vėl buvo įjungtas.

Okupuotų kraštų žmonių teisės labai suvaržytos. Okupuotose kraštuose rusinimas vyksta pilnu tempu, pradedant vai-

lygoninėje aplankė estai M. Niklus ir J. Kukks.

Apsunkintos vedybos su asmenimis iš laisvojo pasaulio. Estas T. Popson norėjo vesti suome mergaitę M. Springare. Ji 1979 m. net du kartus mėgino atvykti į Estiją, bet neleido, o jos sužadėtinį įkijo į kalėjimą, nes nėjo į bolševikų kariuomenę. Teisme advokatas pasakė, kad Popson negavo šaukimo stoti į kariuomenę, bet tai teismo sprendimo nepakeitė, nes tokie teismo sprendimai padaromi iš anksto. Panašiai atsitiko ir su estu A. Herman, kai jis norėjo vesti suome K. Enehiel.

Tautiniai Baltijos kraštų komitetai veikė ir prieš 1975 metus, o po Helsinkio konferencijos jie savo veiklą suaktyvino. Okupantai pradėjo tų komitetų narius ar išlaikyti tautiečius suiminti ir siųsti į Sibiro lagerius. Dabartinėje Rusijoje nusikalsti nereikia: kai norima ką suimti, nusikalstamas su randamas.

1979 m. 45 baltiečiai pasirašė ir pasiuntė memorandumą Jungtinių Tautų sekretoriui Kurt Waldheimui, Sovietų Sąjungos vyriausybei, Rytų ir Vakarų Vokietijai vyriausybėms. Tas memorandumas pateko ir į Vakarų spaudą. Jį pasirašė ir žymūs rusų mokslininkas A. Sacharovas bei dar 4 rusų disidentai. Po to prasidėjo žymesnių laisvės kovotojų suėmimas, ypač lietuvių (Viktoras Petkus, Antanas Terleckas, Julius Sasnauskas). Estai ir latviai laisvės kovotojai pareiškė protestus. Suvaržyta laisvė ir estui Mart Niklus: jis buvo išmestas iš darbo, atvestas prašymas išvykti į Svediją, suvaržytas judėjimas, 13 dienų išlaikytas kalėjime. Enn Tarto buvo išmestas iš darbo, o Viktor Niitso — iš buto. Komunistiniame krašte žmonės neturi teisės turėti nuosavos pastogės. Jei kas ir turi, nubaudo atveju jis tos pastogės netenka.

Religinė sritis

Vyksta didesnis pasipriešinimas dėl religijos suvaržymo. Aiškinama, kad religija atskirta nuo valstybės ir nuo mokyklos, bet valstybė ir religinius reikalus labai kišasi. Komunistinė religija nėra atskirta nei nuo valstybės, nei nuo mokyklos, nei nuo kolchozo, nei nuo fabriko. Uždrausta spausdinti ar iš užsienio gauti Šv. Raštą. Persekiojami religiniai sambūriai, suiminėjami ir baudžiami religinių būrelių vadovai. Kovotojas už religiją ir žmogaus teises Algirdas Statkevičius 1980 m. vasario 14 d. buvo suimtas ir patalpintas psichiatrinėje ligoninėje Vilniuje. KGB nori jį padaryti bepročiu, nors tikri bepročiai yra KGB ir kompartijos pareigūnai. A. Statkevičius toje

ligoninėje aplankė estai M. Niklus ir J. Kukks.

Apsunkintos vedybos su asmenimis iš laisvojo pasaulio. Estas T. Popson norėjo vesti suome mergaitę M. Springare. Ji 1979 m. net du kartus mėgino atvykti į Estiją, bet neleido, o jos sužadėtinį įkijo į kalėjimą, nes nėjo į bolševikų kariuomenę. Teisme advokatas pasakė, kad Popson negavo šaukimo stoti į kariuomenę, bet tai teismo sprendimo nepakeitė, nes tokie teismo sprendimai padaromi iš anksto. Panašiai atsitiko ir su estu A. Herman, kai jis norėjo vesti suome K. Enehiel.

Žinių šaltiniai

Pavertę Baltijos kraštų gyventojų žinių šaltiniai yra laisvojo pasaulio radijo stotys — "Voice of America" ir "Radio Liberty". Anksčiau estai gaudavo amerikietiška geografijos žurnalą "National Geographic" ir suomių "Suosiskki". Tų žurnalų siuntimas į Estiją buvo su laikytas, nes juose buvo nepalankių aprašymų apie dabartinę Rusiją. Vienas toks straipsnis buvo atspausdintas "National Geographic" 1980 m. 4 nr. Jį parašė JAV estas Pritt Vesilind, kuris lankėsi paverttoje Estijoje.

Nevisi laiškai iš užsienio pasiekia adresatus Estijoje. Mokyklose silpnai mokoma svetimų kalbų, ypač Vakarų kalbų, kad mokiniai jų neišmokyti ir negalėtų pasinaudoti. Svetimų kalbų gimnazijose tėra dvi pamokos į savaitę. Baltijos kraštuose sklinda slapti savilaidos leidiniai, kurie pateikia geresnę informaciją iš užsienio. Juose yra ir vietinių žinių iš religinės, kultūrinės, ekonominės ir žmogaus teisių srities.

Didžiausias troškimas

Baigdamas savo pranešimą, J. Lina pareiškė: "Aš tvirtai tikiu, kad sustiprinta vakariečių parama Sovietų ir baltiečių disidentams bei žmogaus teisių kovotojams praplės veiklos galimybes tiems estų, lietuvių ir lietuvių piliečiams, kurie atvirai reikalauja tautinių teisių. Net ir tuo atveju, jeigu okupacinė sovietų galybė priešins žmogaus teisių sąjūdį baudomis bei suėmimais, vis daugiau ir daugiau baltiečių įsijungs į demokratinius ir tautinius sąjūdžius. Neužmirškite, kad tie žmonės, kurie aktyviai, atvirai ir drąsiai kovoja su sovietine valdžia, tėra tik ledo kalno viršūnė. Remdamasis asmenine savo patirtimi, galiu pasakyti, kad sovietinė valdžia baltiečių yra beveik visuotinė nekenčiama. Didžiulės dauguma estų, lietuvių ir lietuvių trokšta žmogaus bei civilinių teisių, bet labiausiai tautinių teisių, t. y. politinio apsisprendimo." J. V.

Pasaulio įvykiai

PIRMINIUS KANDIDATŲ Į JAV PREZIDENTUS RINKIMUOSE savo poziciją demokratų partijoje labai lengvai apgynė prez. J. Carteris. Už jo kandidatūrą dabar jau yra išpareigoję balsuoti beveik 2000 delegatų, kai tuo tarpu iš tikrųjų jam reikėjo tik 1.666. Problema sudaro pirminius rinkimus pralaimėjęs senatorius E. Kennedys, vis dar nesutinkantis pasitraukti iš tolimesnių varžybų. Prez. J. Carterio pastangos atstatyti demokratų partijos vienybę buvo nesėkmingos. E. Kennedys tikisi, kad prez. J. Carteri remti išpareigoję delegatai pakeis savo nuomonę, nes jis rinkimus pralaimėjo Kalifornijoje ir kaikiuriose kitose didelėse valstijose, be kurių neįmanoma laimėti prezidento rinkimų. Respublikanų pusėje be jokių varžybų vyrauja buvęs filmų aktorius ir Kalifornijos gubernatorius R. Reaganas. Demokratų susiskaldymas jam gali atverti duris ir Baltuosius Rūmus. Vienintelė kliūtis yra senyvas jo amžius, nors pirminiuose rinkimuose jis yra parodęs pagarbos vertą ištvėrmę. Prez. J. Carterio laukia nemaloni buvusio valstybės prokuroro Ramsey Clarko problema. Jis vadovavo 10 amerikiečių delegacijai ajatolos R. Chomeinio Teherane suauktoje konferencijoje, kuri viešai pasmerkė JAV imperializmą ir kišimąsi į Irano vidaus reikalus šacho valdymo metais. R. Clarkas netgi išpareigojo sudaryti specialų komitetą, kuris teismo keliu reikalautų, kad JAV vyriausybė jam perduotų to laikotarpio dokumentus. Prez. J. Carterio amerikiečiams uždrausta klonėnė ir Iraną R. Clarkui ir draugams gresia 10 metų kalėjimo ir \$50.000 bauda. R. Clarkas yra demokratas, JAV teisingumo ministeriją tvarkęs prez. L. Johnsono laikais. Savo politinį nesubrendimą jis jau yra pademonstravęs 1972 m. apsilankymu Hanajuje, kai JAV kariuomenė vedė sunkų karą su S. Vietnamu. Amerikiečių spauda šį kvailiojantį savo tautos išdaviką dabar pradėjo vadinti ajatola Clarku. Šia proga prisimintina, kad pasaulinis teismas Hagoje Iraną pripažino kaltu dėl amerikiečių diplomatų pagrobimo, pareikalavo juos paleisti ir sumokėti kompensaciją už nelegalių jų įkalinimą. Teherano konferencijoje dalyvavo ir trys Kanados komunistai. Vienas jų — Michael Smith viešai apkaltino Kanadą, kad ji šešių amerikiečių išvežimu pažeidė Irano nepriklausomybę. Kiti du Kanados komunistai, dalyvavę šioje konferencijoje, yra Ellen Lipsius iš Toronto ir Claire Demers iš Montrealio.

Pabėgėlių banga
Iš komunistinio Kubos rojaus JAV pakrantes jau pasiekė 110.000 pabėgėlių, kurie liudija visišką Maskvą garbinančio diktatoriaus F. Castro bankrotą. Su dalimi tų pabėgėlių rimtų nemalonumų susilaukė prez. J. Carterio vyriausybė. Pereinauote Fort Chaffee stovykloje jie buvo pradėję maistą dėl perlėto paskirstymo į pastovias gyvenvietes. Susikirtimuose su kariuomene buvo sužeista apie 40 asmenų, suimti šio maisto kurstytojai. Pasirodo, tarp pabėgėlių kubiečių yra nemažas skaičius F. Castro iš kalėjimų išleistų kriminalinių nusikaltėlių.

Antras Vietnamas

Afganistanas Sovietų Sąjungai tapo antruoju Vietnamu, primenantį kadaise JAV ištikusią tragediją. Diktatorinis sovietų statytinis B. Karmalo režimas yra tiek nepopuliarus, kad net jo asmeninei apsaugai sovietai turi skirti savo karių. Daug vilčių turėjęs Kremlius vadų planas, kad saugumą Afganistane užtikrins jo paties kariuomenė, nepasitvirtino. Dėl politinio nepasitenkinimo iš jos jau pasitraukė apie 60.000 vyrų, kurių nemaža dalis perėjo į partizanų eiles su savo ginklais. Dabar Afganistano kariuomenėje tebėra vos 40.000 vyrų, neįstengiančių vesti rimtesnės kovos. Nors sovietai Afganistano karius padidino algas, naujų neįstengia prisivilioti. Dėlto sostinėje Kabule gaudomi visi jaunuoliai nuo 15 metų amžiaus ir prievarta įjungiami kariuomenėn. Iš tokių karių labai menka nauda, nes jie pabėga pirma pasitaikiusia proga. Mahometon partizanai savo karines operacijas pradeda vykdyti vis arčiau Kabulo. Nepasitenkinimas dėl Sovietų Sąjungos įsivėlimo į Afganistaną jaučiamas ir jos kontroliuojamoje Varšuvos Sąjungoje. Sovietų dalinių atitraukimo iš Afganistano pradėjo reikalauti Rumunijos komunistų vadas ir prez. N. Ceausescu.

Žydų bombos

Vakarinėje Jordano upės pakrantėje pradėjo veikti pogrimdinė žydų organizacija, nuo kurios bombų, padėtų į automobilius, abi kojas prarado Nabluso miesto burmistras B. Saka, dalį kojos — Ramalaho burmistras K. Chalahas. Nuo trečios bombos žuvo Izraelio kariuomenės karininkas, bandęs ją padaryti nepavojinga. Šios teroristų grupės organizatorius greičiausiai yra karštakošis žydų rabinas M. Kahane iš Niujorko, kur jis buvo įsteigęs teroristinę Žydų Sa-

Šiame numeryje:

- Nejudrūs rinkimai
- Visuotiniai išeivijos rinkimai ir permažas dalyvavimas
- Tik ledo kalno viršūnė...
- Iš Estijos atvykusio pranešimas Kanados parlamentarams
- Nijolė guodžia kitus kalinius
- Naujausios žinios iš pagrindinio leidinio "LKB Kronika"
- Tai, kas dar nepasakytą
- Faktai iš buvusio VLIKo pirmininko Jono Matulionio gyvenimo
- Susitikimai ir pranešimai
- Iš VLIKo pirm. dr. K. Bobelio lankymosi Venecueloje
- Lietuvos vyskupas Vatikane
- Vyskupas Liudas Povilonis pas Sv. Tėvą Joną-Paulių II
- Garsūs Australijos lietuviai
- Olegas Truchanas, pagarsėjęs Tasmanijos tyrinėtojas
- Tėvynė visiems brangi
- Žydų kilmės Lietuvos patriotas Teodoras Bieliackinas
- Užgesę žibūrys
- Staigiai išskiliaus a.a. monsinjoras Klemensas Razminas
- Tautiniai lietuvių drabužiai — tikrieji ir sužaloti
- Dail. A. Tamošaitis atsiliepia į spaudoje keliamas abejones

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis

Metinė prenumerata \$14, pusmetinė — \$7.50. Rėmėjo prenumerata \$20.
Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra.
Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: \$14.00 per year, \$7.50 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

RELIGINIAME GYVENIME

★ **KRIKŠCIONISKOS BENDRIJOS**
KANADOJE parengė pasiūlymą naujai kanadiškai Krikščionių Bendrijų Sąjungai, kuriai įeiti ir K. Bendrija. Ligšiolinė Kanados Bendrijų Taryba apima tik anglikonų, protestantų ir ortodoksų atstovus. Pagal naująjį projektą sąjunga galėtų priklausyti "visi organizuoti bendriniai vienetai, išpažintys pagal Šv. Raštą Jėzų Kristų ir todėl siekiantys ginti vieną Dievą — Tėvą, Sūnų ir Šv. Dvasią". Sąjungos tikslas būtų akivaizdžiai reikšti jau esančią krikščionių vienybę ir lengvinti vienietų bendradarbiavimą jungtiniuose užmojuose.

★ **SLAVU SUVAŽIAVIMAS** įvyks š.m. rugpjūčio 22-24 d.d. Baltimorėje. Suvažiavimo kalbėtojai pakvies: Aleksandras Solženicinas, JAV saugumo patarėjas Zbigniew Brzezinski, prez. Niksono kaltinamosios bylos vedėjas Leon Jaworski ir CBC korespondentė Jessica Savitch. Suvažiavimas bus baigtas ekumeninėmis katalikų, ortodoksų ir protestantų pamaldomis, kuriose bus varijama senoji slavų kalba. Suvažiavimo tema — žmogaus teisės.

★ **KATALIKISKASIS JAUNIMAS** LIETUVOJE yra veiklus. Tai pabrėžia katalikiškoji JAV žinių agentūra, komentuodama "LKB Kronikos" 40 numerį. Nors sovietiniai įstatymai draudžia jaunimui tarnauti Mišioms, dalyvauti religinėse procesijose, religiniuose choruose ir religijos pamokose, tačiau visų tų įstatymų įgyvendinimas nepaisoma. Kaip pavyzdys minima 1979 m. rugsėjo mėn. įvykusio jaunimo demonstracija Šiluvoje. Ten esą dalyvavo per 1,000 jaunuolių.

★ **SV. PRANCISKŲ ASYŽIETI**, popiežius Jonas-Paulius II paskelbė ekologijos (gamtos apsaugos) globėju. Šv. Pranciškus nepaprastai mylėjo gamtą ir Dievą garbinęs, žavėdamasis Dievo sukurtąjį gamtos grožį.

★ **KUN. HANS KUENGO** užimamas vietos Tuebingeno universitete klausimas jau išspręstas. Po eilės pasitarimų tarp V. Vokietijos valdžios, kuriai priklauso universitetas, ir vyskupo Georg Moserio, kurio vyskupijos ribose yra universitetas, prieita susitarimo, kad kun. Kuen daugiau nebėra katalikiškosios teologijos fakulteto narys ir katalikiškosios teologijos universitete dėstyti negali. Tačiau jis universitete pasilieka kaip Ekumeninių Tyrinėjimų Instituto vedėjas ir ekumeninės teologijos profesorius. Pats kun. Kueng pareiškė, kad sprendimu yra patenkintas, bet sekančiais metais universitete mažai tebus, nes išvyks metams atostogų. Tuo metu jis žada su paskaitomis lankytis Prancūzijoje ir JAV-se.

★ **DEL SANTUOKOS SAVO KUNIGISKŲJŲ PAREIGŲ ATSIŠAKYSIMS** kunigams, pasak kun. Hans Kuengo, turėtų būti leidžiama toliau kunigauti. Šiuo reikalu prašymą kun. Kuengas yra parašęs popiežui. Tai žinia paskelbė Milano dienraštis "Corriere della Sera", išspausdindamas ir pilną kun. Kuengo laiško popiežiui tekstą, kurį kun. Kuengas padavęs laikraščiai, kad privertų Joną-Paulių II ir laišką atsiliepti. Laiške nurodoma, jog celibatas turėtų būti atšauktas nuo Kunigystės ir paliekamas asmeniniam kiekvieno pasirinkimui. Tuo esą būtų taipgi pasitarnaujama ir ateities krikščionių susijungimui. Kun. Kuengas pokalbį su korespondentu taipgi nurodo, kad desimtis tikintųjų Kunigystei tinkamų jaunuolių netapo kunigais vien dėl šios priežasties. Kun. Kuengas celibatą pavadino lotynų apeigų K. Bendrijos įstatu, kuris negalioja kitoms K. Bendrijos šakoms, ir nurodė, kad višose kitose rytietiškos K. Bendrijos šakose kunigams leidžiama tuoktis. Nesinorėtų tikėti, kad kun. Kuengas būtų taip klaidingai pasakęs. Greičiausiai jis buvo neteisingai korespondento suprastas, nes iš tikro jokiose K. Bendrijos šakose neleidžiama kunigams tuoktis, ir tos tradicijos laikomasi nuo pirmųjų krikščionijos amžių. Rytietiškos K. Bendrijos apeigose yra tikrai leidžiama vedusius vyrus šventinti kunigais. Panaši taisyklė galioja ir Ortodoksų Bendrijoje.

★ **FLORENCIJOS ARKIVYSKUPAS KARD. GIOVANNI BENELLI** nutarė perduoti 140 meno kūrinių bei kitokių vertingų dovanų, kurias

buvo gavęs eidamas augštas pareigas Vatikane. Gautieji pinigai bus naudojami įvairiems labdaros darbam, kurių tarpe numatyta pagalba Kambodijos pabėgėliams ir narkomanų gydymui Italijoje.

★ **LENKIJOS HIERARCHIJA IR KOMUNISTINĖ VALDŽIA** sutelkė savo jėgas bendrai kovai prieš alkoholizmą Lenkijoje. Pasak JAV katalikiškosios žinių agentūros, lenkai proporcingai suvartoja daugiau alkoholio nei betkurio kito krašto gyventojai. Valdžios įstaigų apskaičiavimu, vienas iš 35 Lenkijos gyventojų kasdien yra visiškai pasigėręs. K. Bendrija, su komunistinės Lenkijos valdžios parama, įsteigė prie daugelio parapijų alkoholio apsaugos centrus. Pasirodo, alkoholizmas ir valdžiai nėra nuostolius: ryšium su alkoholiu darbo dienų praleidimas bei nelaimės fabrikuose valdžiai sudaro daugiau išlaidų nei ji turi pajamų iš alkoholio pardavimo. Jau 1979 m. birželio mėn. Krokuvos arkivyskupas kard. Franciszek Macharski kreipėsi į tikinčiuosius, kad bent nevarėtų alkoholio popiežiaus Jono-Pauliaus II lankymosi metu. Tada jis alkoholio vartojimą pavadino lenkų tautos nelaime. Genetikos tyrinėtojai nurodo, kad daugelis lenkų yra bendros kilmės su senovės keltais. Juos rėmėtos savybės: šviesūs plaukai, mėlynos akys ir alkoholizmas. Esą alkoholis tokiuose žmonėse žadina troškulį, ir juo daugiau žmogus alkoholio geria, tuo labiau trokšta.

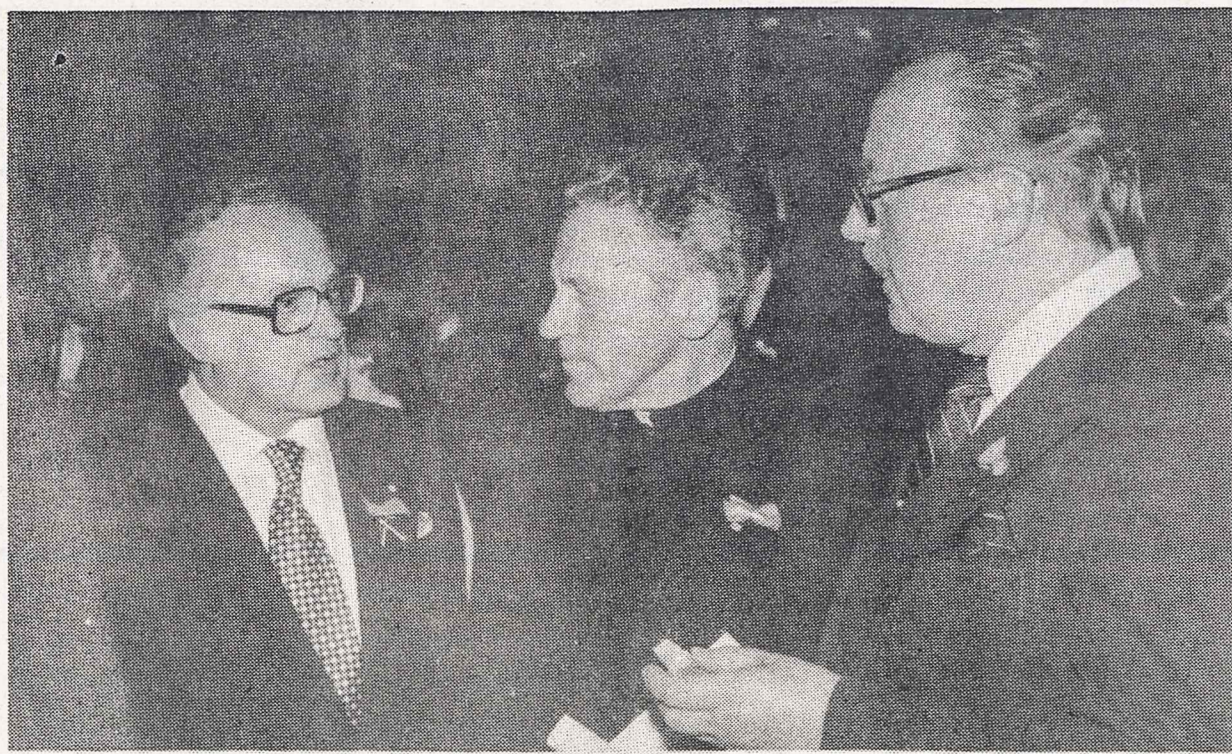
★ **VATIKANO TARNAUTOJŲ SĄJUNGA**, kaip oficiali vieneta, šiomis dienomis pripažino popiežius Jonas-Paulius II. Tai pripažinimą paskelbė specialus Vatikano valstybės delegatas Giulio Sacchetti. Sąjunga susiorganizavo 1979 m. pabaigoje, ir jai dabar priklauso per 1,000 Vatikano darbininkų. Iš viso Vatikane dirba apie 3,000 asmenų.

★ **POPIEŽIAUS JONO-PAULIAUS II LAISKAS** vengrams, parašytas vengriškai ir išeiktas Vengrijos pirmajam kardinolui Laszlo Lekai, skatinant tėvus reikalauti iš komunistinės Vengrijos valdžios religinio švietimo teisių savo vaikams. Nurodoma, kad šiam tikslui siekti turi būti panaudamos visos teisinės priemonės. Šio laiško data — 1980 m. Velykos (bal. 6 d.). Ištikimas jo vertimas buvo paskelbtas "L'Osservatore Romano" dienraštyje gegužės 8 d.

★ **LIETUVIŲ KATALIKŲ RELIGINĖ ŠALPA**, kuriai pirmininkauja vysk. V. Brizgys, o reikalų vedėja yra kun. K. Pugevičius, skėmąjį tęsia savo veiklą. Perna ji surinko 75,979 dolerių daugiau nei 1978 m. Aukoją ne tik lietuviai, bet ir kiti tautai. Iš tų surinktų sumų LKR Šalpa remia tikinčiuosius visais galimais būdais. Perna tam reikalui išleista 50,000 dolerių. Be to, LKR Šalpa talkina LK Kunigų Vienybei, kuri parūpina "LKB Kronikos" vertimus į anglų kalbą ir spausdina atskiras sąsiuvinėlius. Kiekvieno "Kronikos" numerio JAV ir Kanadoje išplatina po 3000 egz. Prisidėjo LKR Šalpa ir prie dviejų svarbių knygų išleidimo, būtent, prof. V. Vardžio "The Catholic Church, Dissent and Nationality in Soviet Lithuania" ir kun. M. Bourdeaux "Land of Crosses". Jų išdalinata bei išplatinta po 1000 egz. Įvairių kitų leidinių anglų kalba paskleista per 100,000 egz. Šios organizacijos adresas: Lithuanian Catholic Religious Aid, 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, USA. KUN. J. STS.

Kun. ANTANAS MARKUS (Merkys), Čikagoje baigęs teologinius mokslus ir įšventintas kunigu. Pirmašias Mišias atnaušo gegužės 18 d. Kankinių Karalienės šventovėje. Sunaikia kalba lietuviškai, bet patriotiškai nusišėlęs.

Metiniam baltiečių vakare Kanados parlamento rūmuose Otavoje š.m. gegužės 28 d. Iš kairės: lietuvių bityulis senatorius dr. S. Haidasz, Otavos kalėjimų kapelionas ir vietos lietuvių dvasios vadas kun. dr. V. Skilandžiūnas, KLB krašto valdybos pirmininkas J. R. Simanavičius. Nuotr. J. V. Dano

Nijolė guodžia kitus kalinius

"LKB Kronika" 41 numeryje rašo apie Nijolės Sadūnaitės dabartį

Sovietiniai muitininkai ir toliau apiplėšinėja Nijolės SADŪNAITES banderoles ir siuntinius. Daug siuntinių grąžinama siuntėjams atgal.

"Nežinau, kodėl Jūs neviską gaunate, ką aš Jums siunčiu?" — klausia laiške Fr. Hieronymus iš Izraelio. "Siunčiau Jums dvi kepure, bet viskas grįžo atgal".

Medicinos moksly doktoras W. BARENBERG iš VFR siuntinėlyje įdėjo sūrio. Vietoje sūrio muitininkai įkišo akną, kad sūris sudegino!

Filosofijos ir teologijos mokslų doktorė Lilly ZARNCKE iš VFR siuntė pieno miltelių, — muitininkai įdėjo akną, kad piene sudegino! Nijolė rašo: "Uždraustų maisto produktų sąrašas vis ilgėja. Neseniai 3-se banderolėse gavau medaus, o dabar jau medų konfiskuoją. Labai daug konfiskuoją man siunčiamų maisto produktų, dažnai nėra konfiskacijos akto... Iš siuntinių išimamas siunčiamų daiktų sąrašas, kad būtų patogiau vogti."

Dalį banderolių muitininkai suniokioja. Nijolė rašo: "Atskrido iš Austrijos banderolė: visa sudraskyta, kakava išbarstyta, banderolė nuterota tarsi po bombardavimo".

Už siunčiamus daiktus plėšiami nežmoniški muitai. Aina BORGSTEDT iš Švedijos siuntė Nijolei dirbtinės odos panešiotus kailinukus ir juos įkainojo 10 švediškių kronų, o Nijolei už juos reikėjo sumokėti 100 rub. (650 švediškių kronų) muitu!

"Kas lieka nuo mano stalo, dalinu visiems polit. tremtinėms, nežūrint jų tautybės. Jei bėdoje būtų ir tikrai blogos valios žmogus, aš pasidalinčiau ir su juo paskutiniui duonos kąsniu, nes taip elgtis mums įsakė gerasis mūsų Mokytosias — Jėzus Kristus", rašo Nijolė iš Bogučanų. SADŪNAITES asmeniniai poreikiai labai maži — beveik viską išdalina ir išsiunčia kenciantiems. Tikriausiai dėl šios priežasties KGB muitininkai taip apiplėšinėja Nijolės siuntinius ir banderoles.

1979 m. birželio 22 d. SADŪNAITE parašė Bogučanų raj. vidaus reikalų skyriaus viršininkui pareiškimą, kad atostogų metu rugpjūčio mėn. leistų jai nuvykti į Vilnių aplankyti artimųjų. Liepos 4 d. vienas milicijos darbuotojas Nijolei pranešė, kad atostogų metu jai važiuoti į Vilnių neleidžiama ir ateityje neeis. Pagal tarybinius įstatymus, visi tremtiniai turi teisę 10 dienų pabūti savo tėvynėje. "Labai mane saugumiečiai pralinksminio, — rašo Nijolė, — sakydami: jei ir 10 m. tremties turėčiau, tai nė karto neleistų atostogų. Reiškia Lietuva gyva! Saugumiečiai mūsų bijo."

Nuotrupos iš Nijolės laiško
Nijolė savo laiškuose prisimena lageryje paliktas bendro likimo drauges: Nadę USOJEVA, Glafyrą KULDYSEVA, Galiją SILIVONČIK, Stefą SABATURĄ, Iriną KIRCEVNĄ, Tatjaną SOKOLOVĄ, Oksą POPOVIČ, Tatjaną KRASNOVĄ ir daugelį kitų. "Nadę USOJEVA — nuostabaus gerumo ir takto mergina (nuteista 7 m. griežto režimo ir 2 m. tremties). Labai gera ir kilni rusaitė — pravoslavė. Mes su ja buvome kaip sesės, tik gaila, kad lageryje "atostogauti" jai beveik neleidavo. Tikras stebuklas — iš kur

NIJOLĖ SADŪNAITĖ, 1977 metais išleista iš kalėjimo, likusią bausmės dalį atlieka Sibire

pas trapią merginą tiek jėgų? 5 metai beveik be pertraukų — karceris ir griežto režimo kalėjimas — badas, šaltis ir patyčios. Štai kur didvyrė, prieš kurią net klauptis reikia! Tyli, rami, visada su šypsena ir malda lūpose. Niekada negirdėjau nekantrumo ar šiurkštesnio žodžio. Su šypsena eina į karcerį ir su šypsena sugrįžta. Išsekusi, pamėlusi, žmogų nepanaši, o šypsos ne tik mums, bet ir savo budeliams! Jos pavyzdys mane iki ašarų jaudino ir jaudina. Būkite geri, parašykite ir jū jai retkarčiais. Jai bus nors kiek atlyginta už nuolatinį brutalumą ir panieką. Dieve, kiek skausmo ir neteisybių šioje ašarų pakalnėje!"

"Mūsų abu Petrai — PAULAITIS ir PLUMPA — uolos, į kurias sudužusios neapykantos bangos tik dar labiau išryškina jų didybę ir dvasinį grožį. Meilė visu savo begaliniu grožiu suspindi tik didžioje kančioje. Džiaukimės ir dėkokime Viešpačiui, kad mūsų mažoje tautoje yra tiek kilnių ir mylinčių sielų!"

Nijolė rašo apie a. a. kan. Petrą RAUDĄ: "Visų gražiaus-

A+A JUOZUI DAUNIUI mirus,

jo dukrą DANUTĘ ir žentą LEONĄ STOSIŪNUS, jų abi dukras ir jų artimuosius nuoširdžiausiai užjaučiame —

St. J. Domeikos

Suėjo vieneri metai nuo mūsų mylimos mamytės

a+a
Onos
Leskauskienės
mirties.

Šv. Mišios buvo atnaušintos š.m. birželio 7 dieną Prisikėlimo šventovėje ir Italijoje, Romoje, Šv. Jono Laterano bazilikoje.

Nuliūdę:

dukros Irena Morkūnienė, Valentina Simanavičienė, Ona Svarinskienė,

sūnūs Jurgis ir Napoleonas Leskauskai su šeimomis

A+A

TATJANAI DARGIENEI

mirus,

dukras ALDONĄ BYSZKIEWICZ, VALĘ BALSINĘ,

sūnų VYTAUTĄ su šeimomis ir kitus artimuosius

nuoširdžiai užjaučia —

J. S. Bubuliai

Mielai mamai

A+A

TATJANAI DARGIENEI

mirus,

Lietuvių Namų bendradarbiai užjaučia

ALDONĄ DARGYTĘ-BYSZKIEWICZ,

jos šeimą ir gimines:

B. Abromaitienė
B. Adomonytė
K. Daunys
A. Gataveckienė
O. Govėdienė
R. Grigaliūnaitė
E. Grybas
V. Grybienė
S. Jakubauskas
K. Juzumas
A. Melvydas
B. Remeikienė

M. Rusinas
A. Siminkevičius
S. Sinkevičienė
A. Skilandžiūnienė
R. Sriubiškis
A. Stauskas
A. Underys
A. Urkienė
L. Valiukas
A. Venslovaitienė
J. Venslovaitis
R. Vinslovas

Canadian Art Memorials Ltd.

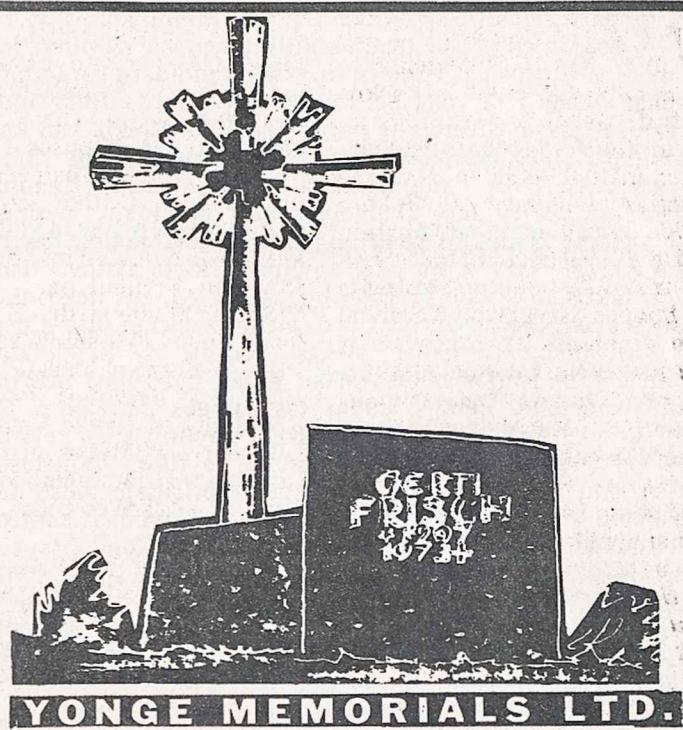
176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius -
Bank of Canada, Bank of Montreal,
Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmenis ir skulptūras darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą meniską darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

YONGE MEMORIALS LTD.

2044 YONGE ST., Toronto, Ont. M4S 1Z9

Tel. 487-2147, vakarais 445-8955

Meistriškas darbas, puikūs lietuviški projektai

ESTŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ

Mobawk Furniture Ltd.

PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

- ★ Elektros reikmenys
- ★ Televizijos aparatai
- ★ Skalbiamosios mašinos
- ★ Vaikų baldai
- ★ Įvairūs kilimai
- ★ Saldytuvai
- ★ Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
- ★ Siuvamos mašinos
- ★ Rašomos mašinėlės

Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVES:

Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. Tel. 537-1442
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

Tai, kas dar nepasakyta

A. KALNIUS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Sankirtis su lenkais

Rusų karas su lenkais anuomet dar tebevyko. Dėlto ir mūsų gana silpnos karinės jėgos lengvai žygiavo Lenkijos kryptimi, atsiimdamos lenkų pasigrobtas lietuviškas žemes. Lenkams rusus Varšuvos apylinkėse sumušus, "nenugalimoji armija" traukėsi atgal per Lietuvą į savo kraštą, tarp kita ko, palikdama nemažai karinio turto ir lietuvių kariuomenei. Tada stiprūs kariniai lenkų daliniai pasuko Lietuvos link ir atsiėmė anksčiau pasigrobtąsias lietuvių sritis.

Ltn. Matulionis grąžinamas atgal į senąją vietą IV-toje kuopoje ir su ltn. Razvicku pasiunčiamas į Račkas (miestelis Punksko dydžio, 18-20 km. už Suvalkų) užimti gynimosi pozicijų prieš lenkus, kurie jau buvo Augustave. Račkose vos pernakuvoje, abu leitenantai patyrė, kad lenkai jau užėmė ir Suvalkus. Pagrindinis lietuvių karuomenės dalinys tą pačią naktį iš Suvalkų pasitraukė, palikdamas Račkose kariuomenės būrį Dievo valiai — jokio įsakymo, jokio plano, jokios informacijos ką dalinys turi daryti.

Matulionis su Razvicku nutarė vokiečių-lietuvių pasieniu trauktis atgal ir, lenkams užpuolus, gintis. O jeigu reiktų internuotis, tai geriau Vokietijoje. Taip ir padarė, nes dėlto, esant apsupiems, negalima. Laimė, kad jiems pasisekė kažkur gauti Suvalkų apylinkių žemėlapi, pagal kurį galėjo greitai pasiekti Vyzainį. Čia jie apsinakvojo. Razvickas, kaip būrio vadas, išstātė sargybas, ir abu karininkai su likusiais kareiviais ramiai užmigo. Jiems neužsileido nė sargybiniai.

Bemiegantį mūsų dalinį užklupo visas lenkų eskadronas. Lenkų karininkai, sužinoję kur ilsisi lietuvių būrio vadai, nuvyko ir juos paklausė, ką jie ketina daryti? "Mes traukiamės atgal į savo kraštą", buvo atsakymas. Lenkai, matyt, buvo gana draugiški ir pasiūlė, nieko nelaukiant, tai padaryti. Taigi, nuo lenkų gintis nereikėjo.

Nesėkmingas puolimas

Taigi būrys, nieko nelaukdamas, patraukė Kalvarijos link. Čia jau gerokai anksčiau buvo įsikūręs dalinio štabas. Jam tuoj pat prisistatė ir abu leitenantai. Po trumpo poilsio pirmoji ir ketvirtoji kuopos gavo pavėdimą pulti Jeleniavą ir Suvalkus. Pirmai kuopai vadovavo ltn. J. Valaitis, ketvirtai — rusų karininkas Grinkevičius, o žygiui vadovauti buvo paskirtas kpt. Gerulaitis. Ltn. Matulionius teko vadovauti būriui.

Tuo metu lenkai buvo užėmę pozicijas Jeleniavo apylinkėse netoli augstoko ir strateginiu atžvilgiu svarbaus kalno. Susipažinusios su puolimo strategija abi kuopos išžygiavo. Kareiviai buvo ginkluoti tik šautuvais ir keliadėsimčia šovinių. Matulionis savo žinioje turėjo vieną kulkosvaidį. Karininkai neturėjo nei žiuronių, nei kompas, nei žemėlapi. Kareiviai neturėjo kastuvėlių išsikasti apkasas.

Vieną naktį praleidę girioje, ankstyvą rytą jie užėmė pozicijas. IV-tai kuopai teko frontinė linija kalne, pirmajai — pakalnėje užėiti iš kairiojo sparno. Matulionis su savo būriu atsidūrė savo kuopos kairėje. Viena dalis jo kareivių sugulė šlaite, kita pačiame kalne. Taip buvo įvykdytas paskutinis plano uždavinys. O toliau žygio vadas kpt. Gerulaitis, susiradęs saugų griovį, pasiliko miške, kuopos vadas Grinkevičius tylėjo. Jokio įsakymo ir jokios komandos. Kareiviai gulėdami ėmė ir priešą šaudyti. Bet kas iš to? Neturėdami konkrečių nurodymų, jie gali išieškoti visus šov

nius, o paskui... marš į lenkų stribę. Matulionis užuolanka pasiuntė keletą kareivių apžvelgti lenkų poziciją. Neilgai trukus, jie sugrįžo, bet be kareivio Garnelio iš Rokiškio apylinkės — jis žuvo. Tai buvo pirmoji Matulionio būrio auka, kurios jis labai gailėjosi, nes buvo geras kareivis.

Pirmoji kuopa, supusi priešą iš kairiojo sparno, buvo užpulta lenkų raitelių ir priversta trauktis. J. Matulionis, tai pastebėjęs, savo būrį nukreipė prieš raitelius, idant apsaugotų besitraukiantį lietuvių dalinį. Bet priartėję lenkai atidengė smarkią ugnį. Pirmuoju taikiniu tapo kulkosvaidininkai. Keli kareiviai buvo sužeisti. Beliko viena išeitis — trauktis, nes ant kalno beliko tik vienas vadas su keliais kareiviais.

Besitraukdamas jis bandė susisiekti su pagrindinėm jėgom, bet iš kaikiurių kareivių patyrė, kad visi vadai ir kareiviai, sužinoję apie pirmos kuopos išsisklaidymą, sugrįžo į savo buveinę. Žinoma, nuo jų neatsilik ir batalijono vadas Gerulaitis, nes, matyt, ir griovyje jau buvo nesaugu. Matulionis puolamai susitiko su ketvirtos kuopos būriu vadu ltn. Koskuliu, kuris dešiniame sparne priešavo nepastebėtas. Abu būriai laimingai grįžo į savo pagrindinį dalinį kitais keliais. Betgi jie gyventojų buvo informuojami, kad čia visur jau būta lenkų. Vadinasi, lietuvių žygio draugai bėgo pirmieji, lenkai paskui juos, o Matulionio ir Koskuli būriai — paskui lenkus. Tikiai pavakaryje šie du būriai susitiko su savo daliniais. Čia jau buvo pasklidusios "tikros žinios", kad ltn. Matulionis yra žuvis, o ltn. Koskulis su savo būriu dingęs.

J. Matulionis savo užrašuose ši žygį taip aptarė: "Tai buvo gėdos mušis, už kurio 'sėkmingą' vadovavimą karininkas Gerulaitis gavo Vyčio kryžių..."

Mudu su Koskuliu taip pat buvome pristatyti 'apnagradinimui' už nepametimą galvų ir išvedimą iš apsupimo kareivių..." Kuo juodu buvo "apnagradyti", neteko patirti, bet tik ne kryžiais ir medaliais.

Netrukus po šio nesėkmingo žygio, karinės vyresnybės įsakymu, ltn. J. Matulionius vėl teko su savo būriu budėti netoli Jeleniavo kalno. Jo dešinėje ir kairėje už 4 km budėjo kiti du būriai. Jie turėjo sekti priešą judėjimą. Uždavinys buvo gana sunkus, nes tarp būrių buvo gana platūs tarpai, pro kuriuos galėjo lengvai praeiti nemaži lenkų kariuomenės daliniai. Be to, Matulionius dar teko apsisėti kaime, kurio gyventojų dauguma buvo lenkai. Bet viskas baigėsi laimingai, nes po dviejų savaitių jo būrys buvo pakeistas kito pulko daliniu.

Kuopos vadas

Matulionis buvo grąžintas Marjampolėn. Čia, pertvarkius atšargos batalijoną į 10-tą pėstininkų pulką, jis buvo paskirtas 6-tos kuopos vadu. Pulko vadu buvo mrj. Jakaitis, adjutantu ltn. Valaitis. Matulionis buvo gerokai nustebintas, kad nė metų neišbuvo kariuomenėje, tapo kuopos vadu. Jis gavo 8 puskarininkius iš jo paties mokyklos kuopos, du rusų kariuomenės karininkus ir 200 naujų — kaimo berniukų. O kuopai juk reikėjo vieno kito ir raštininko, ir ūkvedžio, ir kitiems darbams praktusio žmogaus. Todėl visą darbų našta pasiėmė pats vadas. Rusų karininkai nemokėjo lietuviškai net komanduoti, o puskarininkiai taip pat buvo tikri žaliūkėliai. Betgi visi darbai sėkmingai riedėjo pirmyn.

Pagaliau kuopos vadas vieną dieną plačiai nusišypojo: vyrai tiesūs, kaip stygos, moka vykdyti komandas, gražiai išsilygiavę eina ir net dainą užtraukti gali, nors dar ir ne tokią, ko-

Buvusį PLB ir VLIKo pirmininką Joną Matulionį prisimenant

kios vadas norėtų. "Su šiais vyrais", tarė Matulionis, "jau nebijoju nė į frontą eiti".

Būdamas kuopos vadu, Matulionis laikėsi principo: kariuomenėje drausmės įgyvendinimui nereikia naudotis gąsdinančiomis priemonėmis, kareivio koliojimu ir sunkiomis bausmėmis. Lietuvis karininkas neturi tapti kareiviui baubu, koku yra rusų karininkas. Lietuvis turi būti drausmingas, bet kartu ir tėviškas. Jis turi kareiviui įskiepyti vertingumo jausmą ir įprasmiti jo pareigas. Dėlto Matulionis su savo kareiviais šia prasme turėdavo dažnus pokalbius, kartais net ir kitais klausimais, ir visada atsakydavo į jų rūpimas problemas. Be to, jis reguliariai juos mokydavo skaityti ir rašyti. O jis nebūtų Matulionis, jei jo kareiviai nemokėtų dainuoti, nes ir pats mylėjo dainą. Dėlto jo kuopa buvo vyresniųjų pastebėta ir tapo tartum pataisos mokykla: į ją perkeldavo visus negabiuosius ir net neklaužadas kareivius.

Kaip ir visur kitur, taip ir kariuomenėje žmogus džiaugiasi savo darbo vaisiais. Nemaža jų prisinokino ir ltn. Matulionis. Kai 1921 m. buvo nuspręsta panaikinti 11-tą batalijoną kuriame buvo ir 6-toji kuopa, jos vadas Matulionis ją išrikiavo ir, perskaitęs pulko vado įsakymą, norėjo tarti atsisveikinimo žodį, bet atsitiko kaip kadaise Punkske: graudulys užkirtė kelią mintims, užčiaupė lūpas, ir jis nutilo. Jo 200 vyrų, būvę naujokai, kaimo žaliūnai, tapo disciplinuoti, kaip nendrės tiesūs, pamilę dainą... Ir jų vadui buvo gaila juos palikti.

Po šios Matulionius sunkios operacijos jis buvo paskirtas pulko komendantu su 30 vyrų būriu (tokia pareigavietė tuo metu buvo). Šiuo paskyrimu jis labai apsišvylė, nes ūkio administracija, pagal jo samprotavimą, (Nukelta į 9-tą psl.)

Jaunimo atstovai ir atstovės, su vėliavomis dalyvavę pamaldose už Lietuvą, kurios buvo surengtos Toronto katalikų katedroje, prisimenant 40-tąją sovietinės okupacijos sukaktį

Nuotr. M. Borusienės

Lietuvos vyskupas Vatikane

MONS. P. JATULIS

Nuo balandžio 10 d. iki gegužės 21 d. Romoje viešėjo iš Lietuvos atvykęs Kauno ir Vilkauskio vyskupijų apaštališkasis administratorius vysk. Liudas Povilonis, kuris yra ir Lietuvos vyskupijų ordinarų kolegijos pirmininkas. Vyskupą lydėjo Lietuvos vyskupijų liturginės komisijos pirmininkas, Vilniaus Sv. Petro ir Pauliaus šventovės vikaras kun. dr. Vaclovas Aliulis ir Vilniaus Sv. Rapolo parapijos klebonas kun. dr. Pranas Vaičekonis, kuris yra ir Kauno kunigų seminarijos kanonų teisės profesorius. Svarbiausius jų atvykimo tikslus buvo susitikti su popiežium Jonu Paulium II ir Vatikano kongregacijose gauti ir lietuvių kalbą išversto mišiolą (kartu su skaitymais) patvirtinimą.

Privačioje audiencijoje

Gegužės 17 d. popiežius privačioje audiencijoje priėmė vyskupą L. Povilonį ir jo palydovus, su kuriais nuosirdžiai kalbėjosi Lietuvos tikinčiųjų reikalais ir prašė perduoti jo apaštališką palaiminimą visiems Lietuvos katalikams. Vysk. L. Povilonis išreiškė popiežiui Lietuvos katalikų sveikinimus ir linkėjimus jo 60-tojo gimtadienio proga. Buvo padaryta keletas nuotraukų. Po audiencijos popiežius Jonas-Paulius II pakvietė vyskupą L. Povilonį į savo privatų butą pietų. Audiencija truko pusantros valandos.

Lietuvišką mišiolą, kartu su visais skaitymais, patvirtino Sakramentų ir Dieviškojo Kulto Kongregacija balandžio 23 ir gegužės 20 d. dekretais. Tikimasi, kad visas mišiolas galės būti atspausdintas Lietuvoje ir juo bus aprūpintos ne vien Lietuvos, bet ir išeivijos parapijos. Lotynų kalba visas mišiolas yra išleistas keturiais dideliais tomais. Lietuvių kalba, dėl patogumo, jį numatoma padalinti ir išspausdinti septyniais ar aštuoniais tomais. Mišiolų vertimo darbas užtruko 9 metus.

Grįžtantį atgal į Lietuvą vyskupą L. Povilonį su jo palydovais ir Romos orauostų gegužės 21 d. išlydėjo būrelis Romos lietuvių kunigų. Ten su Lietuvos svečiais atsisveikino Vatikano sekretoriatui atstovavę viešųjų reikalų tarybos vicesekretorius prel. Audrys Bačkis ir Baltijos kraštų skyriaus vedėjas prel. Ivan Dias.

Svečiai iš Sirijos

Su dideliu džiaugsmu Sv. Tėvas Jonas-Paulius II gegužės 14

Kauno ir Vilkauskio vyskupijų valdytojas vysk. L. POVILONIS, šį pavasarį lankęsis Romoje. Nuotraukoje — teikia Sutvirtinimo sakramentą Lietuvoje

Mirė 15, iššventinti 6 kunigai

1979 m. Lietuvoje mirusių ir naujai iššventintų kunigų sąrašas

1979 m. Lietuvoje mirusių ir naujai iššventintų kunigų sąrašas 12 pt m.

1. Mirusieji
1. Sadauskas Antanas, Pakapės (Kauno arkiv.) administratorius, gimęs 1910.III.12, įšv. 1936.VI.21, mirė 1979.VI.9.
2. Voveris Jonas, Vievio (Kaišiadoryų vysk.) klebonas, gimęs 1904.I.2, įšv. 1932.X.28, mirė 1979.I.25.
3. Alsys Jonas, Vidiškio (Telšių vysk.) klebonas, gimęs 1904.I.2, įšv. 1932.X.28, mirė 1979.I.25.
4. Gurevičius Vytautas, Pilviškių (Vilkaviškio vysk.) altaria, gimęs 1890.VI.9, įšv. 1914.XI.12, mirė 1979.I.28.
5. Smilgevičius Jurgis, SJ, Lyduvėnų (Kauno arkiv.) klebonas, gimęs 1902.XII.25, įšv. 1936.VII.26, mirė 1979.II.23. Palaidotas Siluvoje.
6. Valaitis Juozapas, garbės kan., Šilalės (Telšių vysk.) altaria, gimęs 1897.IV.30, įšv. 1920.V.9, mirė 1979.III.12.
7. Garuckas Karolis, SJ, Ceikinių (Vilniaus arkiv.) klebonas, gimęs 1908, įšv. 1941, mirė 1979.IV.6.
8. Meškauskas Anicetas, Raguvos (Panevėžio vysk.) altaria, gimęs 1885.I.6, įšv. 1912.V.14, mirė 1979.IV.22.
9. Armonas Juozapas, Kelmės (Kauno arkiv.) altaria, gimęs 1901.V.21, įšv. 1933.VI.1, mirė 1979.IV.25.
10. Labukas-Matulaitis Juozapas, Kauno ir Vilkaviškio vyskupijų apaš-

11. Sadauskas Antanas, Pakapės (Kauno arkiv.) administratorius, gimęs 1910.III.12, įšv. 1936.VI.21, mirė 1979.VI.9.
12. Voveris Jonas, Vievio (Kaišiadoryų vysk.) klebonas, gimęs 1904.I.2, įšv. 1932.X.28, mirė 1979.I.25.
13. Kazlauskas Julius, Lydavenų (Kauno arkiv.) altaria, gimęs 1906.II.13, įšv. 1932.V.21, mirė 1979.VII.12.
14. Šašas Bolešlovas, Medingėnų (Telšių vysk.) klebonas, gimęs 1891.VIII.23, įšv. 1918.V.1, mirė 1979.VIII.11.
15. Vebeliūnas Antanas, Ažuolų Būdės (Vilkaviškio vysk.) klebonas, gimęs 1892.XI.5, įšv. 1916.IV.26, mirė 1979.XI.8.

- II. 1979.V. iššventinti kunigai
Vilniaus arkivyskupijos: Blažewicz Henrikas, gimęs 1946 m.; Telšių vyskupijos: Paulauskas Jonas, gimęs 1950 m.; Panevėžio vyskupijos: Rinkevičius Edmundas, gimęs 1950 m.; Pukenis Robertas, gimęs 1950 m. (paskirtas Krekenavos vikaru); Vilkaviškio vyskupijos: Sakalauskas Gracijus, gimęs 1955 m. (paskirtas A. Panemunės vikaru); Kaišiadoryų vyskupijos: Kriščiukaitis Kastytis, gimęs 1950 m.

Demonstracija už Kanados vienybę Toronte, kurioje dalyvavo etninės grupės. Nuotraukoje — lietuvių būrys, kurių priešakyje žygiuoja apylinkės pirmininkė Ramūnė Jonaitienė

Nuotr. St. Dabkaus

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

KRATOS IR BYLOS

Mūsikės ELTOS pranešimu, Vilniuje jau yra paruoštos bylos Antanui Terleckui ir Julijui Sasnauskui. A. Terlecko bylai duotas 86 nr., J. Sasnausko — 82 nr. A. Terleckas kaltinamas antisovietine propaganda, Sovietų Sąjungos šmeižimu. Jam gresia 15 metų bausmė. Spėjama, kad atskirai teisiama J. Sasnauskas susilaukę mažesnių kaltinimų. Kun. Alfonso Svarinsko ir kun. Sigito Tamkevičiaus butuose buvo padaryta krata balandžio 19 d. Buvo krečiami ir kankinami kiti kunigai, priklausantys Tikinčiųjų Teisėms Ginti Komitetui. Jiems pagrasinta suėmimu, jeigu jie ir toliau tęs savo veiklą. Balandžio 9 ir 17 dienomis buvo krečiamas vilnietis Vytautas Arbutis. Iš jo atimtas straipsnio rankraštis, kritikuojantis sovietus. V. Arbutis neturi ryšių su kitais lietuviais aktyvistais, bet esąs kritiškai nusiteikęs prieš sovietinę valdžią.

SKRAIDYKLĖS IR SKRAIDŪNAI

Per pastaruosius trejus metus Lietuvoje labai išpopuliarėjo skraidyklės sportas. Skraidyklėmis yra vadinami skrydžių pasigaminami sparnai, o tokio skrydžio mėgėjai yra gavę skraidinimo vardą. Šiuo metu Lietuvoje jau yra apie 40 skraidyklų sporto būrelių bei jų skyrių. Juos jungia Lietuvos skraidyklų komitetas, vadovaujamas Sauliaus Prialgosko. Teorinė ir praktinė skraidinimo mokykla, veikianti Kauno politechnikos institute, kasmet paruošia 30-40 skraidinų. Pirmasis skraidyklų aerodromas atidarytas Netonyse, Kauno rajone. Pradžioje skraidiniais daugiausia buvo lankinai, sklandytoriai ir parašiutininkai, o dabar jų eilėse jau yra apie 300 įvairių specialybių žmonių, kurių tik vienas dešimtadalis ties patyrę lankinai. Pirmą vasarą Lietuvos skraidinų rinktinė, kurią sudaro 19 šio sporto mėgėjų, treniravo Šiaurės Kaukaze, pagerindama daug Lietuvos rekordų. Vieno skrydžio trukmė buvo pailginta iki 1 val. 53 min. Buvo pasiekta 440 metrų ir 530 metrų auštis.

ISNIEKINTAS KAPAS

Pogrindinė „Aušra“ (19) 59 nr. prabilo apie Utenos rajono Lelionių kapines, kur komunistai išniekino kun. Jono Barcevičiaus kapą. Liaudies tradicijų taryba, organizuojanti komunistinius mirusiųjų dienos minėjimus, ant jo kapo pastatė akurą, kai tuo tarpu kapinių viduryje pilamos šiukšlės. Tai esąs aiškus pasityčiojimas iš tikinčiųjų jausmų. Negi tam akurui nebuvo galima surasti kitos vietos?

ZOOLOGIJOS SODAS

Kauno zoologijos sodas prof. T. Ivanausko iniciatyva buvo įsteigtas 1938 m. Micevičiaus slėnyje. Dabar jis užima jau 22,6 hektaro žemės plotą, turi apie 400 įvairių gyvūnų rūšių arba beveik 3.000 jų atstovų. Jame buvo užveisti snieginiai leopardai, kurių 1962-67 m. pasaulio zoologijos soduose gimė 29, o iš to skaičiaus net 14 — Kaune. Unikumu laikytinos charos gyvatės, kurios veisiasi tik vieninteliam zoologijos sode Kaune. Neseniai kauniečiai gavo iš Askanijos Novos atgabentus šešis australiškos kilmės stručius. Ši pavasarį keturių jauniklių prieanglio susilaukė šernai. Naujagimį kengūriuką kengūra dar tebesinėjoja savo storbėje, iš kurios matosi tik jo galva. Vasarą iš Maskvos tikimasi gauti žirafų. Joms jau įrengtas specialus 8 metrų augščio pastatas. Šeštadieniais ir sekmadieniais.

V. Kst.

niais ir Kauno zoologijos sodą atvykta ekskursijų iš įvairių Lietuvos vietovių.

SVEČIAI IS UGANDOS

Vilniuje ir Kaune lankėsi Ugandos ir Sovietų Sąjungos draugijos delegacija su savo pirm. Robertu Učunge, valdybos nariu F. Odida. Jie buvo užsukę į valstybinio plano komitetą, Vilniaus universitetą, Vilniaus operos ir baleto teatrą, kitas kultūrinės Vilniaus ir Kauno įstaigas. Tai buvo pirmoji Ugandos negrų viešnagė sovietų okupuotoje Lietuvoje. Apie ją F. Odida sakėsi daug žinių gavęs iš Ugandoje dirbančio vilniečio V. Sakalausko.

STIPREJA RUSINIMAS

Stiprėjantis rusinimo ženklas atskleidžia pogrindinės „Aušros“ 19 (59) nr. Priemiestinės Vilniaus geležinkelio stoties traukinių tvarkaraštyje Salcininkai įrašyti surusintu pavadinimu — Salicėnki. Toje stotyje ir Varėnos geležinkelio stotyje visos sklebinų lentos turi rusišką užrašus. Pranešimai keleiviams — taip pat tikrai rusiškai. Pasak „Aušros“, rusinimas ypač intensyviai yra vykdomas rytiniuose Lietuvos rajonuose, kur visą laiką įvairioms pareigoms siunčiami rusai. Pokaryje iš Rytų Lietuvos ir Sibiro buvo išstremta daug šio krašto lietuvių švietėjų, mokytojų. Į jų eiles pateko ir vilnietis kompoz. Julijonas Sinusas. Jam pavyko grįžti Vilniui. Padirbėjęs kelis metus, jis Vilniuje ir mirė. „Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija“ jo tremtis nutilėta.

LANGAI BE STIKLŲ

Vilnietis E. Knyvaitė gegužės 22 d. „Tiesoje“ svarsto langų be stiklų problemą: „Prieš metus apsigyvenau Vilniuje, Virsulių gatvėje, daugiaaukščiaame name. Kai persikėliau į 29-ju numeriu pažymėtą namą, jo langai turėjo stiklus, durys — rankenas. Šiandieną vietoje stiklų rudoja kartonas, vietomis jau gerokai apdraskytas. Kai kurios durys riogso atremtos ir sienas. Prie namo metėsi sušalusieji durpių grumstai. Dažnai matydavau paaušlius juos bėmėnt. Po tokių mėtyimų rytą dieną stiklininkas dėdavo naujus stiklus. Bet ir vėl neilgam... Galų gale langai ir durys buvo užkalti kartonu. Žiemą dažnai atšaldavo radiatoriai. Santechnikai nespėdavo bėgėti ir mūsų namų jie remontuoti. O radiatoriai sugedo ne dėl to, kad blogai įrengti, paprasčiausia, kai kurie gyventojai žiemą savavališkai savo butuose įsirengė daugiau radiatorių, kaitaliojo juos ir trukdė normalų šildymą. Girdėjau, kad kai kurie namai turi savo komitetus. Jie rūpinasi ne tik namo aplinka, tvarka laiptinėse, rūsiuose, bet ir sprendžia iškilusius kaimynų konfliktus. Mūsų namas tokio komiteto neturi, o reikėtų.“

SENIAUSIAS MUZEJUS

„Gimtąjame Krašte“ teigiama, kad Lietuvoje dabar yra 34 muzėjai ir 35 jų skyriai. Pirmieji tie visi muzėjai susilaukė 5,6 milijono lankytųjų. Seniausias yra Lietuvos istorijos ir etnografinio muziejaus Vilniuje, įsteigtas prieš 125 metus, turintis 295.000 praėjusių bei dabarties rodinių. 1979 m. šį muziejų aplankė 570.000 žmonių, beveik 6.500 ekskursijų. Prieš porą savaitių šio muzėjaus 125 metų sukaktis buvo paminėta Vilniaus meno darbuotojų rūmuose. Jos proga muzėjuje buvo atidaryta paroda „Mainos rūbai margo svieto“.

Toronto Maironio mokyklos dešimtųjų skyrių 1979-1980 m. XX laida su mokytojais. Pirmoje eilėje iš kairės: V. Bireta — mokyklos vedėja, mokyt. D. Viskontienė, mokyt. K. Parėstytė, mokyt. A. Kuolienė, S. Šernaitė, V. Šilvinskaitė, A. Medelytė, L. Vaitonytė, sesuo Paulė, K. Rautis. II eilėje: kun. Aug. Šimanavičius, OFM — mokyklos tarybos pirm., D. Kalendraitė, L. Žilinskaitė, L. Totaraitė, M. Spudaitė, L. Padolskytė, A. Slapsys. III eilėje: mokyt. A. Vaičiūnas, P. Sukauskas, D. Čuplinskis. IV eilėje: R. Biskys, L. Garbaliūskas, P. Karosas, A. Saplys, S. Namikas, G. Stirbys, R. Gotceitas, J. Ažubalis. Nuotraukoje trūksta: J. Balaišio, A. Berneckaitės, L. Radzevičiūtės

HAMILTON ONT

KLB HAMILTONO APYLINKĖS rinkiminė komisija, pravedusi rinkimus š.m. gegužės 25 d., rado, kad ir krašto tarybą išrinkti: Juozapavičius Alfonsas, Kristolaitis Juozas, Kuraitė Joana, Mileris Kazys, Plešys Jeronimas, Skripkutė Lucija, Stanevičienė Vida, Stungevičius Edvardas.

Kartu buvo renkama ir KLB Hamiltono apylinkės valdyba. Į ją išrinkti: Deksnys Kazimieras, dr. Kvedaras Vaidotas, Lukavičiūtė Dana, Mikšys Kazys, Pajarskaitė Dalia, Pleinytė Aušra, dr. Saunoris Algimantas.

Revizijos komisijon išrinkti: Bajoraitis Juozas, Kybartas Vladas, Patamasis Alfonsas. Rinkimais buvo nematys susidomėjimas — balsavo net 308 asmenys. Ačiū talkininkams balsus skaičiavusiems.

Rinkiminė komisija

Red. pastaba. Gaila, kad neskelbiama, kiek ir kuris kandidatas gavo balsų ir kas liko kandidatais į KLB krašto tarybą bei KLB Hamiltono apylinkės valdybą.

SLA 72-ROS KUOPOS GEGUŽINĖS ruošia vyksta sėkmingai. Šios gegužinės tikslas — įamžinti jaunulio a.a. A. Kalinausko vardą Kanados Lietuvių Fonde, Velionis, paimtas į sovietų kariuomenę, susidegino Latvijoje 1976 m. rugpjūčio 10 d. Gulbino mieste.

Susižavėjęs Romo Kalantos auka, iš anksto A. Kalinauskas ruošėsi pasiekti jo pėdomis. Jis karių akivaizdoje apsipylė benzinu ir, uždegęs drabužius, sušuko (rusiškai): „Žiūrėkite, kaip dega lietuvius patriotas! Už Lietuvą, už laisvę, už Dievą! O jums netarnausiu!“ Nuvežta į ligo-ninę aplankė motina, kuriai tarė: „Mama, dovanok už viską, aš mirsiu...“ Mirė rugpjūčio 11 d. Palaidotas Gulbino mieste. Po mėnesio buvo iškastas ir palaidotas Vilkauskio. A. Kalinauskas paukojo savo brangiausią turtą — gyvybę už Lietuvos laisvę, tikėjimą, Dievą. Jei sovietai nebūtų okupavę Lietuvos ir nebūtų žudė, trėmę nekaltų lietuvių ir Sibiro vergų darbams, jaunulio R. Kalanta, A. Kalinauskas ir kiti nebūtų susidegė, protestuodami prieš sovietų okupaciją.

SLA 72-ros kuopos užsimojimas — įamžinti a.a. A. Kalinausko vardą K. L. F-de randa platų pritarimą. A. Kenstavičius iš Hope, B.C., atsiuntė auką \$25. Prie čekio pridėjo ir lydrastę: „Juozai, gerai Jūs sugalvojote susideginusį a.a. Antaną Kalinauską įamžinti Kanados Lietuvių

Fonde.“ Inž. St. Šetkus iš St. Catharines nupiešė gražų paveikslą ir paaukojo loterijai. Savanoris-kūrėjas A. Padolskis iš Paris, Ont., pranešė, kad rengėjams per SLA gegužinę liepos 20 d. įteiks vertingą dovaną. Yra ir daugiau pasižadėjusių aukoti. Apie visus geradarius bus paskelbta viešai padėkoje. Iš kiekvieno gauta auksa ir geri atsiliepimai stiprina rengėjų ryžtą.

Šiais metais Hamiltono SLA 72 kuopa vien tik Kanados Lietuvių Fondui įnešė dešimtą šimtinę ir du kartus tiek per savo keliolikos metų veiklą yra paaukojusi lietuviškiems, kultūriniais bei politiniams reikalingams.

Be abejonės, didžiausias nuopelnas priklauso visuomenei, kuri remia šią veiklą, ir lietuviškai spaudai, kuri spausdina korespondencijas.

SLA 72-ros kuopos vardu kviečiame geros valios lietuvius gausiai dalyvauti a.a. A. Kalinausko vardo įamžinimo iškilmėse liepos 20 d. A. Padolskio sodyboje, Paris, Ont.

J. Sarapnickas,

SLA 72 kuopos pirm.

PAVERGTŲ TAUTŲ OLIMPIADA. Jau artėja Maskvos olimpiada, bet sovietų pavergtos tautos neleidžiamos dalyvauti po savo valstybės vėliava. Šiais metais daug tautų nedalyvaus Maskvos olimpiadoje, protestuodamos prieš sovietų politinius veiksmus.

Toronto susiorganizavo ukrainiečių, lietuvių, latvių ir estų bendruomenės ir nutarė surengti Laisvės Olimpiadą. Čia dalyvaus šiu tautų žmonės, gyvenantys S. Amerikoje. Ši olimpiada įvyks Etobicoke olimpinio, Centennial Park, Etobicoke, š.m. liepos 4-6 dienomis. Liepos 3 d. bus banketas, ruošiamas Ukrainiečių

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose —

Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas

830 Main Street E., tel. 544-7125 L8M 1L6

Darbo valandos: pirmadieniais - ketvirtadieniais nuo 10 iki 5 val., penktadieniais nuo 10 iki 7 val., šeštadieniais nuo 9 iki 12 val.

Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda.

Nemokamas pilnas čekių potarnavimas.

Kapitalas — virš \$14,000,000.

MOKAME UŽ:

depozitus (P.C.A.)

santapus

term. depozitus 1 m.

term. depozitus 3 m.

reg. pensijų fondo

IMAME UŽ:

nekiln. turto pask.

asmenines paskolas

4%

10%

10%

10%

10½%

13%

14%

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

VLIKO PIRM. DR. K. BOBELIS gavo Baltuosiuose Rūmuose kovo 13 d. parašytą specialaus prez. J. Carterio asistento etniniams reikalams S. R. Aiello raštą, kuriuo atsiliepiama į J. Carteriui kovo 31 d. nusiųstą „Baltiečių atsisaukimo“. Jame pabrėžiama, kad dabartinė JAV vyriausybė nepripažino ir nepripažįsta neteisėto Baltijos respublikų įjungimo į Sovietų Sąjungą 1940 m. Ši politika yra principas, pagal kurį atmetamas tarptautinių sienų pakeitimas jėga. Pasak S. A. Aiello, Madrido konferencijoje bus pareikštas JAV susirūpinimas Baltijos valstybėmis ryšium su Helsinkyje įsipareigotomis žmogaus teisėmis ir laisvu tautų apsisprendimu.

LOS ANGELES SV. KAZIMIERO PARAPIJOS „Lietuvių Žinių“ biuletenis praneša, kad po 38 metų tremties Sibire ir kitose Sovietų Sąjungos vietovėse mirė gen. S. Raštikio brolis Andriejus Raštikis. Sibiro tremtyje taipgi esanti palaidota ir jo žmona, vienas suaugęs sūnus. Sibire žuvo gen. S. ir E. Raštikių vienerių metų dukrelė, jų abiejų tėvai, E. Raštikiens brolis dail. Adomas Smetona. Kiti Raštikių giminės dar ir dabar tebeskursta Sibiro tremtyje, neturėdami teisės grįžti Lietuvoje.

LIETUVIŲ KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ SAJUNGOS centro komitetas kovo 31 d. išsiuntinėjo laiškus viso pasaulio krikščionių demokratų partijoms, prašančius kelti spaudoje ir priminti savo šalių vyriausybėms dabartinę Lietuvos bei kitų sovietų okupuotų tautų būklę. Prie laiško buvo pridėta prof. B. Kaslo studija „The Lithuanian Strip in Soviet-German Secret Diplomacy 1939 — 1941“. Pirmas atsakymas gautas iš N. Zelandijos krikščionių demokratų. Jie pažadėjo to laiško kopijas perduoti visiems N. Zelandijos ministrų kabinetai ir parūpinti prof. B. Kaslo studiją, jei jos būtų pageidaujama.

NAUJASIS JAV VALSTYBĖS SEKR. E. MUSKIE su savo palydovais gegužės 18 d. buvo atvykęs į pamaldas lietuvių pranciškonų vienuolyn Kennebunkpote, Maine valstijoje. Tą dieną pamokslė buvo prisimintos sovietų pavergtos tautos, ypač jų kankinama Lietuva. Po Mišų svečias buvo pasveikintas pranciškonų vardu. Jis jau daug metų lanko lietuvių pranciškonų koplyčią; salėje jam kelskard buvo surošti pagerbimai. Lankymosi tradiciją žada tęsti ir pradžės atšakings JAV valstybės departamento sekretoriaus pareigas.

STEIGIAMOJO LIETUVOS SEIMO 60 metų sukaktį gegužės 15 d. savo narių susirinkime Čikagoje paminėjęs Lietuvos Istorijos Draugija. Paskaitą apie seimą skaitė dr. B. Paliokas. Steigiamojo seimo įstatymą 1919 m. lapkričio 2 d. paskelbė prez. A. Smetona ir min. pirm. E. Galvanuskas. Jo nariai turėjo būti renkami visuotiniu, lygiu, slaptu balsavimu. Rinkimuose balsuotoji galėjo visų piliečių nuo 21 metų amžiaus, o kandidatais galėjo būti nuo 24 metų amžiaus. Rinkimai įvyko 1920 m. balandžio 14-15 d. Juose dalyvavo 682.291 balsuotojas ir išrinko 112 atstovų. Seimo atidarymas 1920 m. gegužės 15 d. buvo pradėtas vysk. J. Skvirskio atlaikytomis iškilmingomis pamaldomis Kauno bazilikoje, po jų įvykius kariuomenės paradu Rotušės aikštėje. Pirmasis posėdis įvyko Kauno teatre 6 v.v., dalyvaujant 104 atstovams, Lietuvos vyriausybę, Britanijos, Prancūzijos, Vokietijos, Latvijos, Estijos svečiams bei atstovams. Žodį apie krašto vaidymą perdavimai seimui tarė prez. A. Smetona. Pirmajam posėdžiui pirmininkavo amžinai vyriausia atstovė rašytoja Gabrielė Petkevičiūtė-Bitė, sekretoriavo jauniausia atstovė Ona Muraškaitė. Steigiamojo seimo pirmininku buvo išrinktas Aleksandras Stulginskis, perėmęs ir prezidento pareigas.

BRASILIJA

ATEITININKŲ STOVYKLA Sao Paulo lietuvių jaunimui bus surengta liepos 19-28 d.d. Lituanikos stovyklavietėje, o jubiliejinė ateitininkų vakarienė — birželio 14 d. Brazilijon liepos 8 d. iš JAV atskris Diana Kojelytė, kuri pirmą kartą dirba vosi su vietiniu jaunimu. Stovyklon taip pat įsijungs ir Klevelando „Nerijos“ narė Sigutė Lenkauskaitė, Sao Paulo mieste pasiliekanti ilgesnį laiką.

MOTINOS DIENA Sv. Kazimiero parapija paminėjo specialiomis Mišiomis, kurios buvo atlaikytos Sv. Kazimiero koplyčioje Mookoje, Bom Retire ir Vila Anastacio mokyklos. Mookoje buvo pagerbta jau 98 metus amžiaus turinti seniausia parapijos motina Ona Kemeikienė, kuri dar atlieka namų ruošos darbus ir pėsiomis ateina į pamaldas.

Brazilija

ATEITININKŲ STOVYKLA Sao Paulo lietuvių jaunimui bus surengta liepos 19-28 d.d. Lituanikos stovyklavietėje, o jubiliejinė ateitininkų vakarienė — birželio 14 d. Brazilijon liepos 8 d. iš JAV atskris Diana Kojelytė, kuri pirmą kartą dirba vosi su vietiniu jaunimu. Stovyklon taip pat įsijungs ir Klevelando „Nerijos“ narė Sigutė Lenkauskaitė, Sao Paulo mieste pasiliekanti ilgesnį laiką.

MOTINOS DIENA Sv. Kazimiero parapija paminėjo specialiomis Mišiomis, kurios buvo atlaikytos Sv. Kazimiero koplyčioje Mookoje, Bom Retire ir Vila Anastacio mokyklos. Mookoje buvo pagerbta jau 98 metus amžiaus turinti seniausia parapijos motina Ona Kemeikienė, kuri dar atlieka namų ruošos darbus ir pėsiomis ateina į pamaldas.

Australija

MOTINOS DIENA Australijos lietuvių kolonijose buvo paminėta ant-rąjį gegužės sekmadienį pamaldomis ir programėlėmis, kurias surengė daugiausia savaitgalio mokyklų mokiniai. Gražus Motinos Dienos minėjimas gegužės 4 d. įvyko ir sostinėje Kanbergoje. Jis pradėtas kun. P. Martuzo atlaikytomis pamaldomis ir šiai progai skirtu pamokslu. Iva-dinį žodį Lietuvių Klube tarė ALB Kanberos apylinkės valdybos pirm.

V. Martišius, paskaitė skaitė E. Ratinė. Mėnėnė dalė atliko „Baltijos“ tunto skautai, paruošti Rasos ir Mindaugo Mauragių, Audronės Stepanaitienės. Pirmiausia buvo padeklamuota eilėraščių, padainuota dainų, pašokta tautinių šokių. Ant-rąją dalį užpildė trumpas I. Regienės vaidinimėlis „Kaip pasveikinsim mamytės“. Programą atliekantieji skautukai neturėjo net pilnų dvylikos metų amžiaus. Džiaugiamasi, kad scenoje jų buvo 30, o tarp jų 20 — iš mišrių šeimų. Vis dėlto jie sugebėjo įsijungti į lietuvišką programą ir dainomis, ir poetine žodžiu.

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ ruošiasi paminėti savo veiklos trisdešimmetį. Šia proga PLB valdyba nutarė visą „Pasaulio Lietuvio“ rugsėjo numerį paskirti Australijai. ALB apylinkių ir seniūnijų istorinę medžiagą sutiko rinkinti ir spaudai paruošti Viktoras Baltutis.

Britanija

BRITANIJOS LIETUVIŲ JAUNIMO SAJUNGA įsteigta balandžio 19 d. Mančesteryje įvykusia suvažiavime, kuriame dalyvavo 20 jaunuolių iš penkių Anglijos lietuvių kolonijų, o vienas buvo atvykęs iš Skotijos. Suvažiavimui vadovavo Vincentas O'Brien ir Aleksas Vilčinskas. Daugiausia laiko pareikalavo atieties gairių nustatymas. Suvažiavimo dalyviai labiau domėjosi socialiniais bei kultūriniais reikalais, mažiau — politiniais. Nutarta, kad centrinė valdyba vis dėlto pagrindinį dėmesį turėtų skirti tarptautinei veiklai, o vietinę veiklą palikti skyriams. Iš-pareigota palaikyti glaudžius ryšius su Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga. Visuotini susirinkimą su paruoštais BLJ Sąjungos įstatais žadama susaukti iki sekančių metų pradžios Mančesteryje. Sąjungos valdybą išrinkti: Franco Bernatavičius, Jonas Podvoiskis ir Onutė Verbičkaitė. Jiems paliekama teisė, reikalaujant esant, pasikviesti daugiau valdybos narių. Sekančią savaitę Londone įvyksiamas D. Britanijos Lietuvių Sąjungos suvažiavimas dalyvau J. Podvoiskis. Jis buvo išrinktas į DB LS tarybą kaip BL Jaunimo Sąjungos atstovas.

RASYTOJAS JONAS AVYŽIUS su grupe ekskursantų iš okupuotos Lietuvos lankėsi Britanijoje. Grupė daugiausia buvo įtraukti meno bei kultūros žmonės. Su J. Avyžium bei kitais ekskursantais Londone turėjo progą susitikti kaikurie lietuviai.

LONDONO LIETUVIŲ NAMŲ BENDROVĖS valdyba po įvykusio suvažiavimo ir rinkimų pasiskirstė pareigomis: Jaras Alkis — pirm., Zigmas Juras — vicepirm. tvarkantis teisinius reikalus, Aleksas Vilčinskas — sekr., Stepas Nenortas finansinių reikalų tvarkytojas, Klemensas Tamošiūnas — Lietuvių Sodybos, Rimantas Sova — spaustu-vės, Balys Butrimas — Lietuvių Namų.

Vokietija

EUROPINĖS ŽMOGAUS TEISIŲ IR APSISPRENDIMO KONFERENCIJOS šveicarijoje veikianti vokiečių sekcija, savo būstinę turinti Bonnoje, balandžio 24-25 d.d. šioje V. Vokietijos sostinėje surengė svarstys, susietas su V. Vokietijos nepriklausomybės atgavimu 1952 m. Šiai organizacijai priklauso 15 V. Vokietijos parlamento (Bundestago) narių, keli buvusieji ministrai, ambasadoriai, profesoriai bei kiti žymūs visuomenininkai. Svarstybose dalyvavo kompetentingi asmenys, V. Vokietijos nepriklausomybės problema gildinė amerikietišku, anglišku, prancūzišku ir vokišku požiūriu. Iš šveicarijos sostinės Berno buvo atvažiavę ir Lietuvos diplomatinės tarnybos narys dr. Albertas Gerutis. Svarstybos vadovavęs parlamento narys dr. C. Jaeger jį pasveikino kaip šios organizacijos valdybos narį Lucernoje.

VILHELMAS ENDRIKAITIS, buvęs Klaipėdos uosto viršininkas, Luebecko senelių slaugymo namuose gegužės 5 d. atšventė 90 metų amžiaus sukaktį. Jis yra pasižymėjęs Mažosios Lietuvos veikėjas, išauginęs lietuvišką šeimą, kurios vienas sūnus šiuo metu gyvena Čikagoje. Jo pastangomis 1946 m. Luebecko Vorwerker kapinėse buvo pastatytas obeliskos formos paminklas, prie kurio ir dabar lietuviai dar susirenka paminėti skaudžiąją savo tautos įvykių. 1975 m. V. Endrikaitiui buvo amputuota visa kairė koja, o 1979 m. — visa dešinė. Žmona Medle mirė 1975 m. Dėl to ir teko persikelti į senelių slaugymo namus, kur jūdėti jis tegali su vežimėliu. Dvyyniasdešimtojo gimtadienio proga V. Endrikaitį aplankė VLB Luebecko apylinkės valdybos pirm. Pranas Kotkis, vicepirm. Vanda Simonienė ir „Europos Lietuvio“ korespondentas J. Pyragas. Jam buvo įteikta gėlių ir dovanėlių. P. Kotkis sukatavininką pasveikino visų V. Vokietijos lietuvių vardu, padėkoję už nuveiktus darbus lietuvių baruose ir palinkėję sulaukti šimto metų. Luebecko miesto savivaldybė jam taip pat atsiuntė sveikinimo diplomą, piniginę dovaną ir gėlių puokštę. Daug sveikinimų V. Endrikaitis gavo iš užsienio, ypač iš Čikagos, kur gyvena daug jo bičiulių.

All Languages Service

NOTARIZUOTI VERTIMAI

IR VERTEJAVIMAS PER 70 KALBŲ

361-0303

SUITE 1105, 67 YONGE STREET, TORONTO, ONT. M5E 1J8

Simon's TELEVISION

Savininkas — V. SIMINKEVICIUS

2385 Dundas St. W., Toronto Tel. 532-8772

Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas požeminio.

Nuomojam, taisom, parduodam „ADMIRAL“ ir kitų firmų televizijas bei „stereo“ aparatus. Turime lietuviškų plokštelių ir suvenyrų.

Naujas lietuvių kelionių biuras

SIMON'S Travel Service

kviečia keliauti kartu!

Kelionių ir viešnagės metu teikiama visapusiška pagalba, taip pat mūsų biuras sutvarko dokumentus, reikalingus iškvietimams vizitui.

Tel. 537-3060 arba 532-8772

2385 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1X2 (Kelionių biuro registracijos numeris — 1835961)

The Marlatt laidotuvių namai ir koplyčia

The J. B. MARLATT Funeral Home, Ltd.

615 Main Street East (East of Sanford) Telefonas: 528-6303 HAMILTON, Ontario

Pirmoji iš trijų vietnamiečių pabėgėlių šeimų, iškviestų Toronto Prisikėlimo parapijos, jau atvyko. Iš kairės: parapijos tarybos labdaros sekcijos pirm. dr. J. ČUPLINSKIENE, klebonas KUN. A. SIMANAVICIUS, OFM, ir vietnamiečiai, kurie dalyvauja lietuvių pamaldose

Garsusis Australijos lietuvis

Pokario ateivis Truchanas, žuvęs Tasmanijoje kaip jos tyrinėtojas ir tapęs krašto legenda

B. STRUKAS

Lietuvių tauta istorijos tėkmėje daug savo iškilių sūnų ne gražinamai yra išdaliusi kitom tautom. Kaikurie mūsų didieji kunigaikščiai, vykdydami ekspansinę rytų politiką, iki paskutinio sūnaus vaiko atidavė slavam, kur jie ištirpo svetimos aplinkos ir kultūros veikiami. Su Vytauto Didžiojo mirtimi nutrūko įpėdinystės teisė paramtas Lietuvos didžiųjų kunigaikščių sosto paveldėjimas, paliekant per šimtmečius sukurta plačią imperiją keturiem vėjams.

Negana to. Slavam atidavėme visą savo aristokratiją ir šviesuomenę už tai iš jų negavę jokios padėkos, o tik pasityčiojimą ir panieką.

Kas iš to, kad pasaulinio masto poetai, kaip A. Mickevičius, O. Milašius, J. Baltrušaitis, garsus britų aktorius Gelgudas ir visa plejada garsių vyrų su sigiraudinę ar nostalgijos graužiamai vadino save lietuviais, bet rašė ir dirbo svetimiesiems jau nutraukę gyvąjį ryšį su savąja tauta.

Tas pats savųjų talentų išdailinimas vyksite ir šiandien išėivijoje. Kiek iškilių mokslininkų, menininkų ir kitokių talentų sutriuškino anglosaksų ir kitos tautos!

Savo "duoklę" svetimiesiems atidavė ir negausi Australijos lietuvių visuomenė. Čia neskaitau tų, kurie, baigę mokslus, pasiskubino savo paveldėtas pavarde pakeisti "tikrom" australiškom ir nutraukę ryšius su savo tautiečiais ir tauta. Jų lyg ir nebūta. Iš tiesų jų jau ir nėra. Tai minkšto nugarkaulio pamėklės, "mirusios sielos", o ne asmenybės.

Tačiau turime ir šviesių asmenybių, kurios nekalto, kad dėl susidėsčiusių aplinkybių buvo atplėtos nuo savo tautos ir savo talentus išvystė svetimos šalyse.

Jaunas ateivis

Po šio širdgėla dvelkiančio įvado šiame rašinėlyje norėčiau skaitytojams priminti vieną plačiai Australijoje išgarsėjusį lietuvi.

1948 m. su pirmąja lietuvių ateivių banga į Australiją priklausančią tolimąją Tasmanijos salą atvyko jaunas lietuvis, didelis meninės fotografijos entuziastas ir keliautojas O. Truchanas. Jis, kaip ir mes visi, pirmuosius dvejus metus turėjo atlikti "baudžiavą" Australijos valdžiai, o paskui — žinokis.

OLEGAS TRUCHANAS

Kaip padorus vaikas O. Truchanas įsipareigojimą sąžiningai atliko. Po to jame atgimė seniai širdyje rusenusi aistraminei fotografijai ir klajonėms. Šiem jo polinkiam nebuvę geresnės aplinkos, kaip Tasmanijos sala su savo gamtos grožiu, augštais kalnais, didžiuliais miškais, plačiom klampynėm — balom, sniegynais, srauniom upėm ir vešlia augmenija. Nors salos plotas ne ką didesnis, kaip Lietuvos teritorija, bet dėl paviršiaus sunkumų, ypatingai pietvakarinis jos pakraštys iki tol buvo mažai pažastas ir ištirtas. Šis kampas labiausiai ir traukė O. Truchaną.

Aistringas tyrinėtojas

Per kelerius metus O. Truchanas šį "užsietumą" užkampė kryžkryžiais išvaikščiojo. Padarė tūkstančius nuostabių nuotraukų. Ka matė ir patyrė, rašė spaudoje, skaitė paskaitas gamtos apsaugos organizacijų namams ir šiaip visuomenei. Labiausiai O. Truchaną jaudino žinia, kad valdžia nutarė pastatyti didžiulę užtvanką, dėl kurios visiems laikams po vandeniu bus palaidotas nepakartojamo grožio Pedder ežeras su visa jį supančia gamta — augmenija. Jis susijaudinęs aiškino, kad sunaikinta namų galima atstatyti, bet sunaikintos gamtos — niekuomet.

Matydamas, kad jo ir vienminčių pastangos užtvankos statybos nesustabdys, karštingiškai šį ežerą ir jo aplinką fotografavo, tikėdamasis ateičiai išsaugoti paskandintus lobius. Bet kokio likimo ironija — beveik visi negatyvai per didįjį salos sostinės Hobarto gaisrą, kartu su O. Truchano namu, sudegė! Po gaisro O. Truchanas ne tiek sielosi dėl prarastos pastogės, kiek dėl negražinamai žuvusių nuotraukų.

Pavojingoji upė

Kitas Truchano dėmesį atkreipęs objektas tai Gordon River, kuri teka siauru kalnų suspaustu tarpekliu, panašiai, kaip Amerikos Colorado River. Si upė taip mažai ištirta, jog buvo manoma, kad ji vietomis teka po kalnais pragrauztais tuneliais. Si upė išteka iš jau minėto pietvakarių salos kampo, kuris ir iki šiol tebėra retai apgyventas. I šį salos krantą atsimuša pietų Atlanto bangos, atkeliavusios tūkstančius mylių nuo Argentinos pakraščiu. Dėl tos priežasties šį salos dalis pietinio pusrutulio žiemos metu (nuo gegužės iki spalio mėn. galo) pasižymi oro žvabumu ir gausiais krituliais. Tai ir atbaido žmones čia visam laikui įsikurti. Si vieta taip ir liko iki šiol lyg koks gamtos rezervatas.

O. Truchanas, nekreipdamas dėmesio į galimus sunkumus, nutarė pats šią neramią upę išilgai perplaukti ir ją ištirti. Būdamas geros sveikatos ir stiprių muskulų, nusigabeno lengvą laivelį ir pradėjo pavojingąją kelionę. Šis žygis drąsiam keliautojui buvo paskutinis: perplaukę visą eilę pavojingų rėvų ir povandeninių slenksčių, saugumo sumetimais laikydamasis arčiau kranto, srovės buvo įsuktas po į vandenį įvirtusiu medžiu, iš kurio šakų nepajėgė išsilaivinti ir čia buvo rastas negyvas (1972).

Filmas ir leidinys

O. Truchano meilė gamtai ir neatlaidūs žygiai sustabdyti

Nauja Tautos Fondo taryba

"Tautos Fondo tarybos pirm. Jurgis Valaitis, pradėdamas suvažiavimą, įvykusį gegužės 24 d. Kultūros židiny, Brooklyne, pabrėžė suvažiavimo svarbią reikšmę. Juk iš tiesų čia bendram darbui ir uždaviniui suvažiavo Tautos Fondo vadovybė, jos artimiausi bendradarbiai, aukotojai ir Lietuvos laisvinimo vykdytojai. Tai tikrai vertas dėmesio šios lietuvių visuomenės dalies vieningumas siekiant to paties ir kartu pačio svarbiausio tikslo — Lietuvos laisvės atkovojo.

Nuskambėjus Tautos himno garsams, kun. L. Andriekus, OFM, savo maldoje palinkėjo dvasinės stiprybės ne tik suvažiavimo dalyviams, bet ir jų atstovaujamesiems. Lietuvos atstovas dr. St. Bačkis sveikino laiškė palinkėjo visiems lietuviams koordinuotis visuomeniniuose darbuose. Gen. Lietuvos konsulas A. Simutis, sveikindamas suvažiavimą, tarė: "Finansų ministerio postas krašto vyriausybėje yra pats svarbiausias, nes apie jį sukasi visi vyriausybės atliekami valstybės darbai". Ta pati analogija tinka ir Tautos Fondui, finansuojančiam VLIKO atliekamus Lietuvos laisvinimo darbus. JV LB Niujorko apygardos pirm. A. Vakselis palinkėjo TF augti ir stiprėti.

Suvažiavime dalyvavo ir du VLIKO vicepirmininkai — dr. K. Jurgėla ir Liūtas Grinius. Pastarasis suvažiavimą painformavo apie VLIKO darbus, pirm. dr. K. Bobelio kelionę P. Amerikoje ir apie valstybės departamente sutvarkytą Lietuvos diplomatinės tarnybos finansavimą.

Suvažiavimo dalyviai gavo naujai atspausť TF statutą lietuvių ir anglų kalbomis. Jame, be bendrųjų TF sąrangos dalykų, įjungtas ir LIETUVOS LAISVĖS IZDAS, kurio turtas skiriamas išlaisvinti nepriklausomai Lietuvai. Šio izdo turta sudaro testamentiniai nekilnojamojo ir kitokio turto palikimai, piniginės aukos, brangenybės ir kt. Testatorius arba aukotojas gali pasirinkti kam jo turtas nepriklausomoje Lietuvoje turėtų būti perduotas — valstybei arba kokiai nors institucijai bei organizacijai — ligoninei, mokyklai, bibliotekai ir pn. Sa-

vo įnašu Lietuvos laisvės iždai kiekvienas lietuvis įamžina savo vardą ne tik TF, bet ir Lietuvos istorijoje. Aukos arba palikimai TF Amerikoje nurašomi nuo pajamų mokesčių (tax exempt).

TF pajamų šaltinis yra plačioji lietuvių visuomenė. Iš fondo tarybos pirm. J. Valaičio, valdybos pirm. J. Giedraičio, ižd. V. Kulpos ir finansų sekr. A. Katinienės pranešimų išryškėjo geras visuomenės VLIKO Lietuvos laisvinimo darbų vertinimas, pilnas pastikėjimas TF organizacija, kaupiančia lėšas VLIKO veiklai.

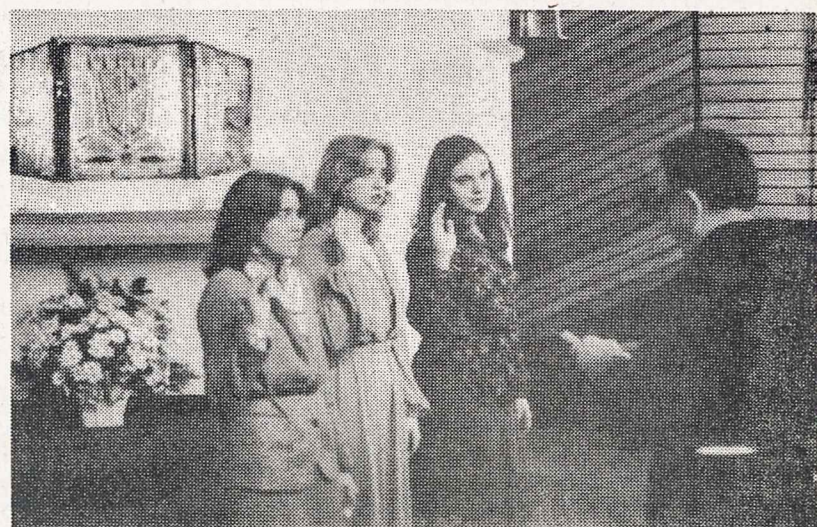
Iš pateiktos 1979 m. piniginės apyskaitos matyti, kad 1979 m. sausio 1 d. fonde būta ir bankuose padėta — \$74,954.63; per praėjusius metus gauta — \$96,151.04; VLIKO darbams finansuoti duota — \$59,301.36; TF veiklai išleista — \$5,962.25; tad iš viso išleista — \$65,262.61. O 1980 m. pradžiai liko — \$105,842.06. "Tai geriausias balansas" — pasakė dr. J. K. Valiūnas, VLIKO garbės pirmininkas.

Gauta: iš Australijos \$4,862.39, D. Britanijos \$4,190.00, Kanados \$29,763.53 (kanadiškais doleriais — 35,000.00), JAV \$47,737.53.

Kanados TF atstovybės pirm. J. Vaičiūnas trumpai papasakėjo apie jo vadovaujamą atstovybės pastangas telkiant lėšas TF, o A. Firavičius, Toronto atstovybės pirmininkas, kuris surenka daugiausia aukų, nesitenkino vien savo formaliu pranešimu ir tarė visus suvažiavimo dalyvius jaudinanti patriotinį žodį apie lietuvių kančias sovietinio rusų okupacijoje. Pasak jo, tas tautos kančias ir laisvės troškimą nevisi išseivijos lietuvių nori suprasti. Jie nei savo darbus, nei aukomis neparemia laisvinimo darbų.

Suvažiavimas išrinko naują TF tarybą iš šių asmenų: A. Firavičiaus, J. Valaičio, J. Giedraičio, I. Banaitienės, B. Lukoševičienės, M. Noreikienės, J. Pažemėnės, dr. P. Vileišio, A. Vakselio, V. Banelio ir J. Audėno. I kontrolės komisiją išrinko A. Sperauską, L. Tamošaitį ir p. Cempe.

Tautos Fondui rašyti šiuo adresu: P. O. Box 21073, Woodhaven, NY 11421, USA. J. A.

Toronto studentų ateitininkų įžodis Prisikėlimo šventovėje. Iš kairės: V. RUKAITĖ, R. RUDAITYTĖ, R. GIRDAUSKAITE. Įžodį priima dvasios vadas kun. L. JANUSKA

Nuotr. M. Sungailos

Tėvynė visiems brangi

A.a. Teodoras Bieliackinas — žydų kilmės Lietuvos patriotas

PRANYS ALSĖNAS

Perskaitęs "Tėviškės Žiburiuose" Aldonos Gailiuvienės gautus laiškus iš Jeruzalės, kuriuos parašė buv. kaunietis Z. Česna, pagalvojau, jog buvo Lietuvoje daug nuoširdžių draugų žydų, kurie, kaip ir mes, sielosi ir tebesisieloja gimtojo krašto likimu. Čia noriu pakartoti dalį savo paties parašyto nekrologo, kuris buvo išspausdintas "Tėviškės Garse" 65 nr. 1947 m. kovo 27 d.

Štai, prieš mano akis guli sukrečiantis laiškėlis iš tolimos Islandijos, gautas oro paštu, kuriame pranešama, kad Teodoro jau nėra gyvyj tarpė. Jis atsigulė amžinam poilsiui jūrų skalaujamo krašto sostinės kapinėse.

Laiškėlio autorė — Teodoro sužadėtinė Svava. Ji trumpame savo pranešime rašo: "Aš turiu Jums pranešti liūdną žinią, kad š. m. vasario 17 d. Reykjaviko St. Joseph's ligoninėje, po trumpos ligos, apsikrikštijęs ir aprūpintas šv. Sakramentais, mirė Teodoras Bieliackinas. Jis susirgo inkstų uždegimu (nephritis), ir toji liga buvo jo mirties priežastimi. Teodoro palaidojimo akis vyko vasario 22 d. palaidoti Reykjaviko kataliku kapinėse".

Teodoras Bieliackinas buvo garsaus mūsų profesoriaus, dirbusio VDU teisių fakultete, dūnus. Jis gimė 1907 m. Kaune,

baigė Vytauto Didžiojo Universiteto teisių fakultetą ir humanitariniame fakultete išklaušė lingvistikos skyrių. Vėliau studijavo dar chemiją.

1937 m. Bieliackinas iš Lietuvos išvyko ir, apvažiavęs Skandinavijos kraštus, apsilankęs kaikiuriose Vakarų valstybėse, nuolatinau apsisito Islandijoje, kur toliau ėjo užsibrėžtu gyvenimo keliu — studijavo.

Jam bėtiesiant Islandijos sostinėje studijas, Lietuvą okupavo bolševikai, todėl jis, jau iš seniau žinodamas raudonųjų "geradarybes", nes jie po 1917 m. revoliucijos sušaudė jo motiną, — į Lietuvą grįžti nebesiryzo ir pasiliko toliau gyventi Islandijoje. (...)

Jau iš ankščiau Teodoras, mokėdamas visą eilę svetimų kalbų, jų tarpe ir islandų. Reykjaviko radiofone buvo skaitęs daug paskaitų apie Lietuvą ir populiaringes Lietuvos vardą tame krašte. Taipogi iš ten siųsdavo plačius savo straipsnius mūsų spaudai, daugiausia "XX Amžiui".

Praeitais metais, jau turėdamas daugybę baisių žinių apie kenciančią ir okupantų žiauriai teriojamą savo Tėvynę Lietuvą, Bieliackinas ėmė plačiai rašyti apie tai vietos demokratiškuose laikraščiuose. Žinoma, tas negalėjo patikti vietiniams komunistams ir jų spaudai. Ir, kaip Bieliackinas pats savo laiškuose rašė: "Žinokite, po savo straipsnių paskelbimo spaudoje, — "išgarsėjau", o išgarsino mane... komunistai."

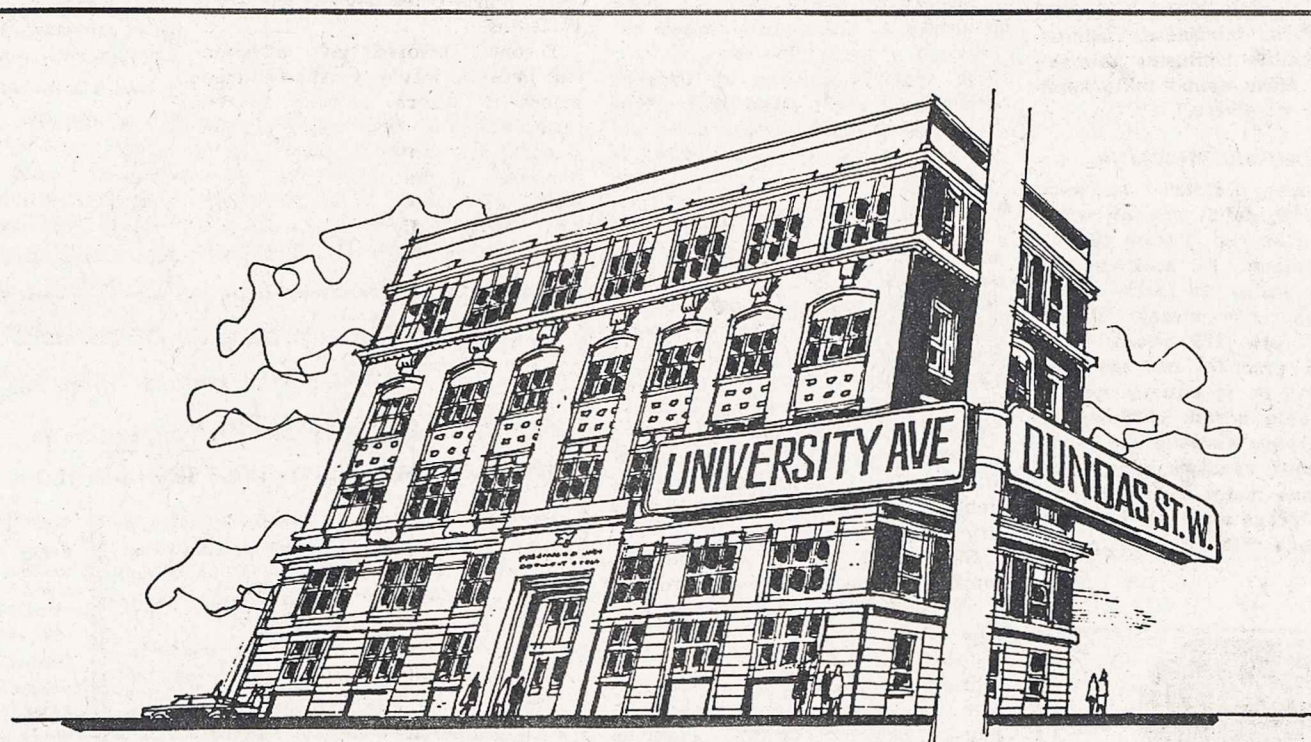
Iš komunistų pusės kilo griežta reakcija. Jie, žinoma, kaip ir "pridera" "padoriam komunistų tonui", jį savo spaudoje išvadinio "fašistu" ir kitais jį praktikuojamais epitetais ir reikalavo, kad Islandijos vyriausybė jį visai ištremtų iš to krašto.

Bieliackiną užstojo veik visi demokratiniai Islandijos laikraščiai ir spaudos žmonės. Kilo aštri polemika, o tuo pačiu — dar daugiau išryškėjo Lietuvoj ir visam Pabaltijy bolševikinių okupantų vedama priepasauda ir žmonių teroras. Polemikos straipsniuose Reykjaviko demokratinė spauda, gindama teisybę atstovą Teodorą Bieliackiną, kartu pasmerkė raudonosios diktatūros terorą, kuriuo bolševikai, nepaisydami jokių žmoniškumo nuostatų, teriojo pavergtus kraštus.

Teodoras Bieliackinas gal daugiau, negu kiti iš mūsų, buvo nukentėjęs nuo abiejų diktatoriškų okupantų. Kaip jau minėjome, bolševikai sušaudė jo motiną, o naciai — 1944 m. žiemą iš Kauno išvežė iškankintą jo tėvą prof. S. Bieliackiną į Auschwitzo koncentraciją ir ten sudegino krematoriume.

Dabar truputėli dar norisi grįžti prie paties Teodoro Bieliackino asmens. Jis, kaip ir jo tėvas, buvo visiškai sutapęs su lietuvių tauta. Teodoras, nors dar nebuvo krikščytas, buvo giliai samoningas ir praktikuojantis katalikas. Jis puikiai mokėjo visus poterus, pasninkų dienas pasninkaudavo ir lankė bažnyčią. Besimokėdamas tedrugavo tik su lietuviu.

Sakyčiau, gal ir menka, bet labai būdinga smulkmenėlė, kuri puikiai pavaizduoja Bieliackino tvirtą žinojimą tikėjimo tiesų. Kai jam būnant jau universiteto studentu, pasisakė vienas "Aušros" gimnazijos aštuntokas, jog turis parašyti rašomąjį darbą apie šv. Augustiną, bet turis labai mažą žinių apie šį šventąjį, tai Bieliackinas atėjo jam į pagalbą. Jis parašė apie šv. Augustiną rašomąjį darbą, kuris buvo įvertintas... penketuku.

Ontario Welcome House persikėlė

į 454 University Ave, pietvakarinis Dundas ir University gatvių kampas, birželio 9 dieną

Ontario Welcome House yra naujai atvykusių į metropolinį Torontą centrą. Jo informacijos tarnyba:

- ☐ padeda užpildyti viešosios gerovės ir sveikatos prašymų blankus
- ☐ teikia informacijos apie gyvenimą, darbus ir švietimą Ontario provincijoje
- ☐ padeda paruošti dokumentus įdarbinimui
- ☐ pagelbsti surasti bendruomenės ir valdžios įstaigas

Ontario Welcome House patarėjai kalba 16 kalbų

Šalia anglų ir prancūzų kalbų, patarėjai kalba arabų, kinietiški, čekiški, vokiški, graikiški, itališki, vengriški, ispaniški, portugališki, rumuniški, rusiški, serbo-kroatiški, vietnamietiški ir laosiški.

Anglų kalba kaip antroji

Ontario Welcome House turi programą, vadinamą "Anglų kalba kaip antroji" (English as a Second Lan-

guage). Kalbos mokykloje yra vaikų darželis studentų vaikams, kurie taip pat mokomi anglų kalbos.

Si programa pradės veikti nuo birželio 11 dienos.

Vertimų tarnyba

Ontario Welcome House parūpina vertėjus, jei reikia išversti į anglų kalbą įdarbinimo arba mokslo baigimo dokumentus.

Ontario Welcome House tarnybos

Štai telefonų numeriai Ontario Welcome House tarnybų: informacijos 965-3021, kalbų mokyklos 965-2365, vaikų darželio 965-9923, daugiakalbė sekcija, vertimų biuras 965-1458.

Visi pasirašę jums padėti.

Reuben Baetz,
Minister of Culture
and Recreation

Ontario

William Davis, Premier

Susitikimas Venecueloje

AURELIJA BALASAITIENĖ

D. Britanijos laivas "Cunard", išnardęs Karibų jūros vandenimis tarp Puertoriko ir Venecuelos, šviesų balandžio 14 d. rytą nuėjo savo inkarą La Guairos uoste. Didžiuliam laivo valgomajame pro apvalius langus veržėsi atogrąžų saulė ir žaidė savo aštriais spinduliais su žvilgančiu stalo sidabru. Dalis keleivių, skubiai ištuštinę kavos puodus, spraudėsi į ketvirtąjį dešį, kuriame kelionių vadovai grupavo turistus išvykai į Karako miestą ir apylinkes.

Prieš išvykdamą į kelionę Karibų jūros atogrąžų salų link, parašiau trumpą laiškutį žurnalistei Jūratei Statkutei de Rosales, kuriame pranešiau savo atvykimo laiką ir išreiškiau pageidavimą, kad man būtų malonu, jei kas nors iš Venecuelos lietuvių galėtų su manimi praleisti keletą valandų. Taigi neskubėjau su pusryčiais, nes nebuvau tikra, ar kas nors yra atvykęs į prielauką. Į savo laišką negalėjau gauti atsakymo — buvo parašytas tik keletą dienų prieš išvykstant į Puertoriką.

Pagaliau per garsintuvą švelnus moteriškas balsas pranešė, kad norintieji vykti į Karaką gali pasinaudoti antrojo denio išėjimu. Truputį nerami nuskubėjau į elevatorių iš penkto aukšto. Buvau pasiruošusi rodyti pasą ir leidimą išlipti iš laivo. Prie laukiamosios salės durų stovį du uniformuoti Venecuelos pasienio valdininkai ir mane net nepažvelgė ir tęsė tarpusavio pokalbį.

Pastebėjusi siaurą koridorį, vedantį nežinia kur, skubėjau toliau. Pagaliau atsідūriau dideliame tuščiame kambaryje, kurio gale tarpdury prie užtvaros stovėjo augstas lietuviškos išvaizdos vyriškis ir moteris. "Ponia Balasaitienė!" — garsiai šūktelėjo Aleksandra Vaisiūnienė, man dar nespėjusi susiorientuoti kas atvyko manęs pasitikti. Pasisveikinimo lietuviškai, šiltai, lyg būtume seni pažįstami. Julius Vaisiūnas ir Aleksandra, žurnalistas ir Venecuelos lietuvių veikėja, manęs laukė apie valandą... "Ponia Jūratė iš ryto labai užimta, todėl mudu Jus nuvešime į jos namus", man paaiškino p. Vaisiūnienė.

I sostinę

Sėdome į Vaisiūnų automobilį ir pasileidome Karako link nauja autostrada, kuri venecueliečiai labai didžiuojasi. Ji plati, vingiuota, eina per kalnus, išvesta ilgais tuneliais. Judėjimas nepaprastai didelis. Sunkvežimiai, automobiliai, benzino tankai, triukšmingi motociklai lekia dideliu greičiu, sukasi, kryžiuojasi... Jei mes skundžiamės judėjimo keblumais Š. Amerikoje, tai Venecuelos greitkeliais aš bijočiau vairuoti. Tačiau pastebiu, kad vairuotojai yra labai mandagūs: parodžius krypties keitimą signalą, užleidžia kelią. Vingiuavome, važiuavom pro tunelius, kol pagaliau pasirodė Karako miesto vaizdas. Tačiau ir jie vis pranykdavo, nes visas didžiulis miestas, pastatytas slėnyje tarp dviejų kalnų grandinių, beveik neturi lygumos. Gatvės staigiai kyla į viršų, leidžiasi, sukasi, pinasi net galva svaigsta.

J. Vaisiūnas įgudusiai, bet gana dideliu greičiu, vairuoja automobilį, o p. Aleksandra ir aš vedame gyvą pokalbį, nors mano žvilgsnis godžiai geria naujus vaizdus. Pažįstame viena kitą tik iš spaudos, tačiau iš karto atrodo, lyg būtume senos pažįstamos. "O dabar sakyt man, kur sukty." į žoną kreipėsi J. Vaisiūnas. Ponia ramiai ir tiksliai nurodo kelią, žvilgčiodama į ranka padarytą planą. "Mes važiuojame pirmą kartą į naujus Jūratės de Rosales namus. Visą

šeima neseniai persikėlė į naują priemiestį."

Dangoraižiai ir lūšnos

Stebiu P. Amerikos didmiesčio vaizdus. Modernaus gyvenimo pasekmės matomos visur — judėjime, architektūroje, viešbučių reklamose, materialinių gėrybių išdėstyme parduotuvių vitrinose. Išryškėja P. Amerikos miestams būdingi kontrastai: dangoraižių artumoje neapsakomas skurdas, lūšnos ir šiukšlės. Vingiuoto greitkelio vienoje pusėje net per kelis kilometrų nusitęsia statų kalno pašlaitė, kurios visas šonas nubarstytas šimtais skardinių lūšnų. Šiukšlės metamos į pakalnę ar visai šalia lūšnos. Vaizdas graudus. "Čia gyvena primitivūs čiabuviai, kurie naudoja si visišką laisvę. Jie nemoka nei už elektrą, nei už vandenį, nei jokių kitų mokesčių. Toks jų gyvenimo būdas. Jie kitaip gyventi nenori. Tose lūšnose turi televizijos aparatus, elektrinius namų apyvokos reikmenis. O po darbo vakarais pro čia sunku pravažiuoti, nes jie sustato savo automobilius", aiškina p. Vaisiūnienė.

Kaip pilyje

Pagaliau atsirandame priemiestyje, ir automobilis sustoja ties augštais, užrakintais vartais, už kurių kyšo naujas raudonas stogas. Pasibeldę girdime užrakto gurgždėjimą. Mus pasitinka Jūratė Statkutė de Rosales su sauja raktų, kaip viduramžių pilies šeimininkė. Ir su ja pasisveikinu kaip su sena pažįstama. Esame erdviame, kvadratu raštais grįstame kieme, kurio priekyje, prijungtas prie namo, stovi didelis kelių automobilių garažas. Iš kairės pusės į namą veda augšti, lenkti laiptai. Ant platformos ties priekinėmis durimis sėdi didelis šuo. Mane abejingai apuostės, daugiau nebekreipė dėmesio. Įeinu į vidų ir esu maloniai nustebinta modernia Venecuelos architekto statyba: namas pastatytas pagal šeimos pageidavimus ir klimatinės sąlygas. Pastebiu, kad kaimurių sienų viršus yra kiauras, skylėtas, su šimtais keturkampišku langeliu be stiklo. Kaikur išlaukinė siena nesiekia stogo. Tai sudaro natūralų oro vėsinimą, ir visą laiką jaučiasi maloni trauka. Namų centre — modernių virtuvė pagal visus paskutinius reikalavimus nuo elektrinio šaldytuvo iki automatinių indų plovimo mašinos. Kamputyje ties plyta — televizijos priimtuvas. Ant šaldytuvo iškabinta darbotvarkė: visi šeimos nariai turi vieną dieną savaitėje atlikti įvairius namų apyvokos darbus. Su malonumu skaitau vardus: Luis, Sarūnas, Rimas, Saulius... Salone ant stalo — krūva lietuviškos spaudos, ant sienos kabo dvejios kleve landiečio Prano Neimano gamybos lietuviškos kanklės, staklės su pradėtu lietuvišku audiniu, Romo Viesulo tapytas Jūratės de Rosales portretas. Jaučiuosi kaip lietuviškoje saloje. Saulius ir Rimas mandagiai pasisveikina, o Sarūnas man įteikia glėbį Venecuelos Lietuvių Jaunimo Sąjungos šapirografuoto leidinio kurio 1 nr. pasirodė kovo mėnesį; leidžiamas lietuviškai ir ispaniškai. Smulki ir gausi informacija rodo gyvą Venecuelos jaunimo judėjimą.

Negaliu atsistebėti Rosales sūnų lietuviškumu. Vienas jų išskubėjo į mokyklą su knygu krepšiu, ant kurio matėsi didžiulė lietuviška trispalvė. Vienas jų studijavo JAV, o jaunesnysis mokėsi metus Vasario 16 gimnazijoje, Vokietijoje. Dvynukai (Saulius ir Rimas) eina į specialią eksperimentinę gimnaziją, į kurią gali patekti tik nepaprastų gabumų jaunimas.

(Bus daugiau)

Susitiko Venecueloje trys žurnalistės: A. Vaisiūnienė, A. Balasaitienė, Jūratė Statkutė de Rosales

Montrealio "Gintaro" šokėjai koncerto metu Filadelfijoje ir Pottsvilleje

Sovietų kalinami lietuviai

1. Abraminas Vytas, g. 1935 m., nuteistas 1955 m., bausmė 25 m., kalinamas Mordovijos konc. stov. 385/19.

2. Astrauskas Antanas, kalintas Mordovijos konc. stov., 1974 m. pasirašęs bendrą pareiškimą tautybių sovietui.

3. Babičas Vaclovas, sūnus Mato, gimęs 1917 m. Darbutų k., Raseinių raj., buvęs apylinkės partizanų grupės vadas, 1945 m. pasitraukęs dirbti Radviliškio raj. sovietiniame Počiūnų ūkyje arklinėku. Suimtas, tardymų parodymai iš 1963. II. 4 paskelbti bolševikų spaudoje.

4. Bagdonas Povilas, g. 1917 m., nuteistas 1957 m., bausmė 25 m., kalinamas konc. stov. 17.

5. Baltrūnas Antanas, g. 1907 m., buvęs policininkas, Papilė, Šiaulių apsk., 1967. I. 14-17 nuteistas 13 m., kalinamas Mordovijos konc. stov. 19.

6. Baranauskas Stasys (pagal ELTOS 1980, nr. 1 psl. 217 — Kazys), už partizaninę veiklą 1971 m. nut. 10 m., kalinamas Permės srit., Kučino konc. stov. 389/36.

7. Beranskis Kazys, g. 1917 m., nut. 1969 m., bausmė 15 m., kalinamas Mordovijos konc. stov. 19.

8. Biržys Povilas, g. 1901 m., nut. 1959 m., bausmė 25 m., kalinamas Mordovijos konc. stov. Rusijoje.

9. Buknys Kostas, kalintas konc. stov. Rusijoje.

10. Burbulis (Bubulas?) Stepas, kalintas konc. stov. Rusijoje.

11. Burbulis Antanas, g. 1917 m., nut. 1969 m., bausmė 15 m., kalinamas Mordovijos konc. stov. 19.

12. Dapšienė Zinaida, Vilnius, eksperimentinio metalo staklių-prietaisų skyr. programuotoja, 1978. V. 30 suimta, apkaltinta antisovietinės literatūros platinimu ir šantažavimu, 1978. II. 17 nuteista 4 m.

13. Daujotas I., Jonava, Kauno apsk., 1976. X. suimtas, 1977. XI. 28 nuteistas 5 m., išvežtas į konc. stovyklą.

14. Deksnys Antanas, kalintas konc. stov. Rusijoje.

15. Džiugis Antanas, g. 1914 m., nut. 1965 m., bausmė 15 m., kalinamas konc. stov. 36.

16. Gaidys Alfonsas, kalintas konc. stov. Rusijoje.

17. Gajauskas Balys, s. Jono, g. 1926. II. 24 Vygrėlių k., Vilkaviškio raj., už partizaninį veikimą 1948 m. Šiauliuose suimtas, 1948. IX. 18 nuteistas 25 m., kalintas Mordovijos konc. stov. Išleistas 1973. V. 3. Grįžo į Kauną, gyveno su motina, dirbo elektros monteriu, 1977. IV. 20 vėl įkalintas, apkaltintas: a. davęs lenkų k. knyga "Bolševizmas" kitam; b. išvertęs iš rusų į lietuvių A. Solženicino "Gulago salyno" vieną skyrių; c. sudaręs lietuvių politinių kalinių sąrašą ir kaupęs partizaninio judėjimo dokumentus. 1978. IV. 14 augščiausio Vilniaus teismo nuteistas 10 m. griežto režimo lageriu ir 5 m. ištremimu. Lietuvos Helsinkio komiteto narys. Kalintas Mordovijoje Sosnovkos lag., nuo 1980. III. 1 perkeltas kitur.

18. Gasiūnas Algirdas, kalintas konc. stov. Rusijoje.

19. Gimbutas Justas, g. 1925 m. Žemaitijoje, po 1944 m. rusų okupacijos partizanais Skuodo apyl., Kretingos apsk. Suimtas, 1948 m. nuteistas 25 m. griežto režimo lageriu, kalintas Mordovijos konc. stov. 385/19. Per eilę kalėjimų pasiekė šiaurės Sibirą, ten dar papildomai nubaustas 5 m. Rusų Saugumas pažadais ir kankinimais siekė užverbuoti šnipinėjimui. 1977 m. Naujųjų Metų sutikimo vakarą, visus kalinius suvarius ir atitinkamą patalpą, jis padarė pranešimą: "Kas šiame popieriuje parašyta, tai parašyta tikru mano krauju. Aš, Justas Gimbutas, pareiškiu, kad jokios tortūros nepalauš mano ištikimybės Jėzui Kristui ir Lietuvai." Čia pat sargų buvo labai sumuštas ir gavo 6 mėn. karcerio. 1979. IV. išleistas grįžo į okup. Lietuvą.

1980. II. 18 suimtas ir II. 28 nuteistas 1 metams į pataisos darbo stovyklą.

20. Grigas Stasys, g. 1913 m.; 1941. VI sukilimo dalyvis, 1967. IX. 28

Kupiškyje nuteistas 15 m., kalinamas konc. stov. Rusijoje.

21. Indrikas Robertas, kalintas konc. stov. Rusijoje.

22. Jakubauskas Kazys, g. 1920 m., nut. 1965 m., bausmė 15 m., kalinamas Mordovijos konc. stov. 385/17.

24. Jaskūnas Henrikas, g. 1927 m., 1946 m. išvežtas į Intos konc. stov., Komi resp., paleistas 1955 m., vėl suimtas 1957 m., išv. į Zubovo-Beruchio raj. Mordovijoje, paleistas 1959 m.; trečią kartą suimtas 1976. XII. 22 Jonavoje, Kauno apsk., 1977. XI. 28 nuteistas 10 m. griežto režimo ir 5 m. tremties. Kalinamas: 431120 Mordovskaja ASSR, Zubovo-Poliansky Rajon, pos. Sosnovska, Uch. ZhKh 385/1-6.

25. Jauga Antanas, g. 1921 m., buv. polic. Papilėje, Šiaulių apsk., 1967. XI. 17 Šiauliuose nut. 15 m., kalinamas Permės konc. stov. 389/35.

26. Juocyus Juozas, g. 1915 m., suimtas 1971 m., nuteistas 12 m., kalinamas Permės konc. stov. 389/35.

27. Jurevičius Mečišlovas, buv. partiz., 1950. V. 29 suimtas, nut. 25 m. ir 5 m. atimtos teisės; 1956. VI. 29 amnestuotas, 10 m. dirbo Lietuvos Aklųjų Draugijos gaminių mokymo kombinatė Šiauliuose; 1975. I. 10 iš darbo atleistas, buvo zakristijos Šiauliuose; 1979. VIII. 23 dalyvavo demonstracijoje Maskvoje; Lietuvos Helsinkio grupės narys. 1980. II pradžioje suimtas.

28. Karalius Jonas, 1941. VI sukilimo dalyvis, 1967 m. Kupiškėje nut. 25 m., kalinamas Permės konc. stov. 33.

29. Korsakas Antanas, g. 1908 m., nut. 1967 m. (kitomis žiniomis 1963 m.), bausmė 15 m., kalinamas Mordovijos konc. stov. 385/19.

30. Kuržinskas Jonas, kalintas Permės srit. konc. stov. 389/35.

31. Kvarciejus B., kalintas Permės srit. konc. stov. 35.

32. Lapienis Vladas, s. Antano, g. 1906. VI. 6, ekonomistas, baigęs Vilniaus univ., vedęs, pensininkas, 1979. X. 19 suimtas už laikymą "antitarybinės" literatūros, už platinimą "L KB Kronikos", A. Solženicino "Gulago salyno" I d., Vilniuje 1977. VII. 25 nuteistas 3 m. ir 2 m. tremties. Konc. stovykloje už negalėjimą atlikti sunkių darbų du kartus bausintas karceriu. Adresas: Mordovskaja ASSR, Stancija Potma, P/O Lesnoi, Uch. ZhKh 385/19-2.

33. Lauraitis Stasys, g. 1907 m., nut. 1970 m., bausmė 12 m., kalinamas Mordovijos konc. stov. 19.

34. Leikus Juozas, g. 1914 m., ats. kpt., 1971 m. nut. 15 m., kalinamas Mordovijos konc. stov. 19.

34. Leikus Juozas, g. 1914 m., ats. kpt., 1971 m. nut. 15 m., kalinamas Mordovijos konc. stov. 19.

35. Matulionis Jonas-Kastytis, 1978-79 m. laikotarpyje suimtas ir nuteistas.

36. Maželskis Jurgis, g. 1912 m., nut. 1965 m., bausmė 15 m., kalinamas konc. stov. 17 A.

37. Meškinas Albertas, nut. 15 m., kalintas Permės srit. konc. stov. 35; 1974 m. ten sirgo širdies liga, vidurių žaizdomis ir kraujopūdžiu, anemija.

38. Mikailionis Juozas, kalintas konc. stov. Rusijoje.

39. Mitrikas Vladas, g. 1910 m., nut. 1955 m., bausmė 25 m., kalinamas konc. stov. 36.

40. Morkūnas Stasys, g. 1913 m., ats. karininkas, buv. partizanas, nut. 1965 m., bausmė 15 m., kalinamas konc. stov. 36.

41. Mosteika Aleksas, kalintas konc. stov. Rusijoje.

42. Namcevičius Motiejus, nut. 15 m., kalintas Mordovijos konc. stov. 385/19.

(Bus daugiau)

● RASYTOJAS negali nematyti, kad religijos jėga, ypač tikėjimo ir pareiškimo, šiandien yra silpnesnė kaip betkuriuoje žmonijos istorijos epochoje. Vis daugiau ir daugiau pačiu auga be tikėjimo į Dievą, be tikėjimo į atlygį ir bausmę, į sielos nemirtingumą ir net etikos galiojimą (Nobelio laureatas Isaac Bashevis Singer).

Užgesęs žiburys

Brangaus monsinjoro Klemenso Razmino atminimui

J. Kuzmickis

Nekalbėkite apie mano iškeliaimą raudančiomis širdimis, — užsimerkite ir matysite mane su jumis nuolatos. KAHLIL GIBRAN

Šį pavasarį jį buvo pagriebęs smarkus gripas ir ilgai kankino. Apie dvidešimt dienų negalėjo aukoti nė šv. Mišių, nes širdis perdaug plakė. Išgąsdintas jo paties aprašyto dijakono A. Lišausko staigios mirties, po Atvelykio su vysk. Deksniu iškeliauo iš Romos į Frankfurtą pagrindinai patikrinti sveikatos, ypač dėl augšto kraujo spaudimo. Prašė neskubėti su atsaku į jo balandžio 12 d. laišką, nes "tenai gal iki gegužės pabaigos pabūsiu... Vėliau parašysiu, kaip man seksis ir ką pasakys daktarai". Drauge užsiminė, kad parašyčiau ką nors "Krivūlei", kurią žadėjo redaguoti. Deja, balandžio 30 d. gavau telegramą, kad tos dienos rytą mirė mons. Klemensas Razminas.

Kunigų seminarijoje

Susitikau su neužmirštamu draugu Klemensu (gim. 1912. XI. 8 Lašinskių km., Kelmės par.) 1931 m. rudenį, kai, baigę gimnaziją, susidūrėme Kauno kunigų seminarijos slogiame, skliautais apgaubtame koridoriuje. Man rūpėjo aplankyti vyresnį brolių, kuris pažadėjo sušelpiti, bet vieno į miestą jau neišleido. Pakalbinau Klemensą, ir jis mielai sutiko. Tačiau tą pirmąją dieną sudarėme suokalbį ir išsiskyrėme: jis nužygiavo pas savo gimines. Abu grįžome sutartą valandą, susitikome prie Baltosios Gulbės (rotušės) ir drauge peržengėme seminarijos slenkstį.

Metai riedėjo. Rimtą, griežtą rektorių prel. J. Maironį, mirusį sekančią vasarą, pakeitė prel. Pr. Penkaskas, kurio valdžią jautėme prefekto kun. dr. Pr. Venckaus metodo — "mylėk kaip dūšią, krėsk kaip grūšią" — disciplinoje. Mūsų sielas formavo monotoniški dvasios tėvo kun. J. Alekno mąstymai ir ilgos konferencijos. Į mūsų jausmų protus pylė mokslo žinias ark. J. Skvireckas, prelatai K. Saulys, B. Česnys, A. Grigaitis, kunigai P. Malakauskis, M. Morkelis, J. Meškauskas, St. Gruodis, o taipgi prof. St. Šalcauskis ir Pr. Dovydatis. Tačiau norėjome daugiau dvasinio gyvenimo pratybų ir su Klemensu įsijungėme į pusiau slap-tą saviavokos draugiją: svarstėme asketikos pagrindus, rašėme komis nuorodomis kėlėme vieni kitų ydas bei tobulumų, vengėme partikuliarizmo, stengdamiesi neprisiršti prie vieno mėgstamo draugo, o išsikalbėti ir su pirmu susitikuoju.

Klemensas buvo gyvas, linksmas, populiarus, draugiškas, visų mėgstamas. Teologiją studijavo rimtai, atsidėjęs. Daug skaitė, šį tą rašinėjo. Mėgo paklūpti prie altoriaus, rimtu susimastymu apvaldyti veržlį prigimtį. Laikėsi seminarijos tvarkos, jokių nesusipratimų su vadovybe neturėjo.

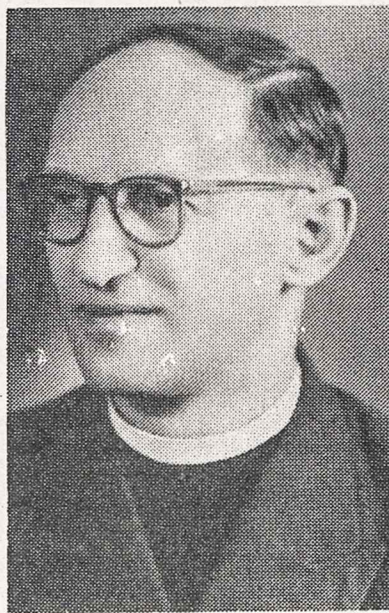
Sielovados laukuose

1936 m. birželio 21 d. ark. J. Skvireckas šventino mūsų kunigais. Atvažiavęs šv. Petro išvakarėse į Jurbarką mano primičiu, lengvu paslaugumu, nusizeminimu bei draugiškumu su žavėju namiškius: šoko į talką, lakstydamas iš kambario į kambarį, tempė rūgusio pieno puodynės iš rūsiu. "Jis — tarsi mano sūnus!" žavėjosi motulė.

Po savaitės nukeliauome į jo tėviškę — Lašinskius, iš ten į Kelmės šventovę, skęstancią gėlėse. Žmonės su meile sutiko savo kunigėlį, užėmė kvapą klausėsi giesmių tenoriško vinguriavimo ir mano pamokslų, jog gėlės suvys ir prasidės kieta tikrovė, jaučiant visą kunigiško kryžiaus svorį.

Kun. Klemenso darbo tikrovės prasidėjo Tytuvėnuose. Senas kanauininkas, linkęs į aristokratines manieras, pamilo paprastą, paslaugų Žemaitijos sūnų. Mylėjo jį vaikai, jaunimas. Kai geras jo draugas kun. A. Lapė išsikėlė iš Šiaulių, kun. Klemensas ėmėsi naujo, sunkaus berniukų gimnazijos ir mokytojų seminarijos kapeliono darbo. Nelengva jam buvo pakeisti gerą organizatorių kun. A. Lapę, tačiau, nuoširdumo ir meilės gaubiamas, laimėjo mokinių ir mokytojų simpatijas.

Vėliau grįžo į vikaro sielovados darbą, kuris jo sielai buvo artimas. Sėkmingai darbavosi Lygumuose, Kurtuvėnuose, vėl Tytuvėnuose, Eržvilke ir Radviliškyje. Didelį dėmesį kreipė į spaudą: platino įvairius laikraščius, pats Jazmino slapyvardžiu talkino, kai redagavau vaikų "Zvaigždutę". Tuo metu "Saltinėlio" redaktoriumi buvo kun. L. Povilonis, dabartinis Kauno vyskupas. Būdamas kartu Tėvų marijonų spaustuvs administratoriumi, sudarė sąlygas leisti "Mūsų knygynėlio" pigių knygečių vaikams serijas. Man teko būti knygynėlio redaktoriumi, o kun. Klemensas mielai sutiko, vikaraudamas Tytuvėnuose, jas administruoti ir platinti. Darbas sekėsi: 1937 m. išleidome mano "Pirmosios Komunijos" antrąją laidą 10.000 egz. tiražu.

A.a. monsinjoras KLEMENSAS RAZMINAS

čius, pats Jazmino slapyvardžiu talkino, kai redagavau vaikų "Zvaigždutę". Tuo metu "Saltinėlio" redaktoriumi buvo kun. L. Povilonis, dabartinis Kauno vyskupas. Būdamas kartu Tėvų marijonų spaustuvs administratoriumi, sudarė sąlygas leisti "Mūsų knygynėlio" pigių knygečių vaikams serijas. Man teko būti knygynėlio redaktoriumi, o kun. Klemensas mielai sutiko, vikaraudamas Tytuvėnuose, jas administruoti ir platinti. Darbas sekėsi: 1937 m. išleidome mano "Pirmosios Komunijos" antrąją laidą 10.000 egz. tiražu.

Tremties baruose

1944 m. rugpjūčio 5 d. karo audra nubloškė kun. Klemensą į vakarus. Apistojo Vienoje, po metų persikėlė į Innsbrucką, gilindamas dogmatines studijas Canisianume. Kai po vargingos kelionės pusbasis ir apiplyšęs atsідūriau Nauene (prie Berlyno), mano mielas draugas parodė brolišką nuoširdumą: "Turiu dvi poras batų ir dvejus baltinius, — tad mielai dalinsiuosi".

Judrų, gyvą, šmaikštų pokštinių kun. Klemensą 1945 m. rudenį rimtas, užsidares ark. J. Skvireckas pasikvietė į Zamą sekretoriumi. Tačiau ir iškilus Ganytojo šešėlyje linksmo būdo žemaitis, nepulėpo: uoliai tvarkė korespondenciją, perrašinėjo šv. Rašto pataisytus vertimus, taisė korektūras, atvangos metu trepsėjo šalia solidaus arkivyskupo kalnų slėniuose.

Pamilo Ganytojas darbštų, pareigingą, pamaldų sekretorių ir jį, šnairavusį ir raudoną purpurą, 1951 m. balandžio 21 d. pristatė Pijui XII, kuris jam suteikė "Cubicularius intimus Suae Sanctitatis" monsinjoro titulą. Dar aštuonerius metus asistavo arkivyskupui: nusizeminęs ir atsidavęs jį ligino, slaugė, kol 1959 m. gruodžio 3 d. užspaudė akis.

Kai vėliau viešėjau pas mons. Klemensą Romoje, kur buvo išjungęs į Vatikano radijo lietuviškos laidos tarnybą, išdrįsusį pajaukauti, prikišdamas "raudonas sagas" su kitomis "tuštybėmis". Mano draugas nesijuokė, o skubia žemaitiška tarena atšovė: "Jonuk, suprask: pakludamas arkivyskupui ir Sv. Tėvui, priėmiau šį paaugštintą, kurio niekuomet nesiekiau".

Su gyvu ir rašytu žodžiu

Mons. Klemensas jam taip būdingu užsidegimu ir pareigingumu ilgus metus rinko, telkė Vatikano radijui žinias, pats kurį laiką jas skaitė. Savo įspai-

reigojimų valingai laikėsi, išties valandas prasėdėdamas prie stalo. Už guodžiančius viltingus žodžius Sibire kentėje lietuviui ligšiol tebėra jam dėkingi.

Laikas nuo laiko aplankydamo mane Bradforde, veddamas populiarias rekolekcijas, dalyvaudamas įvairiose suaktyse. Kai 1976 m. birželio 21 d. abu šventėme 40 metų kunigystės sukaktį, vėl pakviečiau apsilyktyti su gera nuotaika ir lakiu žodžiu. "Ačiū už pakvietimą, tik prašau programoje mažiausiai man skirti dėmesio. Jei bus progos, norėčiau tik tarti trumpą žodelį Tavo garbei ir padėkoti už laimę kartu švenčiant jubilėjų", rašė 1976 m. sausio 20 d. Paprastų žmonių meilė, draugiškumas žavėjo mielo monsinjoro širdį. Nusizeminęs mielai dalinosi abiejų džiaugsmu.

Augstas kraujo spaudimas, niekam nenujauciant jo pasekmių, pradėjo rimtai varginti. Tačiau nenuleido rankų: iššėjęs be pensijos ir pensiją, griebėsi plunksnos. Ypač daug rašė "Tėviškės žiburiams", sielodamasis pavergta Lietuva ir tikėjimo persekiojimu: "Turiu plačią korespondenciją. Nespėju nė "T2" parašyti, nors turiu medžiagos. Taigi, nesėdžiu kaip "pensininkas" sudėjęs rankas, bet ir perdaug nepavargstu. Maldoje jungiuosi su Tavimi ir Tavaisiais" (1978. IV. 21).

1978 m. vasario mėnesį vėl atvažiavo į Bradfordą. Atskrido tiesiai iš Frankfurto ligoninės. Tų metų žiema buvo kieta. Sniegas užvertė šalutines gatves ir negalėjau naudoti savo "Polo". Per sniegą kapstėmės į šventovę. Žiūriu, — vienas lekiu, o mons. Klemensas, tolokai atsilikęs, šaukė: "Jonuk, taip neskubėk! Kvapo neatgaunu!" O ir šį kartą atvežė tiek daug džiaugsmo,

JAV Lietuvių Bendruomenės kultūros tarybos pirmininkė Ingrida Bublienė įteikia 1980 m. muzikos premiją muzikui Alfonsui Mikulskiui gegužės 3 d. Klevelande. Šalia stovi kultūros tarybos vicepir. Mariūnas Nuotr. V. Bacevičiaus

Tautiniai lietuvių drabužiai - tikrieji ir sužaloti

ANTANAS TAMOSAITIS

Tautinių drabužių kilmė

Kiekviena tauta ieško bei tyrinėja pačius seniausius savosios kultūros šaltinius — proistorinius, istorinius, parašytus, graviruotus paveiksluose, atvaizduotus daiktuose, tautosakoje, senų žmonių atminime, liaudies dailėje ir t. t. Tyrinėdami tautinius lietuvių drabužius taip pat žvelgiame kuo seniausiu praeitin, ieškodami jų kilmės ir raidos laiko tėkmę.

Kai kitos Europos tautos turi neišsemiamus šaltinius, ypač istorinių augštojo luomo drabužių pavyzdžius, atvaizduotus paminkluose, skulptūrose, vazose, freskose, paveiksluose, graviūrose, kilimuose bei gobelenuose, — tai lietuvių priešistorinių, istorinių ir tautinių-etnografinių drabužių šaltiniai gana kuklūs.

Iš proistorės archeologai atkasa nemažai įvairiausių žvalyminių, sidabrinų, geležinių, gintarinių papuošalų: segių, karolių, kabučių, apyrankių, antkaklių, apgalvių, antsmilkinių, smeigtukų ir žiedų. Visi tie savitų pavidalų ir kruopščiai gravuotų raštų papuošalai yra II — XII š. Pagal tuos ornamentus — papuošalus menininkai ir muziejininkai sudaro to laikotarpio lietuvių drabužių rekonstrukcijas-piešinius.

Istoriniai lietuvių aprangos šaltiniai irgi nėra gausūs. Įvairūs aprašymai spausdinti anų metų leidiniuose yra gan migloti ir negalima susidaryti tikslesnio vaizdo tų drabužių išvaizdos, raštų, spalvų, juoba, kad tie aprašymai ar piešiniai daryti kitataučių. Nors ten būna užrašai, kad tai lietuvių, bet kartais jie panašūs savo apsirėngimu į žydus, rusus, lenkus.

Bene "pirmoji kregždė" lietuvių drabužių atvaizdavime yra Cesare Vecellio albume (Italija, 1590 m.). Ten medžio graviūrose atvaizduotos trys lietuvių figūros, bajoriškos kilmės. Dar yra keletas graviūrų XVII ir XVIII š. M. Praefortiaus, T. Lepnerio ir kitų leidiniuose. Žymiai daugiau graviūrų, paveikslų ir nuotraukų bei piešinių ir aprašymų yra iš XIX š., ypač mažlietuvių aprangos.

Nemažai piešinių, vaizduojančių lietuvių karius, didikus ir kaimiečius yra padaręs lenkų dailininkas J. Matejko (1838-1893), tas pats, kuris nutapė Žalgirio mūšio. Tie jo piešiniai yra išspausdinti veikalė "Dzieje Polski Ilustrowane" I-V t., 1899-1901. (Daug tautinių lietuvių drabužių šaltinių ir veikalų nurodyta A. ir A. Tamošaičių "Lithuanian National Costume" veikalė, 1979 m.).

Tautinių lietuvių drabužių tyrinėjime nedaug terandama naudos XIX ir XX š. pradžioje spausdintuose paveiksluose dėl jų neryškumo, eskizinio pobūdžio, ypač dėl raštų ir spalvos trūkumo.

Daugelis kitų Europos kraštų-tautų turi nemažai sodiečių aprangos graviūrų iš gan senų laikų, bet jų mokslininkai ir menininkai, kurie tyrinėjo tautinius drabužius, padėjo į šalį seniausius šaltinius, o tautinio drabužio pagrindan paėmė ne augštojo luomo aprangą, bet sodiečių XIX š. išieginus drabužius, nes pradėta rengti tautines dainų, šokių šventes ir kitas tautines iškilmes su senovaisiais papročiais, taigi ir tautiniais drabužiais.

Namie austi išieginiai lietuvių sodiečių drabužiai

Kristijonas Donelaitis prieš 250 metų savo poemoje "Metai", pavarasio linksmybių dalyje, eiliuotai aprašo, kaip prūsų lietuvės rateliais verpia, užtaiso stakles, audžia, baltina drobes ir kokiems drabužiams tų drobių gabalus paskirsto. Taigi, jau nuo gilių senovės lietuvių sodietės buvo puikios audėjos. Kiekvienoje kaimo troboje, pavasarėjant ir dienoms ilgėjant, nuo ankstyvo ryto iki vėlaus vakaro skraidė tarp metmenų gi jų šaudyklė ir dundėjo staklės. Tada visi sodiečių drabužiai buvo tik naminio auduko.

Ypatingas sodiečių, o ypač merginų, dėmesys buvo skiriamas išieginams drabužiams. Kaimietės audėjos viena su kita lenktyniavo, kad tik gražiau, sią parėdą išsiausti ir kuo didesnius kraičius susikrauti. Visas išiekančių merginų turtas ir pasididžiavimas buvo dideli kraičiai bei ypač puošnus vedybinis aprėdas.

Naminio audimo papročiai tęsėsi Lietuvoje ištisus šimtmečius. Tais laikais audėjos, nemokėdamos nei rašyti, nei skaityti, sugėbėdavo išsiausti ne tik kurturynčius ir aštuonyčius, bet taip pat audė per 12, 16, 20 nyčių ir dar painesnius audukus. Jų senelės ir motinos būdavo pirmosios jų audimo mokytojos.

Audimo tradicijoms tęsiantis, naminių audėklų marginiai vis gražėjo, raštai ir spalvų deriniai įvairėjo. Nuo XIX š. vidurio ir jo pabaigos namie austi išieginiai drabužiai buvo nepaprasto puošnumo. Sodiečių išmoko siūlus dažyti įvairniais atspalviais ne tik augaliniams dažymams, bet ir anilino dažais; ištobulino audimo būdus, kad galėtų vis puošnesnius drabužių marginius išsiausti. Be to, sodiečių ūkininkavimas vis tobulėjo, žmonės turėjo, taigi ir merginų kraičiai didėjo.

Pagerėjus sodiečių ekonominei būklei, žmonės pradėjo dairytis ir pirktinių audėklų drabužių. Atėjo persilaužimo laikotarpis drabužių madose ir naminio audimo sumažėjimas-sunykimas.

Fabrikiniai audėklai braunasi į Lietuvos sodžius

Sodiečiai XIX š. pabaigoje dainavo Maironio žodžius:

Aš parnešiu tau iš Prūsų
Plieno kardą kieta,
Tau seselė šilko skara,
Diržą auksu lieta. . .

I XIX š. pabaigą vis daugiau ir daugiau fabrikinių audėklų buvo atvežama iš kitų kraštų į Lietuvą. Šilkiniai, aksominiai "parčai" ir visokie raštuoti gėlėti ploni, lengvi audėklai patraukdavo jaunimo akis. Žydai ir kitų kraštų keliaujantieji pirkliai mainydavo su sodietėmis moterimis šilkinės skepetaites; didesles gėlėtas skaras ir javus, kailius, kiaušinius ir kitus ūkiškus gaminius. Jaunos merginos pirmosios pradėjo nutraukti senąsias naminio audimo tradicijas, ypač pasiturinčios ūkininkaitės. Jos ne tik išėgė, šventadieniui, bet ir vestuvėse pasirodydavo pirktinių-fabrikinių audėklų drabužiais. Pirmiausia išieginuose drabužiuose išnyko namie austos liemenės-kiklikai ir juos pakeitė blizgantiesiems "parčai" arba aksominės šniūravonės, paskui atsiakytą lininių marškinių; atsi-rado medvilniniai, vieton maršos, raštuotos prijuostės jaunos merginos dėvėjo baltą, senesnės — juodą su apacioje siuvintom gėlėm.

Naujos išieginų drabužių mados užkariavo sodiečius. Kaimiečių buvo sakoma: "Vėrciau be galvos, negu be mados". Senosios moterys audėjos negalėjo

atsispirti jaunimui, pasinešusiam i modernizmą. Lietuvių švietėjai, kaip Simonas Daukantas, ėmėsi Lietuvos istorijos rašymo bei tautos praeities idealizavimo, Motiejus Valančius vedė kovą su sodiečių girtuokliavimu ir skelbė blaivybės idėją. Vincas Kudirka, Jonas Basanavičius kėlė opias politines problemas, rengė dirvą Lietuvos nepriklausomybei, kun. Juškevičius rinko-užrašinėjo liaudies dainas, Vincas Krėvė Mickėvičius — tautosaką, Jonas Jablonskis rengė lietuvių kalbos rašybą. Tuo laiku knygnešiai gabenė iš Prūsų ten išspausdintas knygas, žadinančias tautiniam atbudimui.

Bet tada neatsirado nė vieno menininko-tautotyrininko, kuris būtų pamatęs ir supratęs kokia žala yra daroma mūsų tautodailėi, ypač išieginų drabužių dėvėjime, kai metai po metų nyksta naminis audimas su šimtmečiais ugdytais jų raštais ir savitu spalvų deriniais. Jaunos sodietės jau daugiau nebenorėjo austi sau kraičių. Tik senos moterys juos dar saugoja ateičiai senovishose margose skryniose.

Dar XIX š. pabaigoje Lietuvoje buvo gausu lenkuojančių dvarininkų, kurie gyveno poniškais papročiais. Žiemos metu daugelis jų važiuodavo į Varšuvą ar Krokuvą. Iš Lietuvos atsi-kviesdavo sodietes merginas kaip tarnaites ir virėjas. Už sąžiningą darbą jas apdovanodavo poniškais "krokuviškais" lenkiškais išieginiais drabužiais: aksominėm šniūravonėm, šilkinėm bliuskutėm, baltomis prijuostelėmis, skotiško languotu m sjonais. Varšuvoje ir Krokuvoje tos lietuvaitės turėjo savo chorą ir apsirėgdavo neva tautiškais krokuviškai-lietuviškais drabužiais.

Ta krokerūnė mada greitai persimetė ir į Lietuvą. Ypač parapijinių chorų dalyviai rengėsi tais "tautiniiais". Lietuvių etnografijos ir tautinio drabužio rašinėtojas M. Brensztein rašė 1912 m., kad ypač Sūduvoje paplito krokerūniškų-moziriškų drabužių mada su aksominėmis šniūravonėmis.

Negana to, atsirado dar kito stiliaus neva tautinis lietuvių drabužis, vadinamas "Birutės apėrėdu". Austrų dailininkas Ender, gyvenęs XIX š. viduryje, nupiešė neva Birutę su itališko renesanso apėrėdu (maždaug kaip Rafaelio madonos). Nepriklausomybės pradžioje Lietuvos karininkų žmonos sudarė birutininkų organizaciją ir, save laikydamos Kęstučio žmonos pasekėjom (kunigaikščių giminė), dėvėjo birutiškais drabužius, piršdamos juos kaip lietuviškus tautinius. Per mokyklas, dailės darbų pamokas vis labiau ir labiau brovėsi į Lietuvą pigaus estetinio skonio rankdarbiai.

Atsiųsta paminėti

SALTINIS, tikiybinės ir tautinės minties žurnalas, 1980 m. 2 nr. Išeina kas antras mėnuo. Redaktorius — kun. S. Matulis, MIC. Administratorius — Juozas Dubickas. Metinė prenumerata — 2 sv. (\$4.00). Adresas: 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England.

LIETUVIŲ DIENOS, 1980 m. ko vo mėnuo. Sis numeris skirtas Čiurlionio ansambliui ir jo vadovams Mikulskiems suakakčiu proga. Leidėjas — A. F. Skirius, 4364 Sunset Blvd., Hollywood, CA 90029, USA.

MŪSŲ PASAULIS. 1979-80 mokslo metų mokinių metraščių. Kanados lituanistinės mokyklos ir Aukštėnėjų Lituanistiniai Kursai. Viršelis ir iliustracijos dail. Dauguošės Kuolienės. Atspaudė "Time Press Ltd." Leidinio koordinatorių — Vytautas Bireta, Maironio mokyklos vedėjas. Toronto 1980 m., 164 psl.

Išminčiai, nemokšos, kaimiečiai

"Amerika pirtyje" ir jos autorystės klausimo gvildentojai

Skaitant Pr. Naujokaičio ir Vyt. Sirvydo straipsnius ("T2" 1980. III. 6, nr. 10), susidarė išpūdis, abu autoriai įieško teisybės ir per prievartą nori Antaną Vilkutaitį padaryti "Amerika pirtyje" autoriumi, o Juozą Vilkutaitį sumenkinti. Jiedu Juozą Vilkutaitį vadina kaimiečiu (paniekinančia prasme).

Man rodosi, žodį "kaimietis" turime tarti su didele pagarba, nes tai buvo sinonimas Lietuvos ūkininko, kuris augino mums duoną ir didele dalimi sudarė mums algas. Nepriklausoma Lietuva buvo žemės ūkio kraštas, ir jos pagrindą sudarė kaip tik tie kaimiečiai — ūkininkai. Neturėtume prisiminti tuos laikus, kai dalis Lietuvos inteligentijos, įkopusi i augštesnius sluosnius, gėdinosi savo kaimiečių tėvų ir bėgo i kitą gatvės pusę, kad nesusitiktų jų viešai gatvėje.

Juozui Vilkutaičiui prikišama, kad pats pasidarė notaru. Nepriklausomos Lietuvos laikais buvo ministerijos, kurios savo tarnautojus tvarkė. Matyt, Juozas Vilkutaitis, nors ir savamokslis, notaro pareigas atlikdavo gerai. Prienų notaru išbuvo 15 metų, ligi išėjo pensijon.

Minėti autoriai Juozą Vilkutaitį vadina nerašliu, savamoksliu, lyg ir norėdami įtikinti, kad jis tikrai nemokėjo nei skaityti, nei rašyti. Grįžkim truputį praeitin. Kaip pavadinsim visus tuos, kurie laikė egzaminus eksternais prie švietimo ministerijos? Jie visi buvo savamoksliai. Nevienas jų, su vadovėliu rankoje žingsniuodamas paskui žagrę, ruošėsi brandos egzaminams. O universitete ar nebuvo amžinų studentų? Vieni iš tingėjimo, kiti turėdami užsidirbti pragyvenimui paskaitų nelankė, bet vadovėlius pavertę egzaminus išlaikė ir diplomus gavo. Ar tai ne savamoksliai?

Pažvelkim dabartinėn Lietu-

von. Ten yra dideli būriai studijuojančių neakivaizdinio būdu. Jie dirba pilną darbo laiką ir tik pribėgom pavarto vadovėlius. Vieni jų patys išlaiko egzaminus, o už kitus, pakeitus jų studijų knygelėje nuotrauką, išlaiko draugai. Daugiau pinigų turintieji bando papirkti dėstytojus: vadovėlio nevarčius, paskaitų nelankius, gerą kyšį davus "išlaikomas" egzaminas. Nevienas ir kandidato laipsnį įsigijo paklojęs sumelę rublių. Įdomu koki vardą duosim šitiem žmonėm?

Esą Juozas Vilkutaitis pasisavino "Amerikos pirtyje" autorystę po brolio Antano mirties. Straipsnių autoriai, matyt, niekuomet nebuvo susitikę ir kalbėję su Juozu Vilkutaičiu. Jis buvo persąžiningas ir perkuklus tam padaryti. Prieš keliolika metų dabartinėje Lietuvoje buvo ilgas, labai gražus straipsnis spaudoje apie "Amerikos pirtyje" autorių Juozą Vilkutaitį. Nieks tuomet triukšmo dėl to nekėlė. Bet kai V. Kuzmickas Juozą Vilkutaitį juodomis spalvomis nuspalvino, tada sujudom ir mes juodinti. Nevisa, kas dabartinėje Lietuvoje parašoma, reikia imti už gryną pinigą. Aš siūlyčiau Pr. Naujokaičiui ir Vyt. Sirvydui nuvažiuoti Lietuvon ir pagyventi bent 10 metų (per 5 dienas nieko nepamatysi) tarp žurnalistų, rašytojų, kritikų ir recenzentų, išgyventi i tą realų tenykštį gyvenimą ir pamatyti, kaip žmogus kartais visai nelauktai, be priežasties suniekinamas. Mes nepagalvojom, kodėl Kuzmickas ėmėsi to juodo darbo. Gal jis gavo nurodymus iš augščiaū. Labai lengva sujuodinti tą kuklų invalidą, Suvalkijos vaiką ir tuo pačiu nepriklausomos Lietuvos laikais pripažintą autorystę, o sau įgyti mokslinį laipsnį ar pakilti pakopa augštin tarnyboje.

Zabėlė Majauskienė

Knygos suktuvės pas ūkininkus

Dr. Broniaus Povilaičio knygos "Žemės ūkio Akademija" suktuvės ir jos autoriaus pagerbimas įvyko gegužės 10 d. Delhi, Ont., "Golden Leaf" restorano salėje. Rengėjų grupę sudarė šios šeimos: Augaiciū, B. Dirsės, Miceikos, Ratavičiai ir Stradomskiai. Dalyvavo 55 asmenys.

Pobūvį pradėjo A. Ratavičiėnė trumpu, lakiu žodžiu ir pakvietė lietuvių parapijos kleboną kun. L. Kemėšį invokacijai. Pradėdamos akademiją dail, kun. dr. J. Gutasukas pasakė ilgesnį žodį apie istorinio tipo knygas ar monografijas ir sąlygas jų išlikimui. Jis išskėlė tokiom knygom statumus reikavimus, ypač pabrėždamas teisingos informacijos svarbą, kiek galima daugiau paremtą originaliais šaltiniais. Esą šia istorinę knygą apie Žemės ūkio Akademiją ruošiant, kaip tik ir buvo laikytasi tų pagrindinių reikalavimų.

Vladas Miceika, kuris kartu su savo žmona Marija yra baigęs ŽŪA, ilgesnėje kalboje visą auditoriją grąžino atgal, keletą dešimtmečių i Dotnuvą — jo studijų laikotarpį. Prisiminė eilę asmenų — ryškesnių veidų iš profesūros ir studentijos. Jis gana vaizdžiai, sveiku humoru papuošdamas, atkūrė ŽŪA gyvenimo ryškesnes akimirkas su knygos autoriumi jose.

Petras Augaitis, buvęs Vilniaus universiteto miškininkystės fakulteto (giminingo ŽŪA-jai) studentu, o dabar tabako ūkininkas, plačiau papasakojo apie knygos autorių, paliesdamas biografinius faktus: mokslą ir vėliau darbą ŽŪA-joj, sėklų kontrolės stotyje, McGill universitete Kanadoje, tabako tyrimo ir selekcijos stoty Delhi, šeimos sukūrimą, darbus visuomeninėje srityje, bendradarbiavimą spaudoje ir moksline konferencijoje.

Julius Stradomskis, buvęs sėkmingas tabako ūkininkas, dabar jau pensininkas, sveikino autorių ir dėkojo visų apylinkės ūkininkų vardu už paramą ir patarimus tabaką auginant ir už naujų tabako veislių sudarymą.

KLB Delhi apylinkės pirm. Stasys Beržinis pasveikino autorių, taip puikiai paruošusių šią knygą. Jo supratimu, tą knygą turėtų perskaityti ne tik Lietuvos artojai, bet ir platesnioji visuomenė.

"Merkelis Giedraitis" - nauja knyga apie šį didvyrį ir jo nuostabių laikus; gaunama pas platinotus ir tiesiai iš leidyklos: Amberland Publishing Co., 1813 Larchwood Ave., Troy, MI. 48064. Kaina: \$7.00 minkštai viršeliais, \$11.00 — kietais.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

DAIL. HENRIKO SALKAUŠKO vardo premija įsteigė Sydnėje gyvenanti jo motina Ona Salkauskienė. Velionis, susilaukęs plataus pripažinimo Australijos dailės pasaulyje, mirė 1979 m. rugsėjo 1 d. E. Salkauskienė įteikė \$30.000 N. S. W. meno galerijos direktoriui E. Caponui. Galerija nuo 1981 m. planuoja rengti kas dveji metai modernaus meno darbų parodas, kuriose ir bus skiriama dail. H. Salkausko premija. Spėjama, kad jai iš gautų palūkanų sudarys \$6.000. Tai bus didžiausia dailės premija N. S. W. valstijoje ir netgi visoje Australijoje. N. S. W. valstijoje jau yra seniau įsteigtos premijos: Archibaldo — \$3.000, Wynne'o — \$2.000, Sulimano — \$1.000, o Pertho galerija V. Australijoje turi \$5.000 premiją. Dail. H. Salkausko vardu premijuoti modernaus meno kūriniai taps N. S. W. galerijos nuosavybe.

RASYTOJAS ROMUALDAS GIEDRAITIS-SPALIS, pakirstas vėžio ligos, mirė gegužės 14 d. Hamburge, V. Vokietijoje, kur buvo atvykęs gydytis iš Britanijos. Velionis, gimęs 1915 m., buvo baigęs Kauno "Aušros" berniukų gimnaziją, Vilniaus universiteto humanitarinių mokslų fakultetą. Mokytojoju Kaune, Zarasuose, V. Vokietijoje — Detmoldė ir Grevene. Beletristinius savo kūrinius pradėjo spausdinti nuo 1939 m. Atvykęs Britanijon, pradžioje dirbo tekstilėje, kol įsigijo mokytojo teises. Anksči išėjęs pensijon, labiau atsidėjo literatūrai. Jo kūrybinį palikimą sudaro vienos kartos gyvenimą apimanti septynių romanų serija — "Gatvės berniuko nuotyčiai", "Ant ribos", "Alma mater", "Rezistencija", "Mergaitė iš geto", "Sirdis iš granito", "Aukšnio saulėlydis gundymai". Taigi yra išleisdami dvi feljetonų knygas — "Trylikė nelaimių", "Tarp dangaus ir žemės", du novelių rinkinius — "Didžiulio atgalio" ir "Angėlai ir nuodėmės". Velionies kūnas gegužės 27 d. sudegintas Hamburgo krematoriume.

SVEICARIJOS SOSTINĖS BERNO radijo studija surengė XX š. pradžios avangardinės krypties kompozitorių kūrinių koncertą. I jį buvo įtrauktos ir keturios M. K. Čiurlionio kompozicijos fortepijonui.

JAV LIETUVIŲ FONDAS Čikagoje įsteigė meno komisiją, kurion pakviesti: pirmininku dr. G. Balukas, nariais — dr. K. Ambrozaitis, dr. J. Račkauskas, dr. A. Razma, P. Sodeikis, dail. A. Valeška ir adv. P. Zumbakis. Komisija rūpinsis rinkintinių lietuvių dailininkų darbų telkimu išievojie ir jų išsaugojimui ateičiai. Tiriamos galimybės prie JAV Lietuvių Fondo įsteigti atskirą dailės fondą.

SVEICARIJOS MOTERŲ TAPYTOJŲ, skulptorių ir dekoratorių draugijos Ženevos skyrius balandžio pabaigoje ir gegužės pradžioje surengė kolektyvinę parodą, kurioje dalyvavo ir dail. Juzė Katilidienė su savo tapybos darbais. Ji yra tos draugijos narė, kviečiama dalyvauti visose jos rengiamose parodose.

RASINIŲ KONKURSAIS Europos lietuvių jaunimui buvo paskelbtas pernal. Mecenato P. B. Varkalos paskirta 700 svarų suma tada buvo padalinta i dvi dalis. Antroji jos dalis — 350 svarų teks šiemetinio konkurso dalyviams. Konkurso komisiją sudaro P. B. Varkala, R. Spalis ir J. Vilcinskas. Dalyvauti gali Europoje gimę lietuviai jaunuoliai nuo 18 iki 30 metų. Iš jų laukiama rašinių, išspausdintų lietuvių išievojų ar gyvenamos šalies spaudoje lietuviams ar Lietuvai aktualia tema. Tų rašinių iškarpos ar fotokopijos iki š. m. spalio 1 d. turi būti atsiųstos konkurso komisijai šiuo adresu: 2, Ladbrooke Gardens, London, W11 2PT, Britain. Vertintojai, atsišveldami i rašinių skaičių bei vertę, P. B. Varkalos premiją gali paskirti vienam dalyviui ar ją padalinti i tris dalis.

SATYRINIS TEATRAS "ANTRAS KAIMAS", atvykęs iš Čikagos, trečią kartą viešėjo Niujorke, Brooklyn, Kultūros Židinyje. Šia viešnagė pasirūpino Romo Kezio vadovaujama "Laisvės Ziburio" radio programa. Niujorkan lėktuvu atskridusius "kaimiečius" iš kartą ištiko skaudūs nesėkmės: kol jie registravosi viešbutyje, kažkas išmėšė automobilio langą, išsinešė drabužius, kelis perukus bei kitus vadinamini reikalingus daiktus. Kaip jau įprasta šiam A. T. Antanaičio vadovaujamam teatrui, jo spektaklį sudarė trumpesni bei ilgesni škieai, plakančys lietuviško gyvenimo negeroves. Spaudoje minimi du bene didžiausio žiūrovų dėmesio susilaukę škieai — "Augščiausios tarybos posėdis" ir "Pensininkų klubas". Pirmasis svarstė dabartinį bendruomeninį susiskaldymą, jį nukėlęs i senus istorinius laikus, kai vyrai dar turėjo šalmus su ragais. Antrajame škiebe buvo išryškintas pensininkų pokalbų skurdumas, kai jiems trūkstą temų ir kai jie, lyg mokslininkai, šneka apie uodus ir mazes. Spektaklyje dalyvavo: pats prievaizdą vadinamas rež. A. T. Antanaitis, aktoriai — J. Jakštė, N. Sparkytė, J. Aleksiūnas, E. Būtenas, J. Kapacinskis, J. Riškis ir R. Sakalausks. Šviesos ir garso efektus tvarkė dail. V. Lukas.

ŠIAULIŲ RAJONO BIBLIOTEKA, talkinama Knygos Bičulių Draugijos šio rajono skyriaus, surengė tradicinę knygos popietę, sutapusi su poeto Zigmō Gėlės gimtadieniu. Kolchozas "Už taiką" yra įsteigęs metinę šio rašytojo vardo premiją debutuojančiam poetui. Siemėtinė buvo paskirta jau mirusiam jaunam poetui Vidui Marcinkevičiui už rinkinį "Žalumos kodas". Kolchoze buvo surengta literatūrinė popietė, kurios dalyviai aplankė ir gėlemis papuošė poeto Z. Gėlės kapą Sereikių kaimo kapinėse. Literatūros vakaras įvyko rajoniniuose kultūros namuose. Kompoziciją apie knygą atliko aktorai C. Stonys ir V. Dapšys. Savo naujausius eilėraščius skaitė V. Reimeris, V. Jasukaitytė, A. A. Jonynas, kitų poetų kūrinius deklamavo aktorė J. Valančienė.

LIAUDIES BUTIES MUZEJUS Rumšiškėse naujajį savo sezoną pradėjo Vilniaus pedagoginio instituto etnografinio ansamblio koncertu. Gimimo papročius ir tautosaką atskleidė vadovės docentės M. Baltrėnienės paruoštas naujas spektaklis "Staruk atliekė".

ALEKSANDRAS KERNAGIS, dramatos teatro veteranas, mirė Vilniuje gegužės 12 d., sulaukęs 68 metų amžiaus. Velionis buvo anyktietis, studijavęs teisę Kauno universitete, Kauno dramos teatro studiją baigęs 1933 m. Aktoriaus darbą pradėjo Kauno jaunųjų teatro, 1934-40 m. dirbo Kauno dramos teatro, vėliau įsijungė i Vilniaus dramos teatro, kuriame praleido beveik 40 metų. Pasižymėjo svariais vaidmenimis ir režisūriniais bandymais — buvo pastatęs apie 15 spektaklių. Nekrologę pabrėžiama, kad A. Kernagis daugeli metų i cilies buvo renkamas Vilniaus dramos teatro kompartijos biuro sekretoriumi. Palaidotas gegužės 15 d. Antakalnio kapinėse.

VILNIAUS JAUNIMO TEATRAS savo 14-tojo sezono užbaigai paruošė premjerinį H. Ibseno dramos "Smėklos" spektaklį. Jo kūrėjų gretoms priklausio rež. J. Pakulis, dail. N. Gultajeva ir kompoz. F. Bajoras. Spektaklyje dalyvauja aktoriai: E. Pleškytė, A. Šiurna, K. Smoriginas, A. Grašys, D. Brenciūtė, V. Marcinkevičiūtė, K. Kazlauskaitė, K. Dapkus, J. Jaruševičius ir D. Overaitė. Po premjeros teatras išvyko garbių i Klaipėdą, Šiaulius ir Panevėžį.

LENKIJOS POZNANEJE buvo surengta kaničio fotografą Virgilijaus Sonto meninių nuotraukų paroda. Pagrindinė vieta teko serijos "Lietuvos peizažai" ciklui "Šiaurės akmenys", papildytam dirbančio žmogaus portretais. V. Sonta yra pasižymėjęs peizažistais, didėlį dėmesį skiriantis kompozicijai ir estetiniam momentui. I parodos atidarymą buvo nuvykęs pats jos autorius ir fotografijos kritikas Skirmantas Valiulis.

KAUNO PARODŲ ROMAI šio miesto gyventojus pakvietė i liaudies tapytojos Monikos Bičiūnienės kūrinių parodą. Ši liaudies menininkė šiemet švenčia savo amžiaus septyniadesimtmetį. Savo mėgėjiškus bandymus suktakutinininkė pradėjo prieš keliolika metų. Kritikės A. Zemaitienės teigimu, M. Bičiūnienės miestuose yra daug tyro, kaimietiško, kai sveiko oro, juntamas amžinas pavasaris, kurio alsuoją gatvės bei alėjos. Pastaraisiais metais ji sukūrė daugiau portretų ir natūrmortų. Naiviu grožiu patrauklūs buvo visą galinę sieną užėmęs kaimiškų vestuvių ciklas, iš kurio išsiskyrė "Atvažiuo svotai", "Piršlio korimas", "Jaunieji fotografuojasi".

UTENOS RAJONO KRASTOTYRINKINIAI yra paruošę porą vertingų darbų. Gero įvertinimo yra susilaukus Užpalių vidurinės mokyklos mokytojos B. Sirvydytės studija "Užpalių apylinkės piliakalniai ir senkapiai". Mokslineis vertės turi ir J. Belopetravičiaus darbas "Antlaimės kaimo vietovardžiai". Atkurdami šio Salduktiško apylinkės kaimo istoriją, kraštotyrininkai surinko, užrašė, įdėtinavo magnetofono juoston nemažai senovinių liaudies dainų, pasakojimų, padarė daug nuotraukų. Jie taigi talkino Užgirieio senkapius tyrinėjusiems mokslo darbuotojams.

MUZIKNINAM FESTIVALYJE Šušenske, kuris buvo skirtas V. Leono gimtadieniui, balandžio 17-22 d.d. dalyvavo Vilniaus operos mezosopranas Nijolė Ambrazaitė ir pianistas Augustinas Maceina.

PANEVŽIO PARODŲ ROMAI surengė šiame mieste gyvenančių dailininkų darbų parodą, kurion įsijungė 38 menininkai su maždaug 200 kūriniu. Parodos aprašymuose džiaugiamasi didėjančiomis jaunųjų dailininkų gretomis. I keramikų šeimai įsijungė N. Ciukšienė, A. Skudurai-tė, i tekstilininku — M. Sodeikaitė, E. Rubiniėnė ir J. Levickienė. Daugiausia vietos šioje parodoje teko tapybai, grafikai ir akvarelei. Šioms dailės šakoms atstovavo K. Naruševičius, V. Žigo, V. Vaišvilis, I. Milaševičiūtė, E. Skujos, S. Kavaliauskas, K. Beržanskio, R. ir S. Stasiūnų, P. Šiaučiuo, S. Medelytės darbai. Minimi skulptoriai J. Lebednykas ir V. Vildžiūnaitė, stiklo meistrai A. Slegel, D. Panelinė, keramikas A. Pakarklis.

V. Kst.

R. CHOLKAN & CO. LTD. REAL ESTATE

JANE-BLOOR, 7 kambarių atskiras namas; naujas šildymas, natūralus medis, privatus įvažiavimas, arti Bloor ramioje gatvelėje; reikalingas remontas.
BLOOR-HIGH PARK, originalus vos kelio kilometrų senuo tributo, 3-jų ir 2-jų miegamųjų, garažai, netoli požeminio traukinio stoties; prašoma kaina — \$139.900.
SWANSEA, puikus vienos šeimos namas; naujas stogas, vandens vamzdžiai ir t.t.; graži, moderni virtuvė, malonus kiemas, privatus įvažiavimas, užbaigtas rūšys.
BLOOR-ISLINGTON, 6 kambarių vienaaukštis; garažas su privačiu įvažiavimu, netoli požeminio; prašoma kaina — \$95.900.
WINDERMERE-BLOOR, 7 kambarių atskiras namas; graži, moderni virtuvė, kvadratinis planas, natūralus medis, didelis kiemas, garažas, arti Bloor.
BABY POINT rajone, 6 kambarių vienaaukštis, pilnai užbaigtas rūšys, 2 prausyklos; viena atvira skola.
PRINCE EDWARD DR.-SOUTH KINGSWAY, 6 kambarių vienaaukštis; užbaigtas rūšys, 2 prausyklos, privatus įvažiavimas, gražus kiemas, netoli susisiekimo bei krautuvų; prašoma kaina — \$79.900.
HIGH PARK-BLOOR, 4 butų atskiras namas, puikiam stovyje; didelis sklypas, gauna apie \$13.500 metinių pajamų; namas be skolų; prašoma kaina — \$129.900.
PRINCESS MARGARET-KINGSWAY, rajone puikus statybininko 8 kambarių vienaaukštis; pilnai užbaigtas rūšys, šeimos kamb. su atviru židiniu ir baru, 3 prausyklos, dvigubas garažas su privačiu įvažiavimu.

NEMOKAMAS ĮKAINOJIMAS.

2336 Bloor Street West — Tel. 763-5555

PRANAS KERBERIS
namų 239-5923ANTANAS GINIOTIS
namų 769-9356

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. • Telefonai: 532-3400
M6H 1A8 • 532-3414

AKTYVAI — virš 17 milijonų

KASOS VALANDOS:	MOKA UŽ:		
Pirmadieniais 10-3	term. indėlius 6 mėn.	11 %	
Antradieniais 10-3	term. indėlius 1 metų	10½ %	
Trečiadieniais uždaryta	term. indėlius 2-3 metų	10 %	
Ketvirtadieniais 10-8	pensijų s-tą	12 %	
Penktadieniais 10-8	taupomąją s-tą	10½ %	
Šeštadieniais 9-1	spec. taup. s-tą	11 %	
Sekmdieniais 9.30-1	depozitų-čekių s-tą	6 %	
	DUODA PASKOLAS IŠ:		
	asmenines	13½ %	
	mortgičius	12½ %	

ANAPILYJE skyrius veikia sekmd. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Nemokama visų narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2.000, asmeninių paskolų, mirties ir invalidumo atvejais — iki \$10.000. Parduoame "American Express" kelionių čekius ir pinigines perlaides. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. • Mūsų tikslas — ne PELNAS, bet sąžiningas PATARNAVIMAS lietuviams.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS
SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

PROGRESS

REAL ESTATE LTD.
REALTOR
1072 Bloor St. W.

Perkant ar parduodant nekilnojamoj nuosavybę visada

Jums sąžiningai patarnausi A. Bliūdžius

Telefonai: 534-9286 • namų 537-2291

AUTORITE SALES & SERVICE

1636 Dundas Street West, Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331

BLOOR AUTORITE GARAGE

296 Brock Avenue (Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305

- ★ Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
- ★ Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. • Visi automobilijų mechanikai
- ★ taisymai. • Sniginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.
- ★ GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

PARKSIDE MEAT MARKET

335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario Telefonas 535-1258

- Turime lietuviškų skilandžių, sūrių ir kitų maisto gaminių
- Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas

(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)

Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylia, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.

- Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniskus pataisymus. • Savininkai: A. Paškevičius ir J. Tamošiūnas

THE PORTRAIT GALLERY

Lietuvis fotografas
Petras Žemaitis,Specialistas portretų,
vestuvinių ir vaikų
nuotraukų. Įreminimai

ADRESAS: 31 King Street, Weston, Ontario (Market Place)

Tel. 249-3177, po 6 valandos vakaro 248-9564

Si berniukų grupė (16 metų) yra Kanados lietuvių krepšinio meisteriai. S. Amerikos lietuvių varžybose jie pralaimėjo tik varžybų meisteriui — Niujorko LAK 35:31. Iš kairės: A. Saplys (iškilusias šio vieneto žaidėjas), A. Balsys, T. Trinkūnas, P. Sukauskas, E. Stravinskas (treneris), S. Namikas, R. Karpis ir J. Ažubalis. Minėtos krepšinio varžybos įvyko Detroitė

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

kesčio didinimu reikėtų ir valdžios išlaidų apkarpymo. Nėgalima užmiršti, kad min. pirm. P. E. Trudeau valdymo laikotarpyje biudžetinės Kanados išlaidos padidėjo net 500%. Jų neįmanoma pateisinti vien tik infliacija, kuri per tuos metus paau-go apie 100%.

Min. pirm. P. E. Trudeau, ruošdamasis konstitucijos reformos konferencijai su provincijų premjeriais, bandė jį įjungti abiejų opozicinių partijų vadus: konservatorių — J. Clarką, NDP socialistų — E. Broadbentą. Su jais jis turėjo du atskirus susitikimus. Bendro fronto, atrodo, nepavyko sudaryti. Abu vadai išskėlė kaipuriuos savo reikalavimus. Jie pvz. vienbalsiai pasisakė, kad premjerių konferencijon būtų pakviesti Jukono teritorijos ir Šiaurės-vakary teritorijos atstovai, nors šios sritys nėra laikomos provincijomis. Po susitikimo su P. E. Trudeau J. Clarkas pareiškė, kad nemato jokio tikslo su premjeriais sėdėti už konferencijos stalo, kai jam nesuteikiama pilnas balsas, ypač tada, kai jis nenori pritarti daromiems pasiūlymams. Esą konferencijai reikia palikti įprastinį visų premjerių susitikimą, iš jo išjungti opozicines partijas. Savo nuomone jos gali pareikšti min. pirm. P. E. Trudeau prieš tokios konferencijos sesijas. Panašios nuomonės buvo ir E. Broadbentas, pasiūlydamas opozicinių partijų vadų įjungimą konferencijon. Ir jam nelabai patiktų vien tik sėdėjimas už konferencijos stalo. E. Broadbentas betgi ragino min. pirm. P. E. Trudeau visas konstitucijos reformas sutarti iki 1981 m. liepos 1 d. P. E. Trudeau sutiko J. Clarko ir E. Broadbento reikalavimus perduoti provincijų premjerams konferencijos dieną.

Kvebeko premjeras R. Levesque, prieš išvykdamas konstitucijos konferencijon, prašė apie savo provincinio parlamento rinkimus. Esą jų data priklausys nuo premjerių konferencijos rezultatų. Jeigu konstitucijos reformos nebūs sutartos, tada jis ir anksčiau gali paskelbti rinkimus Kvebeke, kaltindamas Kanadą, kad ji neįgyvendino pažadų, kurie buvo duoti prieš nepriklausomą sandraugą balsavusiems kvebekiečiams. Tokiu atveju jis vėl galėtų kovoti už nepriklausomą Kvebeko sandraugą su Kanada.

Federacinės konservatorių partijos suvažiavimas įvyks 1981 m. vasario mėnesį. Tikslai data bus paskelbta vėliau. Konservatorių vadą J. Clarkas norėjo suvažiavimo šį rudenį, kad būtų užtikrinta tolimesnė jo vadovybė, kol dar nesimato varžovų. Vykdomasis partijos komitetas pasirinko kompromisinę vėlesnę datą. Konservatorių partija savo suvažiavimuose slapta balsavimu turi patvirtinti ar atmes-ti ligšiolinį savo vadą. Toronte jau yra sudarytas konservatorių komitetas, reikalaujantis naujo vado.

Šimtus tūkstančių akrų miško sunaikino Manitobos, Saskatchewan ir ypač Ontario provincijos šiaurinėse dalyse siautusi gaisrai. Daug kur teko išskendinti gyventojus. Tokio išskendimo susilaukė Ontario šiaurėje esantis Red Lake aukso kasyklų miestelis. Jis yra žinomas Pickle Crow kasyklose sutartį atlikusiems Kanados lietuviams. Pavojaus grėšė ir Kenora, bet abi vietovės nuo gaisro buvo išgelbėtos. Tuos gaisrus sukėlė šiltas oras ir netgi sausra, didelį rūpestį sudaranti Manitobos ūkininkams. Galvijams ten trūksta žolės, tad pernykštis šienas įsi-

vežamas iš pietinės Ontario dalies.

Kai Maskva ruošiasi olimpinėms 1980 m. vasaros žaidynėms, Montrealis vis dar aiškina 1976 m. olimpiados nuostolius, pasiekusius bilijoną dolerių. Ši deficitą tyrė Kvebeko vyriausybės 1977 m. vasarą sudaryta speciali komisija, vadovaujama augščiausiojo teismo teisėjo Alberto Malouf. Tyrimo rezultatai buvo paskelbti praėjusią savaitę. Pagrindiniu kaltininku laikomas Montrealeo burmistras J. Drapeau, užtikrinęs, kad olimpiados biudžetui užtektų \$120 milijonų. Prie šios sumos reikėjo pridėti visą bilijoną dolerių, kai buvo atsisakyta kontrolės olimpiadų pastatų bei įrenginių statybose. Numatytos išlaidos padidėjo net 11 kartų. Tu įrenginių projektuotojui Pariziaus architektui R. Tailiber-tui buvo paliktos laisvos rankos, nesurištos iš anksto nustatytomis išlaidomis, nes biudžetas statiniams nebuvo paskelbtas. Dėlto vien tik dviratininkų lenktynėms skirtas įrenginys pareikalavo \$75 milijonų, o specialus kanalas irkluojujų varžyboms — \$25 milijonų. Komisija teigia, kad nuo pradžioje pasiūlytos kuklios olimpiados buvo per-eita prie prabanginės. Dėlto ir atsirado bilijono dolerių deficitas. Jeigu Montrealis šią sumą būtų įdėjęs į banką su 12% palūkanomis, vien tik už tas palūkanas būtų galėjęs kasmet patatyti po 6.000 gyvenamųjų namų, kurių kiekvienas būtų vertas \$20.000.

Skautų vadovybės užmojai

Lietuvių Skautų Sąjungos vadovybės pranešimas

Lietuvių Skautų Sąjungos tarybos suvažiavimas Čikagoje 1980 m. gegužės 17-18 dienomis, išklauses LSS vadovybės ir jos pagalbinį veiksmų pranešimus, susipažinęs ir padiskutavęs pašnekesius ideologijos, lietuviškosios samonės ugdymo, veiklos stiprinimo, mišrių vietinių priklausomumo, organizacinės struktūros temomis, skelbia, kad:

1. Sąjungos vadovybė centre ir šakose, rajonuose ir skautiško ugdymo skyriuose stengiasi ir toliau organizuoti pagal galimybę pateikti vis naudingesnius, patrauklesnius užsiėmimus skautams ir skautėms, rūpinasi jų skaiciumi ir ruošimu, kad vienetai tinkamai atliktų prisiimtus ir visos lietuvių išeivijos stebimus išpareigojimus.

2. Sąjungos vadovybė dėsi visas pastangas įveikti būdų ir priemonių, kad vienetai, vykdydami nustatytas programas ir atlikinėdami įdodžių apeigas, istengtų stiprėti ir ideologiškai, kreipiant metoduose ypatingą dėmesį į skautų ir skautėjų įstatų praktišką pritaikymą gyvenime.

3. Sąjungos vadovybė labai rūpinasi tautinio auklėjimo reikalais, kreipia tėvų ir visuomenės dėmesį į tikrovę, kad lietuvių kalbos vartojimas jaunimo tarpe tolydžio virsta labai svarbia problema; dėl tos priežasties kviečia šeimas, mokyklas ir visas kitas auklėjimo institucijas sutartinai įveikti to klausimo sprendimo, patį iš savo pusės pabrėždama tautinės samonės ir savos kalbos išlaikymo būtinybę, kaip reikalingą savitumą, kuris yra ir bus stipriausias skautintojas tautinę veiklą išeivijoje išlaikyti ir ją perduoti iš kartų į kartas.

4. Sąjungos vadovybė stengiasi teikti paties geriausias pajėgas jauniesniųjų vadovų-vių lavinimui bei aplamai skautiškos veiklos stiprinimui ir labai ska-

Ateitininkų žinios

Ateitininkai turi penkis principus: 1. krikščioniškumas (katalikiškumas), 2. tautiškumas, 3. visuomeniškumas, 4. šeimiškumas, 5. intelegentiškumas.

Daug laiko yra praleidžiama įvairiose posėdžiuose ir susirinkimuose diskutuojant tuos principus ir jų svarbą. Ir tai reikalinga, nes visi tie principai kartu sudaro pilnutinį žmogų, jeigu jis visų tų principų laikosi.

Dažnai būna diskutuojama, kuris iš tų 5 principų yra svarbiausias. Čia daugelio ateitininkų nuomonės pradedamos skirti. Vieni sako, kad tautiškumas, kiti — katalikiškumas, treči — šeimiškumas ir t.t. Dažnai girdime taip pat, kad visi 5 principai yra vienodai svarbūs, kas jau yra arčiau tiesos.

Tačiau reikia visada atsiminti, kad ateitininkų šūkis yra "Visa atnaujinti Kristuje". Ir čia turėtų būti mūsų išeities taškas, kuris aiškiai nurodo, kad mūsų krikščioniškumas, mūsų asmeninis santykis su Kristumi ir mūsų gyvenimas pagal Kristaus mokslą turi užimti pirmą vietą. Kai tas pirmasis principas tampa ateitininkui svarbiausiu, tada nebėra problemų nei su kitais principais. Jie savaime seka ir viskas sukurta į savo vietas. Nesunku tada įjungti į savo gyvenimą tautiškumą. Tačiau, kai nutolstame nuo Kristaus, pirmame ir darosi neabeiskų kasi principas svarbiausias. Leiskime šaknis ten, kur audra ir vėjai mūsų neįstengs pajudinti. "Jis, kaip tas medis, prie upelio sodintas, duos gerą derlių metui atėjus; nevysta jo lapai, visi darbai jo sėkmingi" (psalmė).

Skautų veikla

• LSS vadovybė, norėdama susipažinti su kaikiurimis specifinėmis sritimis bei užsimoti ką nors tose srityse padaryti, sudarė komisijas prie LSS tarybos: nuostatų ir statuto, lietuviškosios dvasios išlaikymo, vadovų lavinimo, spaudos ir literatūros, archyvo rinkimo, LSS lėšų, tarptautinių ryšių ir skautiškos ideologijos. Pastaroji sudaryta Toronte — v.s. C. Senkevičius, s. seselė Ignė Marijosūtė ir ps. fil. dr. A. Dai-lidė. Komisijos veiklos planas praduotas LSS vadovybė. Vadovai-vės skautiškos ideologijos reikalais prašomi kreiptis į v.s. C. Senkevičių, 40 Burrows Ave., Islington, Ont., M9B 4W7, Kanada. Tel. 233-7321.

• Kredito kooperatyvas "Parama" paskyrė "Skautų Aidiui" \$100. Nuširdus aiči. "Skautų Aido" rėmimu nuolat rūpinasi S. B. Abramaitienė, kurios dėka tam reikalui per eilę metų suteikta nemaža suma.

• "Satrijos" ir "Rambyno" tuntu iškyla į Romuvą — šį seštdienį, birželio 14. Visi renkamės stovyklavietę 10 v.r. Dėl transportacijos tartin su vienetu vadovais-vėmis. Iškyloje numatoma įdomi programa ir bendras lauzas. Kviečiami tėvai, rėmėjai, Romuvos talkininkai ir visi, kas nori gražioji gamtoj praleisti savaitgalį. C. S.

Pajieškojimas

Jieškoma Petronėlė (Petra) Vegys (gimimu Petriks). Ji pati arba žinantieji dabartinę jos gyvenamąją vietą prašomi kreiptis į žemiau pasirašiusius, kurie jos jieško. Petra Vegys š.m. liepos 4 d. bus 65-rių metų amžiaus. Gimusi Plate-liuose, Kretingos apskr., Lietuvoje. Kanadon atvyko 1950 m. Jei turite kokių nors žinių apie ją, malonėkite

pranešti: James Pratt, care of West a. Robb, Barristers a. Solicitors, 34 Queen Street West, Brampton, Ontario. Tel. (416) 451-1460.

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. LUBYS. Tel. 638-3171, 663-9096

TRADE WINDS MOTEL

10300 Gulf Boulevard, Treasure Island
St. Petersburg, Florida 33706, USA

Tel. (813) 360-0490

Savininkė RITA KRAUČIŪNAITĖ,

Kanados lietuvių, kviečia tautiečius atsilankyti. Motelis gražiai įrengtas, vėsinami kambariai ir butai, kilimai, spalvota televizija, šildomas baseinas, vieta "barbecue", balto smėlio paplūdimys, prie pat Meksikos įlankos.

REAL ESTATE LTD.

22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5

Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate Board narys

Telefonas 489-1543.

Alfonsas Garbenis jums sąžiningai patarnaus parduodant ar perkant nekilnojamą turtą, tvarkant mortgičių reikalus, įkainojant namus ir t.t.

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiam
TORONTO LIETUVIŲ
KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA:	IMA:
11 % už 6 mėn. term. indėlius	
10½ % už 1 m. term. indėlius	
10 % už 3 m. term. indėlius	13½ % už asm. paskolas
12 % už pensijų ir namų planą	
11 % speciali taup. sąsk.	12½ % už mortgičius
10½ % už taupymo s-tas	
6 % už čekių s-tas (dep.)	

AKTYVAI virš 25 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki \$50.000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau \$2.000. Asmenines paskolas mirties atveju apdraustos iki \$10.000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — pinigines perlaides, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)

BUSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

ED. KONDRATAS, siuvėjas

1113 Dundas St. W.,
Toronto, Ont. M6J 1W9

Tel. 533-5454

FLORIDA REAL ESTATE

Rezidencinės ir komercinės nuosavybės.
Apartmentai • Kondominiumai • Nuomojimas
Angelė E. Karnienė
REALTOR ••• BROKER ••• NOTARY
3701 Gulf Boulevard, St. Petersburg Beach, FL 33706
Telefonas (813) 360-2448 • Vakare (813) 345-2738

DUFFERIN RADIO AND TV

SALES AND SERVICE

Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai.
Pritrysę specialistas su ilga praktika.

1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

STEPHAN'S FURS

406 Roncesvalles Ave.

Telefonas 536-5936 ir

2239 Bloor Street West.

Telefonas 762-7775

Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės.

Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

AUTOMOTIVE FIBERS

visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas
ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas — RIČARDAS KYBARTAS,

22 BELVIA ROAD,

Islington, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863

BALTIC EXPORTING CO.

Siuntiniai į Baltijos kraštus ir Sov. Sąjungą

- Priimame siuntinių užsakymus.
- Turime įvairių medžiagų ir kitų prekių, tinkamų siuntimui

DARBO VALANDOS: 9 v.r. — 5 v.p.p. (po 5 v.p.p. susitarus telefonu);

šeštadieniais 9 v.r. — 4.30 v.p.p.; trečiadieniais uždaryta

482 Roncesvalles Ave.,

Telefonas

Savininkai

Toronto, Ont. M6R 2N5

531-3098

S. ir F. Janavičiai

TIM'S AUTO BODY LTD.

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.)
Toronto, Ont., M6R 1V5

FILTSOS BROS

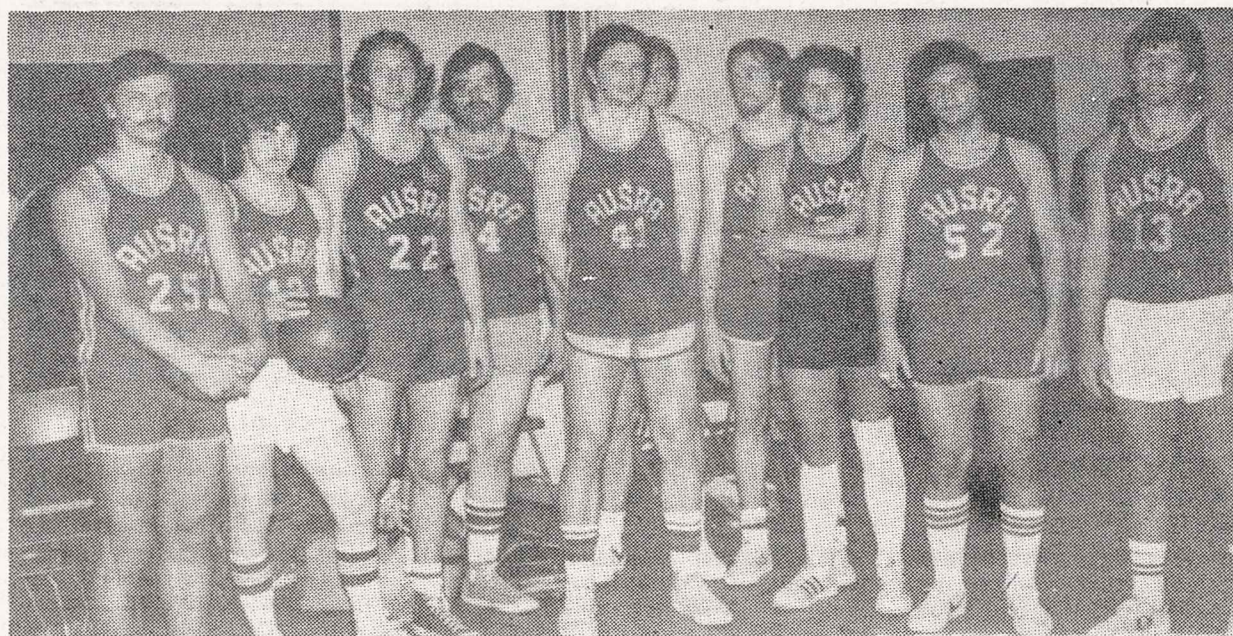
Telefonai 533-8451, 533-8452

NEIŠLEIDŽIA IŠ LIETUVOS

Jau antri metai prašo leidi-mo emigruoti dailininkas inter-jeristas Laimutis Ločeris, jo žmona Alma Ločerienė ir sū-nus Rytas. Jau ne kartą jų prašymas buvo atmestas. Pastaruo-ju metu vėl gavo neigiamą at-sakymą į naujai paduotą prašy-mą emigruoti. Jų padėtis kas-dien sunkėja, nes jau antri me-tai atleistas iš darbo vien dėlto, kad pradėjo rūpintis emigravi-mu į Kanadą, kur gyvena Almos Ločerienės motina Vanda Gied-raitenė su savo vyru Petru Giedraičiu. Pastarieji yra pa-darę iškviatimą, gavę Kanados valdžios sutikimą, bet sovietinė valdžia neduoda leidimo. P. p. Giedraičiai iš savo pusės yra kreipęsi į daugelį tarptautinių institucijų, prašydami pagalbos, kad sovietinė valdžia išleistų jų gimines į Kanadą, kad senatvė-jė turėtų kas jais pasirūpina.

Apie nežmonišką sovietų el-gesį Ločerių atveju ne kartą rašė spauda, skelbė radijas. Pas-taruoju metu gauta žinia, kad sušlubavo L. Ločerio sveikata ir yra reikalingas ligoninės pa-galbos. Aišku, tokioje padėtyje ir stipri sveikata sunkiai atlai-ko.

Pagal sovietinę enciklopedi-ją, L. Ločeris yra dailininkas, gimęs 1929 m. balandžio 1 d. Biržuose. Studijavo Lietuvos dailės institute, o 1958 m. baigė Leningrado dailės akade-mijos tapybos, skulptūros ir architektūros institutą. Nuo 1960 m. dalyvauja dailės paro-dose, dirba dekoratyvinės dai-lės srityje. Jo kūriniai, pasak minėtos enciklopedijos, pasižy-mi originalia kompozicija ir technika. Jie matomi viešu-būčiuose, kavinėse, restoranuose, svetainėse visoje Lietuvoje. P.

Toronto "Aušros" krepšininkai, dalyvavę sporto žaidynėse Detroito š.m. balandžio 25-27 d.d.

Nuotr. J. Urbono

Tai, kas dar nepasakyta

(Atkelta iš 3-čio psl.)

mą, tai ne karininko užsiėmi-mas. Rikiuotė jam rūpėjo, kur nuo įvairių darbų palinkusį vy-rą reikia ištiesinti, jį apmokyti ir padaryti drausmingą bei sa-vo vertę žinantį kari.

Dėl to jis bandė nuo pulko komendanto pareigų atsisakyti, bet nepasisekė; norėjo persikel-ti į generalinio štabo technikos skyriaus laisvą adjutanto vietą, bet pulko vadas nesutiko. Norė-jo Matulionis siekti mokslo uni-versitete, bet anuomet tarnybi-niams karininkams buvo nelei-džiama. Tik pasibaigus nepri-klausomybės karams, buvo pa-tvarkyta, kad karininkai, norin-tieji studijuoti, gali išeiti iš tar-nybos. Šita laisvė Matulionis ir pasinaudojo: 1922 m. birželio mėnesį paskutinį kartą uždarė savo komendantūros duris.

Nuotykių

Jaunoje mūsų kariuomenėje būdavo įvairaus nusiteikimo žmonių: gerų vyrų ir šiek tiek moraliai pašlijusių. Pradžioje buvo įprotis nusikaltusius ka-reivius mušti per veidą. Tai Ru-sijos karininkų atsineštoji "do-vana" į Lietuvos kariuomenę.

Kartą, kai ltn. Matulionis sau-gojo barą netoli Kalvarijos, pas jį atėjo vieno dvarelė savinin-kas ir pasiskundė, kad naktį ka-reiviai pavogė jo pakinktus. Ma-tulionis pažadėjo jį reikala iš-tirti ir, jei pakinktus ras, jam grąžins. Kadangi jo būryje bu-vo karinė gurguolė, tai nu-sprendė, jog tai galėjo padaryti gurguolininkai. Nieko nelauk-damas, jis pasiūkė vieną iš jų ir paklausė, kur jisai pereitą naktį buvo. Kareivis paraudo ir ėmė gintis. Betgi matydamas, kad neišsisuks, prisipažino, jog jis su savo draugu pavogė ir dvarelė pakinktus. Prisipažin-us kareivio būrio vadas nebu-dė, o tik perspėjo, kad tai būtų paskutinis kartas. Pasiūkė an-trą kareivį. Šis išplėtęs akis ėmė gintis, kad jis nieko neži-nas. Tada Matulionis jam liepė nueiti į kugį ir atnešti jame pa-slėptus pakinktus. Nuėjo ir at-nešė. O Matulionis pūktį jam per vieną ausį, pūktį per kitą ir dar porai valandų pakijo po šautuvu, tardamas, jog tai esą už melavimą.

Sis įvykis Matulionui buvo svarbus tuo, kad labai apgailėjo savo netaktišką elgesį: kam ji-sai muštė tą kareivį. Juk jis yra reikalingas auklėjimo, o ne au-sų skaldymo. Nuo to laiko jis niekad kareivių nemušdavo, o juos mokydavo kariškos savi-garbos.

Kitas panašus apsigavimo įvykis atsitiko kažkuriame raite-lių eskadrone. Kareiviai nudžio-vio vieno ūkininko gabalą bran-gios odos. Vargšas žmogelis pa-siskundė vadui. Šis patikrino visus baltus ir visur kitur ap-iejė, bet jokios odos nera-do. Tik po kelių mėnesių jis vėl prisiminė šį įvykį ir, pažadėjęs vagies nebauti, paklausė, kaip iš tikrųjų ten buvo. Dabar šis jau drąsiai atsakė, kad vadas patikrino visus kareivių baltus, o savo — ne.

"Sako, prašantiems Tu duodi. Taigi duok man žirgą ir nors vieną aukso žvaigždę, danguje kur mirga..." Matulionis, būda-mas dar mažas, greičiausiai

taip nesimeldė. Betgi Dievulis bent jau žirgelio tai nepagaillė-jo.

Tuo metu jis su savo VI-ja kuopa buvo užėmęs gana platų barą tarp Kalvarijos ir Vištyčio. Rusų armija, bėgdama iš Lenki-jos fronto, be kito karinio turto, nemažai paliko ir arklų. Vienas jų teko ir ltn. Matulioniui: juodis, 20 metų senumo, su nu-leista galva, prakaulis, sakytu-mei, Don Kichoto Rosinantas.

Jaunesniu leitenantu kuopoje, kuri budėjo netoli Vištyčio, buvo rusų karininkas Čiapas, apsistojęs kažkokio vokiečio dvare. Savininkas laikė trakė-nų veislės arklius. Ten Matulio-nis ant savo Rosinanto buvo nu-jojęs patikrinti, kas dedasi kita-me jo baro gale. Grįžtant namo, Čiapas ir vokiečiai sėdo ant tra-kėnų ir jį lydėjo. Vokiečio tra-kėnas kojomis tik mina, smėli kanopomis žarsto, piestu stoja, nerimsta — lėkti nori, o pra-kaulis, galvą nuleidęs, liūdnas, koją už kojos velka.

Ir šovė Matulioniui į galvą mintis — lenktynių! Kur tau vokiečiai nesutiks — gerai! Abu ant žirgų sustoję šalia vienas ki-to. Aha, dabar juodis pajuto, ku-o čia viskas kvepia, išlėkė savo galvą ir ištiesė kaklą. Rai-teliams davus ženklą, juodis iš-karto tik strykt, strykt ir jau visa galva trąkėnų pralenkė. Vokiečiai ėmė šaukti, kad Ma-tulionis peranksti paleidęs savo arkli. Na, tai ir vėl iš naujo, vėl greta vieno kito sustoję. Dabar Matulionis leido trąkėnui visa galva išsokti į priekį, o paskui spustelėjo savo Rosinantą. Daug laiko nereikėjo juodžiui trąkė-ną pralenkti per du arklius. Abiem sustojus, Matulionis ap-gailestavo, kad nėjo su vokiečiu lažybų. O vokiečiai liūdnai atsa-kė, jog jis būtų pralošęs savo trąkėną.

Taigi Matulionis mėgdavo ir pajaukauti. Gi jo juodis buvo paprastas kirkizų arkliukas, ku-ris nevaidino šokoladinio ponai-čio, o jautėsi kaip tikras kava-lerijos arklys. Sakoma, kad šie tie arkliai turi kažkokią dvigu-bą raišiją, tartum antrą bėgį, i kurį įsijungė, jie su viesulu gali eiti lenktynių.

Komunistiniai kurstymai

Anuomet jaunosios mūsų ka-riuomenės vadovybėje buvo ir menko pavyzdinimo karinin-kų, ypač tų iš Rusijos. Be to, jų ir gyvenimas buvo nuobodokas. Antai, Marijampolėje tuo metu be menkaverčių karčiamų jo-kios pramoginės užiegos namų ir nebuvo. Tad vienintelė susi-būrimo vieta buvo pulko valgy-kloje ir jos bufete. Čia karinin-kai dažniausiai ir palikdavo sa-vo algas. Tiesa, dar kiek ankste-liau buvo pradėta organizuoti

skaitykla, kuriai parinkti ir su-pirkti knygas buvo pavesta Ma-tulioniui. Betgi lankytojų, be paties knygynininko, daugiau ir nebuvo.

Iš "kultūrinio" gyvenimo pul-ko valgykloje jis yra užrašęs ir tokį nutikimą: 1921 m. gegužės 1 d. komunistai buvo paskleidę daugybę proklamacijų, agituo-jančių kareivius reikalauti ge-resnio maisto, drabužių ir t. t. Tą dieną pulko vadas su kape-lionu sėdėjo bufete ir vaišinosi. Vadas jau ėmė snūduriuoti, o kapelionas dar kovojo su mie-gu. Tuo metu lauke pasigirdo triukšmas. Kapelionas išėjo pa-tikrinti, kas ten darosi. Karei-vių būrys, išvydęs kuniga, ėmė šaukti: "Pakarti buržuju!" Bet kapelionas, drąsus ir revoliuci-ją pergyvenęs, tvirtu balsu pa-klausė: "Ko norite, vyrai?" "Maistas blogas, neturime ko valgyti, namo norime..." "Tai gal būtų geriau pasiūsti delega-ciją pas pulko vadą", pasiūlė kapelionas.

Kareiviai sutiko ir išrinko iš savo tarpo du drąsiausius ir pa-tį kapelioną. Šis gi, patenkintas kareivių pasitikėjimu, su dele-gacija nuvyko pas pulko vadą. "Delegacija, pone vade, atėjo delegacija", pristatė kapelionas. Vadas pakėlė nuo stalo galvą, peržvelgė delegaciją ir suriko: "Ką? Sušaudysiu!" Trenkė kumščiu į stalą. Delegacija, vos neišvertusi durų, išdulkėjo lauk, o kapelionas lept ir atsi-sėdė. Vėliau jis visiems skun-dėsi savo nelaimingą dieną: "kareiviai jį norėjo pakarti, o pulko vadas — sušaudyti".

Tokių atsitikimų ar panašių anuomet, matyt, pasitaikydavo nemažai. Betgi kariuomenė iššaukė savo jaunų karinin-kų, jos veidas vis giedrojo. Tai matyti ir iš šio mažo įvykio, ku-rį jautriai pergyveno eilinis ka-reivis.

Kartą pas ltn. Matulionį at-vyko buvęs kareivis Jonušas ir jam parodė prirašytą lapą po-pieriaus. "Tamsta vade", tarė jis, "tai mano pirmasis, paties rašytas, laišką motinai į Bir-žus". Kareivis šypsojosi, bet kartu ir ašaros riedėjo per skruostus. Nemažai, žinoma, džiaugėsi ir ltn. Matulionis, iš-vydęs savo pastangų vaisių.

Optical Studio

OKULISTAS R. SCHMID

1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(prieš Lietuvų Namus)

Telefonas 535-6252

Greitas patarnavimas, neauštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

Viesėdami Čikagoje,
neužmirškite aplankyti

N. ir J. VAZNELIŲ

Gifts International Inc.

2501 W 71st STREET,
CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424Čia gausite lietuviškų knygų,
plokštelių, odos, medžio dirbinių.
Ypač didelis gntaro
išdirbinių pasirinkimas.

V. BAČENAS

All Seasons Travel, B.D.

Registration No. 0009239

1551 Bloor Street West,

TORONTO, ONTARIO M6P 1A5

Visais keliomis
reikalais kreiptis:V. BAČENAS
A. KARKIENĖ

tel. 533-3531

nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

Mūsų kredito unijos nare!

MARIJAI LEKNICKIENEI

mirus, jos vyrui JONUI, dukrai JULIAI su šeima, vi-siems giminėms ir artimiesiems nuoširdžiai užuojautą reiškia —

Montrealio Lietuvių Kredito
Unijos "Litas" valdyba

Mūsų kredito unijos nariui

MARTYNAI TREČIOKUI

mirus, jo žmonai MATILDAI, visiems giminėms ir arti-miesiems nuoširdžiai užuojautą reiškia —

Montrealio Lietuvių Kredito
Unijos "Litas" valdyba

MYLIMAI MAMYTEI

BRONEI MANGLIČIENEI
mirus,

mūsų narę ALDONĄ SMAILIENĘ su šeima, jos broli ir kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučia —

KLK Moterų Draugijos
Lietuvos Kankinių parapijos skyrius

BRANGIAI MAMYTEI

TATJANAI DARGIENEI
mirus,

mūsų narę ALDONĄ BYSZKIEWICZ, seseriai ir broliui bei jų šeimoms reiškiam gilią užuojautą ir kartu liūdime —

Lietuvių Namų Moterų Būrelis

MIELAM BROLIUI

MIELAM BROLIUI

mirus,

mūsų narę TERESEI ZALESKIENEI ir jos šeimai reiškiam gilią užuojautą —

Lietuvių Namų Moterų Būrelis

London, Ontario

KLK LONDONO APYLINKE ge-gužės 4 d. išrinko naują valdybą: M. Chainauskas — pirmininkas, A. Švilpa — sekretorius, R. Vilem-brektas — išdalininkas, S. Balūnienė, R. Miškinytė ir A. Petrašiūnas — nariai.

KATALIKŲ CENTRO GIMNAZI-JOJE gegužės 25 d. įvyko etninio mokyklų pavasario festivalis. Lietu-vių šeštadieninės mokyklos mokiniai pasirodė su tautiniais šokiais.

SIBIRINIŲ TREIMŲ MINEJ-I-MAS rengiamas birželio 15 d., 1 v. p.p. Visus prašome rinktis į Viktori-jos parką prie žuviesiems už laisvę paminklo. Čia bus padėtas vainikas išvežtiesiems kankiniams pagerbti. Minėjime, be baltiečių, žada daly-vauti vengrai, kroatai, ukrainiečiai ir lenkai. M. Ch.

St. Catharines, Ont.

TAUTYBIŲ FESTIVALIO para-das gegužės 24 d. iš Lake gatvės esančių kareivinių žygiavo centrinė-mis gatvėmis ir baigėsi miesto spor-to arenoje. Kaip "Standard" dien-raštis rašo, parade dalyvavo apie šimtas vienetų. Didžiausia dementi šiemet patraukė iš Vokietijos at-vykęs dūdų orkestras ir iš Toronto — ilgas, šmaikštus kiniečių "Drakonas". Tarp daugybės įvairių tautinių grupių matėsi lietuviai, estai ir lat-viai (šie pasirodė su gana didele jaunimo grupe). Neperdant galima sakyti, kad geriausiai atrodė "Miss Lithuanian Community" — P. Skre-butenaitė. Puikūs tautiniai drabužiai, gera laikysena, elegantiškas sportinis automobilis.

FRANK BARAUSKAS LTD., REALTOR

3828 BLOOR ST. W., ISLINGTON, ONTARIO M9B 1K8

- Apartamentai
- Prekybos pastatai
- Raštinų pastatai
- Ūkiai
- Žemė

namų telefonas

VACYS ŽIŽYS (416) 221-3305

Išstaigos (416) 233-3323

DRAUDA
BALIO MASKELIŪNO
INSURANCE AGENCY LTD.

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814

2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403

Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS

• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

REAL ESTATE
REALTOR

W. G. DRESHER

DRESHER-BARAUSKAS

INSURANCE
AGENCY
LTD.233-3334 — 231-2661 — 231-6226
3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8Lietuvių kalba patarnauja — V. DRESERIS ir A. MIKSIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 9 v.r.-12 v.p.p.,
Narys "Better Business" Biuro

INSURANCE

* Namų — Gyvybės
* Automobilių
* Komerčiniai533-1121 Walter Dauginis 822-8480
Insurance Agency Ltd.

1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

TORONTO

Anapilio žinios

— Šį sekmadienį pradėdamos pamaldos Wasagoje. Jos bus laikomos kiekvieną sekmadienį visą vasarą. Šį sekmadienį pamaldos bus 11 v., vėliau, reikalui esant, ir 10 v. r.

— Praėjusį sekmadienį, Dievo Kūno šventėje, pamaldų metu prisiminti sibiriniai trėmimai.

— Sv. Jono lietuvių kapinės palaikomos: a. a. Anelė Dubinskienė, 59 m., ir a. a. Teklė Kovelienė.

— Šį trečiadienį, 8 v. v., klebonijos patalpose — jaunų šeimų būrelio valdybos posėdis.

— Šio mėnesio pabaigoje į Lietuvos Kankinių parapiją darbuotis atvyks jaunas kunigas Albinas Stalioraitis, baigęs studijas Sv. Kazimiero lietuvių kolegijoje.

— Parapijos skolos mokėti aukoją po \$250: P. L. Dauniai, V. Kalandrienė, \$150: V. Aušrotas; po \$100: O. Velyvienė, E. Sudikas, B. E. Molis, I. Šimkutė.

— Pakrikštyta: Cheryl Lee Borotto ir Jason Anthony Kozak.

— Pamaldos: šį sekmadienį, 10 v. r., už a. a. Antaną Lapaitį, 11 v. už a. a. Oną Raginskienę ir a. a. Joną Žeką; Wasagoje 11 v. — už a. a. Mečislovą Vasilauską.

Lietuvių evangelikų liuteronų išganytojo parapijos žinios

— Birželio 10-14 d. d. Halifaxe, N. S., vyksta rytinės Kanados liuteronų sinodas, kuriame dalyvaus ir lietuvių klebonas.

— Metinės lietuvių iškyla — birželio 15 d., pradedant pamaldomis 11 v. r., Heart Lake Parke, Lake-mount nr. 3. Važiuoti 7 kelių į vakarus; pravažiavus Dixie Rd. pirmas didesnis kelias į šiaurę yra Heart Lake Rd.

— Antri anglų klebono rinkimai įvyks birželio 22 d. po bendrų 10 v. r. pamaldų. Kandidatas yra kun. Roy Ylato. Svarbu, kad visi balsuojantieji nariai be išimties dalyvautų ir pareikštų savo norus demokratiniu būdu.

Lietuvių Namų žinios

— Pasibaigus 1979-80 m. kultūrinės veiklos sezonui LN, vasaros atostogų metu savaitinis biuletenis "LN Žinios" bus leidžiamas kartą į mėnesį; išeis birželio, liepos ir rugpjūčio paskutinę savaitę.

— Dail. J. Juodis iš Floridos, kurio meno darbų paroda įvyko LN balandžio 12-13 d.d., atsiuntė \$10 už biuletenyje tilpusius skelbimus bei aprašymus ir laiška, kuriame reikiška padėką visiems prisidėjusiems prie jo parodos pasiekimo.

— Karavano pasai parduodami LN raštinėje darbo valandomis ir sekmadienių popiečių metu.

— LN administracijoje šiuo metu dirba: vedėjas R. Sriubickis, buhalteris A. Dargytė-Byszkiewicz, A. Skilandžiūnienė, K. Daunys ir R. Grigaliūnaitė.

— J. Strazdas, buvęs LN valdybos pirmininkas, paaugojo \$200 LN kultūrinės veiklos reikalingams.

— Šiais metais per pirmuosius penkis mėnesius buvo išmokėta organizacijų kultūrinei veiklai paremti \$866.56 ir salių nuomai apmokėti \$4,566.00.

— Palengvinti valgyklos piniginių atsiskaitymų sekmadienių popiečių metu nutarta išnuomoti mechaninį registratorių.

— Birželio 1 d. popietėje dalyvaavo apie 200 ir svečių knygoje pasirašė: V. Žalkauskas iš Vašingtono, S. Bludnickienė iš Rochesterio, S. Kraunaitienė iš Las Vegas, M. Noreikienė iš Niujorko, B. Pošius iš Kalifornijos ir Lionel Auclair (Vinslova) iš Wawa, Ont.

PENSININKAS, 71 metų amžiaus, be šeimos, įeikė didelio ūkio paveldėtojas-lietuvis, 45-55 metų amžiaus. Turi būti praktikuojanti katalikė, nerūkanti, blaivi, vairuojanti automobilį. Pridėti nuotrauką ir gyvenimo aprašymą. Rašyti: "Tėviškės žiburių" adresu, pažymint "Pensininkui".

ISNUOMOJAMAS suaugusiems penki kambarių butas su atskiru įėjimu 1-me aukšte. Yra garažas; arti susiekimo. Skambinti tel. 536-1695 Toronte.

K. CIBAS atlieka visus stalius darbus, taiso senus ir stato naujus namus už prieinamą kainą. Skambinti 534-3882 Toronte.

LIETUVIŠKA gėlių krautuvė

savininkė V. SIMINKEVICIENĖ. Įvairiomis progoms skambinti į "Petals Florist" tel. 537-9070, vakarais tel. 763-6256. Adresas: 1574 Bloor St. W., Toronto, Ont., prieš Lietuvii Namus. Pristatymas į ligonines, laidotuvių namus ir t.t. Savininkė yra prityrusi vestuvinių gėlių tvarkymo srityje.

CANDLELIGHT CATERERS

SAVININKAI J. S. BURULIAI. Baliai, vestuvės, sužadėtuves, parenimai namuose ir įstaigose. Skambinti pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir vakarais po 9 v.v. tel. 667-8280 arba 667-8260 Toronte.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Susituokė birželio 7 d. Edmundas Gulbinas ir Barbara MacPherson, Paulius Ledas ir Jane Fisher.

— Pakrikštytas John David, David Ross ir Ann Marie (Mackelaitės) Atkinson sūnus.

— Maldininkų kelionė į Midlandą įvyks rugpjūčio 10 d. Mišios — 1.30 v.p.p., po Mišių — Kryžiaus Keliai. — Sibiriniai trėmimai bus paminėti mūsų šventovėje birželio 15, sekmadienį, per 11.30 v. Mišias.

— A.a. Anelė Dubinskienė, 58 m., ir a.a. Teklė Sulcaitė, 82 m., palaidotos iš mūsų šventovės lietuvių kapinėse.

— Parapijai aukoją: O. Skėrienė \$400, Pr. Žiulys \$200, L. D. Stasiūnai a.a. J. Daunio atminimui \$250. L. K. Religinei Šalpai aukoją: J. E. Čuplinskai a.a. Br. Manglicienės atminimui \$25. Vietnamičių šalpai: D. K. Manglicai \$100, J. E. Čuplinskai \$25, N. A. Banelai \$20.

— Naujas parapijos pastatų ir salės prižiūrėtojas yra Jonas Nešukaitis.

— Parapijos kavinėje vasaros metu nebus gaminamas maistas. Bus galima gauti kavos ir šaltų gėrimų.

— Parapijos biblioteka nuo birželio 15 d. pradeda atostogas. Kas norėtų pasiimti knygų vasarai, prašom pasinaudoti šį sekmadienį. Spaudos kioskas dar veiks įprasta tvarka.

— Mišios: šeštadienį 8 v. už Antaną Balnį, užpr. T. Balnienė, 8.30 už Antaną Dubinkienę, užpr. M. B. Žekai, 9 v. Gyvojo Rožinio Dr-jos intencija, užpr. valdyba, 9.20 už Antaną Čirūną, užpr. B. Čirūnienė, 9.40 už Agnietę Bartusevičienę, užpr. V. Bartusevičius; sekmadienį 8 v. už Antaną Dubinkienę, užpr. E. Duobienė, 9 v. už Stasį Černiauską, užpr. J. Černiauskienė, 10 v. už Mykolą Ramanauską, užpr. E. Norvaišienė, 11.30 už parapiją, 7 v. už Petrickių šeimos mirusius, užpr. duklė Albina Jessin.

— A. a. mielam bičiuliui Kostui Kalandrai mirus, pagerbdami jo atminimą M. A. Iškauskai paaugojo "T. Žiburiams" \$25.

— A. a. Anelė Dubinskienė, 59 m. amžiaus, mirė Sv. Juozapo ligoninėje Toronte birželio 1 d. Velionė išaugino keturis vaikus ir globojo savo vyrą. Palaidota iš Prisikėlimo par. šventovės, dalyvaujant abiejų Toronte katalikų parapijų kunigams.

— A. a. Irena Jurkienė (Bernevičiūtė), 45 m. amžiaus, mirė Otavoje birželio 8 d., išvarginta sunkios ligos. Paliko vyrą inž. A. Jurkų, tris jaunas dukreles (15-8 metų amžiaus) ir tėvus, gyvenančius Westone. Laidojama birželio 12, ketvirtadienį, 10 v. r. iš Lietuvos Kankinių šventovės lietuvių kapinės. Rožinis — trečiadienį, 7 v. vakaro, minėtoje šventovėje.

— Gauta keletas egzempliorių naujos knygos apie Lietuvą anglų kalba "The Catholic Church, Dissent and Nationality". Jos autorius yra politinių mokslų profesorius JAV-se Vyta. Vardys. Knyga gražiai išleista, parašyta remiantis naujausiais duomenimis. Tai gera dovana kitautautams. Kaina — \$10 (be persiuntimo). Kreiptis šiuo adresu: V. Matulaitis, 44 Longburne Dr., Apt. 506, Weston, Ont. M9R 2M7.

JIESKOME dviejų miegamųjų butą. Pageidaujame High Park rajone arba arti Islingtono požiūmiu traukinio. Skambinti dienomis tel. 233-3323, vakarais 221-3305.

FOTOGRAFAS.

Darau nuotraukas įvairiomis progoms. Skambinkite — JAUNIS BAKEVICIUS po 5 v.v. telefonu 766-5818 Toronte.

FILMUOTOJAS

JIESKO ANGLISKAI KALBANČIO SEIMININKO, imigravusio Kanadon pastarajame dešimtmetyje ir mokėjusio už elektrą savo tėvynėje ir Ontario provincijoje. Skambinti ("collect") nuo 9 v.v. iki 5 v.p.p. (416) 862-0044.

MIAMI, FLORIDOJE, duodamas kambarys porai ar vienam už patarimą. Rašyti "T. Žiburių" administracijai, pažymint M.S.

WASAGOS SPRINGHURSTO vasarvietėje, prie lietuvių salės, išnuomojami kambariai su atskiru įėjimu. Galima virti. Tinka dviem, trim ar keturiem žmonėms. Skambinti E. Kulienei tel. 534-8112 Toronte arba savaitgaliais 51 gatvė, 16 nr., Springhurst.

DABAR YRA GERAS LAIKAS užsakyti naujas ir atnaujinti jūsų pūkinės atklodes (kaldras) ir pagalves betkokio dydžio ir rūšies. Tel. 787-9021 Toronte.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka stalius, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronte.

Sibirinių trėmimų

IR BALTIJOS VALSTYBIŲ OKUPACIJOS

40 METŲ **minėjimas** — birželio 12, ketvirtadienį, 8 v.v., Toronte,

Brocktono mokyklos salėje

(Bloor - Brock gt.).

Kalbės **Victor Herman**, ilgai sėdėjęs sovietiniuose kalėjimuose. **Meninę programą** atliks: lietuvių "Volungė", latvių "Kalvis", estų solistas. Visus lietuivius kviečiame dalyvauti — **Kanados Baltiečių Federacija**

Kviečiame visus į **JONINIŲ** progą rengiamą

WASAGOJE — TĖVŲ

PRANCIŠKONŲ

STOVYKLA-

VIETĖJE

GEGUŽINĖ

birželio 21, šeštadienį, nuo 1 valandos po pietų

* Veiks baras, gros gera muzika šokiams, * bus užkandžių, loterija.

* Jei kas pageidautų — nakvynė \$5.00 (savo patalynė).

* Taigi kviečiame visus — suaugusius ir mažus pabuvoti gražioje gamtoje savųjų tarpe.

* Įėjimas ar įvažiavimas — \$1.00, vaikams — nemokamas.

Lietuvių Namų Vyrų Būrelio Komitetas

Sibirinių trėmimų

metinės ir Baltijos valstybių pavergimo 40 metų sukaktis bus paminėta birželio 12, ketvirtadienį, 8 v. v., Brockton mokyklos salėje (Bloor-Brock gt.). Minėjimą rengia Kanados Baltiečių Federacija ir visus kviečia dalyvauti. Pagrindinę kalbą pasakys Victor Herman, amerikietis, ilgai sėdėjęs sovietiniuose kalėjimuose. Meninę programą atliks estų operos solistas, latvių vyrų choras "Kalvis" ir lietuvių choras "Volungė". Šiais metais Kanados Baltiečių Federacijai pirmininkauja latviai. Programoje, kaip įprasta, numatyti ir himnai. Dėlto svarbu, kad lietuviai gausiai dalyvautų.

Vyresnio amžiaus žmonių savaitės proga Toronto Lietuvių Vyresnio Amžiaus Žmonių Klubas rengia 1980 m. birželio 17 d. iškylą į Metro zoologijos sodą. Iškylon kviečiami ne tik klubo nariai, bet ir visi kiti vyresnio amžiaus žmonės. Sodan įėjimas — \$1.20, o ten bus nemokamai vežiojami ir vaishinai gaivinanciais gėrimais. Norintieji iškyloje dalyvauti tą dieną renkasi prie zoologijos sodo įėjimo 10 val. 30 min. Nežinantieji kelio į susirinkimo vietą 9 val. ryto renkasi Lietuvių Namuose.

Tautybių savaitė — Karavanas prasidės birželio 20 d. "Vilniaus" paviljonas bus įrengtas Prisikėlimo par. patalpose. Atidarymas — birželio 20, penktadienį, 6 v. v. Pasai gaunami iš anksto lietuvių centruose.

Meno darbų paroda rengiama Toronto rotušės aikštėje birželio 20-22 d. d. Joje dalyvaus ir dail. Genė Valiūnienė su savo emalio darbais ir Auks. Valiūnas su serigrafijais (silkscreen) paveikslais.

"Gintaro" ansamblio 25-metis jau praeityje. Gintariečiai dėkoja visiems, kurie ku nors prisidėjo prie šios sukakties paminėjimo. Ypač gausus tautiečių dalyvavimas padarė šventę iškilmingą.

Gegužės 21 d. "Gintaro" dainininkės atliko programą "Sheraton" viešbutyje miesto rotušės tarnautojų vakarienėje. Dalyvių buvo maždaug 1000. Mergaitės buvo gražiai priimtos, ir jų dainavimas su entuziazmu įvertintas.

Autobuse į tautinių šokių šventę Čikagoje dar yra vietų. Norintieji važiuoti prašomi užsiregistruoti pas P. Karasiejus tel. 279-9079. Iš Toronto autobusas išvyks liepos 4, penktadienio vakarą, grįš liepos 7, pirmadienį.

Birželio 19, ketvirtadienį, 7 v. v., Prisikėlimo Parodų salėje šaukiamas tėvų susirinkimas. Būtinai, kad bent vienas iš tėvų dalyvautų.

Dar yra 25-mečio leidinių. Jų galima gauti abiejų parapijų spaudos kioskuose. Kaina — \$5.

Patikslinimas. "TZ" 22 nr. Toronto kronikoje išspausdinta, kad velionis a. a. Povilas Skučas paliko dvi dukras; turėjo būti — tris. Sibire žuvo ne tik brolis Kazys (generolas), bet ir Jonas. Trečias brolis Juozas grįžo iš Sibiro ir mirė Kaune (su krito prie autobuso).

Politinė konferencija, rengta PLB, JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenių vadovybiu, įvyko Vašingtone birželio 8-9 d. d. "Shoreham" viešbutyje. Sveikinamąjį žodį tarė Lietuvos atstovas dr. St. Bačkis, paskaitas skaityt prof. V. Vardys ir dr. Br. Nemickas. Svarstybose dalyvaavo A. Gureckas, dr. R. Misūnis, kun. K. Pugevičius, A. Gečys. Pranešimus padarė JAV valdžios pareigūnai. Iš Kanados dalyvaavo: KLB pirm. J. R. Si-manavičius, inž. J. V. Danyš, dr. P. Lukoševičius, adv. J. Kuraitė, dr. J. Sungaila, A. Sungailienė, I. Sernaitė-Meiklejohn, M. Danytė.

Baltistinių studijų konferencija, rengta Association for the Advancement of Baltic Studies, įvyko birželio 5-7 d. d. Georgetown universitete, Vašingtone. Iš Toronto, iki šiol turimomis žiniomis, dalyvaavo mokytoja A. Petruilienė, architektas V. Petrulis, Kristina Parėštytė ir kiti.

Dail. Dagys atidavė spaudai trečią ir paskutinę savo žodines kūrybos knygą — eiluoatą dvylikos vaizdų dramą "Meilė tarp priešų", parašytą stovykliniais laikais 1947-1948 m. Ši drama vyksta Lietuvoje 1939-41 m. Knyga turės 156 p.; apie 8 jū užims skulptūrinės ir pieštinės iliustracijos. Šios knygos bus atspausdinta 500 egz. Ją gaus nemokamai, kas tik pageidaus.

Dail. Dagys kaip aktyvus meno kūrėjas yra nominuotas — pakviestas Italijos meno akademijos (Accademia Italia delle Arti) būti jos nariu.

Kanados Etninės Spaudos Federacijos suvažiavimas įvyko gegužės 31 — birželio 1 d. d. Otavoje. Jame "T. Žiburiams" atstovavo Vitalius Matulaitis, kuris buvo išrinktas vicepirmininku į centro valdybą. Pastaroji, pirmininkaujama dr. J. Kirschbaumo, slovakų, sudaryta iš torontiešių spaudos darbuotojų. Buvusią valdybą pirmininkavo dr. Kage, montrealietis. Suvažiavime priimtas pasiūlymas sudaryti sekretoriatą su nuolatiniu tarnautoju. Tai būtų istaiga, kuri aptarnautų visą etninę spaudą atitinkama informacija ir rūpintis skelbimais. Kol kas vieną etninės spaudos darbuotojų veiklą kliudo vienybės stoka: etninės spaudos vardu bando kalbėti net trys organizacijos, būtent, Kanados Etninės Spaudos Federacija, žurnalistų klubas ir naujai atsiradusi etninės spaudos tarnyba. Be to, nekarta atskirais balsais reiškiasi ir provincinės sąjungos.

Rastas laikrodinis per "Gintaro" balių Anapilio salėje. Atsiimti pas J. Bubulienę tel. 667-8260.

Ontario parlamento narys Nick Leluck pasiūlė šios provincijos parlamentui įstatymo projektą, pagal kurį niekas negalėtų būti verčiamas išeiti pensijon iki 70 metų amžiaus, jeigu yra pajėgus ir nori dirbti.

Ontario pramonės ir turizmo ministerija birželio 2-7 d. d. surengė etninės spaudos darbuotojų ekskursiją autobusu po šiaurinę Ontarią dalį. Lietuvių spaudai atstovavo V. Matulaitis ir R. Rudaitytė. Jie parašys savo išpučius.

Registracijos blankai į "Aušros" sporto klubo rengiamą stovyklą gaunami Prisikėlimo parapijos raštinėje. Užsiregistruoti prieš birželio 29 d. gauna \$10 nuolaidą. Registruotis pas Ireną Poškutę tel. 533-5464 arba parapijos raštinėje. Stovykla bus liepos 6-19 d. d. Oficialus atidarymas bus liepos 8 d. vakaro, ir kurį galės suspėti grįžti iš tautinių šokių šventės ir gaus daili mokesčio atgal. Stovyklai reikia virėjų. Virėjų vaikai atleidžiami nuo stovyklos mokesčio.

P A D Ė K A

Nuoširdiai dėkojame visoms rengėjom ir viešioms už taip gražiai surengtą mergvakarį ir dovanas. Ačiū, kad taip maloniai mane priėmė į savo tarpą.

Dėkinga — Lori Yannuzzi

"Draugas" 1980. V. 30 išspausdino informaciją apie torontiečio Raimondo Paškausko ir čikagietės Indrės Ramanauskaitės jungtuves Sv. Adrijono šventovėje Čikagoje. Apeigas atliko kun. A. Kezys, SJ. Vestulinė puota buvo suruošta Jaunimo Centre. Dalyvavo ir keletas torontiečių. Jaunavedys Raimondas yra ateitininkas, "Gintaro" šokėjas, baigęs Toronto Maironio mokyklą, McMaster universitetą Hamiltone ir vienerius metus gilines prancūzų kalbos studijas Grenoblio un-te Prancūzijoje. Indrė Ramanauskaitė yra skautė, baletu mokytoja, baigusi lituanistinę Kr. Donelaičio mokyklą ir baletu skyrų Columbia kolegijoje.

Kroatiai laimėjo. "Toronto Star" dienraštis kroatų nepriklausomybės šventės proga (balandžio 10) įdėjo vedamąjį, peikiantį Kroatijos vėliavą kaip fašistinę ir pasisakantį prieš jos iškėlimą prie miesto rotušės. Kroatiai pasijuto įžeisti ir stipriai reagojo — ėmė rašyti protesto laiškus redakcijai, surengė plataus masto demonstraciją prie laikraščio patalpų, pagrasino teismine byla. Pagaliau dienraščio redakcija išspausdino VI. 6 pasiaiškinimą "Croats honor flag" ir kartu atsiprašymą.

Ontario provincijos policija praneša, kad HMF Minerals Ltd. arba North American Minerals Ltd. padū siuntinėja pasiūlymus pirkti brangakmenius (emerald-smaragdus) po \$7. Pirkėjai esą turėtų būti atsargūs ir nemanyti, kad tai tikri smaragdai.

Daugiakultūre Ontario tarnyba sudaryta iš 60 įvairių tautybių nariu. Lietuviams atstovauja adv. Joana Kuraitė, KLB visuomeninių reikalų komisijos pirmininkė. Minėtajai tarnybai pirmininkauja lietuvių bičiulis Yuri Shymko. Jis kviečia visas tautines grupes talkinti jo vadovaujamai daugiakultūrei tarybai pasiūlymams, domiesi vien kitiems, dalyvauti bendruose renginiuose. Daugiakultūres tarnybos būstinė yra 700 Bay Street, III aukšte, Toronte. Telefonai: 965-6889 ir 965-6919. Pusemetinis tarnybos posėdis bus birželio 20-21 d. d. Macdonald Block, Queen's Park. Jame gali dalyvauti ir spaudos darbuotojai bei visuomenės veikėjai.

MONTREALQUE

Sesuo Teresė buvo išvykusi į Putnamą dalyvauti savo vienuolijos tarnybos posėdžiuse. Vėliau paaiškėjo, kad tuose posėdžiuse buvo paskirtos naujos vienuolynų bei istaigų viršininkės. Montreale vienuolyno viršininke paskirta sesuo Teresė, jau gerai pažįstama montrealiečiams iš jos veiklos parapijoje ir šeštadieninėje mokykloje. Ji gražiai vadovauja parapijos jaunimo ir mokyklos chorui.

Lietuvių grupė, ypač vyresnio amžiaus, dalyvavo išvykoje į garsiąją Cap-de-la-Madeleine šventovę birželio 11 d. Dauguma žvaizdo specialiu ekskursiniu autobusu, kaiku — savo automobiliais.

A.a. Marija Leknickienė, 81 m. amžiaus, mirė gegužės 26 d. Palaidota iš Aušros Vartų šventovės. Ji buvo viena pirmųjų AV parapijos komiteto narių. Jos liudi vyras Jonas, duklė Julija Hare su šeima ir visa AV parapija.

"Litas" bus uždarytas birželio 24 (Joninės) ir liepos 1 (Kanados Diena). "Lito" Aušros Vartų skyrius vasaros metu neveiks sekmadieniais iki spalio 19 d. Siokiomis dienomis dirbs kiekvieną dieną paskelbtomis valandomis.

A. Ališauskas, buvęs šeštadieninės

mokyklos vedėjas ir spaudos darbuotojas, š.m. birželio 14 d. išskrenda Europos su žurnalo "Laiškai Lietuviams" ekskursija. Aplankys Romą ir kitus žymiuosius Europos miestus, dalyvaus garsiuose Kristaus kančios vadinimuose Oberammergau miestelyje Bavarijoje.

"N. Lietuvos" spaudos bendrovės naujoji valdyba pasiskirstė pareigomis: pirm. Jonas Petrulis, I vicepirm. Leonas Norvaiša-Girinis, II vicepirm. Jonas Paškevičius, išd. Petras Klezas, sekr. Augustinas Mylė, nariai — Pranas Paukštaitis, Juozas Šiaučius, Antanas Žukauskas.

Lituanistinę mokyklą baigusių išleistuvės įvyko gegužės 11 d. seselių namuose. Pažymėjimai įteikti: Marijai Adamonytei, Tomui Jaugeliui, Kristinai Kibirkštytei, Linui Knystautui, Audrai Lapinaitei, Kristinai Otaitai, Danieli Piečaičiui, Silvijai Vazalinskaitėi, Aleksandrai Zemaitytei. Tėvų komitetas suruošė vaišes, kuriose dalyvaavo ne tik tėvai, bet ir Bendruomenės veikėjai — apylinkės pirm. A. Kličius, klebonas kun. J. Kubilius, kun. J. Aranauskas, "Lito" vedėja R. Piečaitienė, švietimo vadovas P. Adamonis. Mokyklą baigusieji apdovanoti hamiltoniško "Aido" plokštele "Baltos gėlės". K.

UTAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:

Einamąsias s-tas 6%
Taupomąsias s-tas 10.75%
Pensijų planas 12.25%
Term. ind. 1 m. 12%

DUODA PASKOLAS:

Asmenines nuo 16%
Nekilm. turto nuo 13.25%
Čekių kreditu 18%
Investicines nuo 15.25%

Duoda nemokamą gyvybės draudimą iki \$2,000 už taup. s-tos sumas.

Nemokama gyvybės drauda iki \$10,000 už paskolos sumą.

KASOS VALANDOS:

1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais nuo 12 iki 8 v.v., penktadieniais nuo 12 iki 6 v.; sekmadieniais nuo 10.45 iki 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo gegužės 15 iki spalio 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius. 3907-A Rosemount Blvd.: Ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 valandos vakaro ir penktadieniais nuo 12 iki 6 valandos vakaro.

Paskutinės draudos NAUJIENOS

1. APDRAUSTI INVENTORIŲ PAGAL JO DABARTINĘ PIRKIMO KAINĄ. (Kainuoja tik \$25 - \$35.00 daugiau).